stripschrift

IN DIT NUMMER: OCTOBRIANA, SUPERHELDEN, GUUS SLIM + ERIC BIBLIOGRAFIE

nr. 45-46
september-oktober 1972
prijs f 3,25 55 bfrs

Dirty Comics

SCROUNCH

Guus Slim

10 TITELS VOORRADIG

(OOK Nº 1 en 2!)

f 3,95

SCROUNCH

Nero & co

3 voor f 10,~

(f 3,50 per deel)

40 titels voorradig

SCROUNCH

STRIPS!

RED RYDER No. 7 - f 3,50

BUCK RYAN - JACHT DOOR CANADA f 2,25

BLONDIE EN BLINKIE ONTDEKKEN DE VLIEGENDE SCHOTELS f 3,95

JERRY SPRING-ZILVERMAAN f 3,95

SCROUNCH

BESTELLEN DOOR VOORUITBETALING

SCROUNCH

VRAAG GRATIS KATALOGUS!

P.O. BOX 376 ZAANDAM / GIRO 2566915 / BANKRELATIE: GEEN

INHOUD

Rob van Eijck wijdde zijn aandacht aan het fenomeen Octobriana. Wel of niet echt, wel of niet achter het IJzeren Gordijn gemaakt en naar de westerse wereld gesmokkeld. Hoogstwaarschijnlijk is Octobriana 'nep', maar de serieuze wijze waarop zij naar voren wordt gebracht in het boek 'Octobriana and the Russian Underground' maakt het waard haar eens terdege aan u voor te stellen. Pagina 4 tot en met 9

Guus Slim, creatie van Maurice Tillieux, onder de loep genomen door Rob van Eijck. Pagina 12 tot en met 15

Hierop aansluitend een herdruk van het verhaal 'Felix laat niet met zich spelen'. Felix is de voorloper van Guus Slim, en dus ook gecreëerd door Maurice Tillieux. Het herdrukte verhaal verscheen eerder in het tijdschrift 'OHEE'. Pagina 16 tot en met 26

Hans Matla zette zich voor de zware taak een kompleet overzicht te geven van de reeksen Eric de Noorman-boekjes. Voer voor de verzamelaars. Pagina 27 en 28

Mededelingen van het bestuur van Het Stripschap, u vindt ze op pagina 30 en 31

Rudolf Geel bereidt samen met R.H. Fuchs een boek voor over de mythologie van het stripverhaal. Uit dit boek, dat onder de titel 'Schijnhelden en nepschurken' rond maart 1973 bij Meulenhoff Nederland zal verschijnen, publiceren wij het hoofdstuk 'De smurf die smurf smurft' van de hand van Rudolf Geel. Pagina 34 en 35

'In Amerika heeft iemand eens geprobeerd om de namen van alle superhelden onder elkaar op te schrijven; een onbegonnen werk omdat men hun aantal op meer dan achtduizend schat'. Gerard Suurmeijer heeft de belangrijksten er uit gepikt. Pagina 36 tot en met 43.

Ruiladvertenties. Pagina 44.

Brieven van lezers. Pagina 45.

Kees de Bree bespreekt de totaal nieuwe, door Burne Hogarth getekende, stripversie van 'Tarzan of the apes', en het boekje 'Stripgebruik' geschreven door P.Hans Frankfurther in de serie 'Actuele Onderwerpen', een uitgave van de stichting IVIO. Pagina 47.

Stripnieuws en -wetenswaardigheden. Pagina 49 tot en met 54.

Voor de laatste maal Heer Bommel en zijn Iksel. Het loopt gelukkig goed af. Pagina 55 en 56.

stripschrift

Uitgegeven door
NV VGI voor
het stripschap

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Hoofdredaktie: Cornelis Jan Aarts, Kees de Bree, Rob van Eijck, Sandra Griffioen, Fred A. Julsing, Frans Netscher, Henk Siebels

Nieuwsredaktie: Kees de Bree, Frans Netscher

Vormgeving: George Noordanus

Advertentie-exploitatie: Cees Weijers

Adressen:
Hoofdredaktie: de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh; (070) 90 87 80 tst 12

Nieuwsredaktie: Kinkerstraat 59''', Amsterdam

Advertentie-exploitatie: de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh; (070) 90 87 80 tst 43

Stripschrift is verkrijgbaar via een abonnement à ƒ 18, -- per jaar (voor leden van Het Stripschap ƒ 15, --); giro 226312 tnv NV VGI, Rijswijk zh.

In de losse verkoop ƒ 3,25.

Aan dit nummer werkten verder mee:

Rudolf Geel
Irene de Groot
Ger de Knegt
Hans Matla
Gerard Suurmeijer

Summary:

This issue of 'Stripschrift' contains an article about 'Octobriana', a comic supposed to be written in Russia and smuggled out to England. These assertions, however, have been denied by various authorities, so in all probability 'Octobriana' is a hoax.
There is also an article on 'Guus Slim', creation of Maurice Tillieux, with a reprint of 'Felix', Guus Slim's predecessor.
We give an extensive description of the superheroes, as for instance Superman, Captain Marvel, Spiderman, The Fantastic Four, etc.
To end up with: a bibliography of Eric the Norgeman and a chapter of Rudolf Geel's book on comics-mythology, which is to appear next spring.

octobriana

EEN SCHAARS GEKLEDE DUIVELIN

'Octobriana and the Russian underground' is de titel van een zeer verzorgd boekwerk dat in 1971 bij Tom Stacey LTD (28 Maiden Lane, London WC2) is uitgekomen. Het is geen echt stripboek, d.w.z. slechts een klein gedeelte van het boek is gevuld met strips: achterin twee verhalen van Octobriana, die allebei het middengedeelte van een trilogie vormen. Het grootste deel van het boek is gevuld met informatie over de makers van deze strip en hun ongenoegen over de situatie zoals die heden ten dage in Soviet-Rusland bestaat. Zoals u in Stripschrift 39/40 al hebt kunnen lezen, bestaan er twijfels over de echtheid van deze strip: de tekst schijnt niet origineel Russisch te zijn en twee Tsjechische illustrators hebben beweerd dat de tekeningen in Praag en niet in Rusland gemaakt zijn. Volgens hen was de strip aanvankelijk ook niet politiek bedoeld, maar is later pas met een politieke strekking ingeletterd.
Maar hoe het ook zij, we zullen, omdat hierover nog niets zeker is, het boek voorlopig maar behandelen alsof de informatie die er in verstrekt wordt allemaal waar is; de serieuze opzet van het werk verdient dat in ieder geval wel.

politieke kontrole

Het boek is geschreven door een Tsjech, Peter Sadecky, die naar het westen gevlucht is en de Octobriana-strip meegesmokkeld heeft. Hij heeft zelf in het begin van de jaren zestig ook een rol gespeeld bij de tot standkoming van de strip.
In het voorwoord spreekt A. Anatoli Kuznetsov over de censuur in Rusland en over het feit dat aan iedere Soviet-burger alles op welk terrein dan ook is voorgeschreven, dus ook op het gebied van de moraal; en men heeft bepaald dat alles wat met seks te maken heeft, vies is. 'Seks is in de ban gedaan als een teken van bourgeois-degeneratie, slechts eigen aan het Westen. Daaruit volgt dat iedere 'morele degeneratie', boven alles seksuele, door het regime beschouwd wordt als politiek verraad aan het Communisme.'
De Soviet-burger heeft geen macht over zijn eigen leven, voortdurend wordt er van hogerhand ingegrepen en wordt hem alles nauwkeurig voorgeschreven. Vandaar ook dat er zo allemachtig veel gedronken wordt, als vrijwel enig ontsnappingsmiddel.
Als gevolg van deze kontrole ontstaan er groeperingen, die in het geheim bijeenkomsten houden en daar doen wat zij willen, zonder op hun vingers gekeken te worden. Een van die groepen is de zgn. PPP, de Progressieve Politieke Pornografie, waaruit stripheldin Octobriana afkomstig is.

kunstenaarsverzet

Na het voorwoord van Kuznetsov volgt een hoofdstuk over de direkte achtergrond van de PPP en haar Octobriana, een vrij uitvoerige beschouwing over het verzet van de Russische intelligentsia tegen het Soviet-regime. Van de jaren zestig en begin zeventig worden een aantal schrijvers besproken die zich hebben verzet tegen de diktatuur en dat dan ook met lange gevangenisstraffen of dwangarbeid hebben moeten bekopen. Het stuk is enigszins optimistisch en stelt dat

Octobriana op haar best

ondanks de harde maatregelen van de overheid het verzet niet stuk te krijgen is en juist toeneemt, vooral op de universiteiten. Ook de PPP bestaat voor het grootste deel uit studenten. 'En', zo besluit het hoofdstuk, ' intussen worden er nog steeds gedichten, verhalen, cartoons en politieke satires gemaakt, met geen ander direkt doel dan de menselijke geest levend te houden in een tijd van onverflauwde onderdrukking in Soviet-Rusland. Tegen deze achtergrond moeten Octobriana en haar scheppers gezien worden.'

vlucht naar het westen

Hierna beschrijft Sadecky hoe hij op 18-jarige leeftijd, in 1961, een lezing in Kiev ging houden over entertainment-media in het Westen, zoals strips en commercial art. Daardoor raakte hij in kontakt met de PPP en maakte een van hun bijeenkomsten mee.
In het volgende hoofdstuk geeft Sadecky een beknopte autobiografie. Als we het verhaal moeten geloven is hij 'n soort wonderkind geweest, met een zwaarromantische inslag. Interessant hierbij is zijn verhaal over het filmen van het derde deel van 'Iwan de Verschrikkelijke'. De beroemde Eisenstein had alleen maar de eerste twee delen kunnen filmen en Sadecky was zo gegrepen door de films dat hij besloot het werk te voltooien. Op 17-jarige leeftijd vroeg hij allerlei officiële instanties om hulp, wat nog lukte ook, en met wat schoolvrienden en jongens van een Koreaans weeshuis, die Tataren moesten voorstellen, legde hij een stuk van het derde deel op film vast.
Vervolgens gaat hij naar de Filmakademie in Praag, schrijft veel en maakt lange gesubsidieerde reizen door de Soviet Unie en zelfs tot in China. Maar langzamerhand krijgt Sadecky steeds minder trek in het Communisme en hij besluit naar het Westen te vluchten, naar 'het land van de eindeloze mogelijkheden, het ware paradijs en het land van de ongebonden intellektuele vrijheid'.

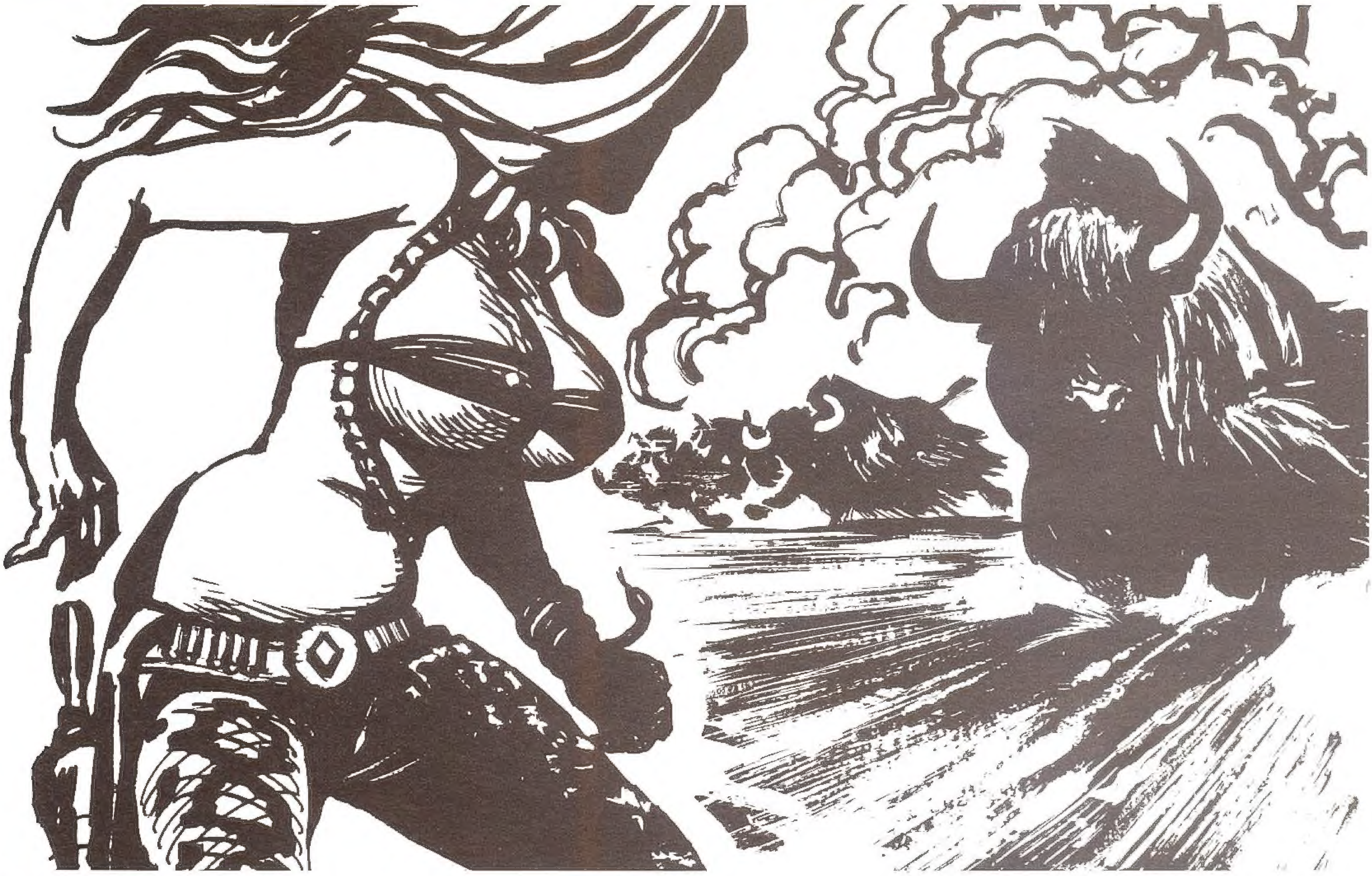

Octobriana in aktie met de yaks

ontstaan van de PPP

Hierna worden we meegenomen naar een bijeenkomst van de PPP. Er zijn allerlei mensen aanwezig, maar voor het grootste deel studenten. Er wordt stevig gedronken en gediskussieerd over Octobriana, tegen wie zij in haar volgend verhaal moet vechten: tegen het Kremlin, het Pentagon of Peking. Verder gebeurt er niet veel, er worden geen opstandige praatjes verkocht, maar er heerst wel een grote anti-Soviet-stemming.

Sadecky stelt dan enige PPP-leden aan ons voor. Het blijken allemaal nogal vrijgevochten types te zijn, met de meest uiteenlopende karrières. De kroon op dit gezelschap vormt wel mejuffrouw Lydia Borissovna Gal, de zogenaamde pleegdochter van Mikoyan. Deze dame blijkt een ongehoord pervers type, een sadistische biseksuele seksmaniak, die er de meest gruwelijke seksfantasieën op na houdt en ze soms nog in praktijk brengt ook.

Wat is de PPP nou eigenlijk voor een groep? Hoe is ze ontstaan en hoe is ze georganiseerd? En hoe is Octobriana uit deze groep ontstaan?

Op al deze vragen krijgen we een antwoord in het zesde hoofdstuk. Daarin wordt uitgelegd hoe de PPP als een aanvankelijk ongeorganiseerd diskussiegroepje is ontstaan in de tijd van de de-Stalinisering. De groep was erg blij met de anti-Stalin houding, maar het ging haar allemaal veel te langzaam. De PPP probeerde in de openbaarheid mee te werken aan de verwijdering van zelfs maar de kleinste sporen van het Stalinbewind. Maar dat pakte verkeerd uit: een aantal leden kreeg (niet al te zware) straffen opgelegd, omdat zij naar de mening van de overheid te ver gingen. Toen besloot de PPP zich geïsoleerd terug te trekken, omdat hun openlijke politieke pogingen stuk liepen: het was vechten tegen de bierkaai. Maar wat moest de groep nu doen? Het was gebleken dat de PPP-leden niet aan voldoende materiaal konden komen om zich theoretisch te bezinnen op een politieke verandering: zij waren niet in staat een theoretische basis te kreeëren om werkelijk naar veranderingen te kunnen streven, laat staan ze te kunnen bewerkstelligen.

links Peter Sadecky tijden een PPP-bijeenkomst

Toen werd er een professor archeologie bijgehaald, van wie bekend was dat hij anti-Stalinist was. Hij leerde de PPP-leden over Boeddha, het Nirwana en Radakhrisnan. Door het bestuderen van deze filosofische theorieën trok de groep zich terug uit de politiek en isoleerde zich volkomen. Maar de meeste leden vonden geen bevrediging in deze meditatie. Ze gingen akkoord met de afzondering, maar wilden a.h.w. een aktieve uitlaatklep hebben. Zo kwam de seks in de groep. 'En precies in die tijd', vertelt Sadecky, 'verscheen Lydia Borissovna Gal (zie boven) ten tonele en onder haar invloed begon men pure pornografie te schrijven en te tekenen... Ze waren jonge idealistische mensen en ineens komt deze duivelin en zegt: Trek allemaal je kleren uit en laten we positie 143 eens proberen.'

Toen men een beetje uitgekeken raakte op de seks sec, kwam de politieke seks en begon men met een blad, 'Mtsyry'.

Octobriana, een legendarisch wezen

En in Mtsyry verscheen o.a. de strip Octobriana. Zij werd voor het eerst ten tonele gevoerd in het novembernummer van 1961. Daarin stelde Roy Pavel Drakov, een synoniem voor alle leden van de PPP samen, haar voor als een bijna historische figuur. Hij komt met een aantal historische bronnen op de proppen, die allemaal vertellen over een soort duivelin: dit wezen was o.a. opgedoken in Kamtchatka in de dertiger jaren, in Spanje tijdens de Inquisitie en in China (in de vorm van een blanke vrouwelijke draak). Drakov deelde in zijn artikel mee dat de strips die van deze heldin zouden gaan verschijnen,

,rustten op bestaande verhalen en dat haar avonturen dus niet zomaar verzonnen waren. In het laatste gedeelte van zijn artikel geeft Drakov een persoons- en levensbeschrijving van dit wezen, zoals hij die uit de bronnen heeft weten te destilleren. 'Wenkbrauwen die in het midden samenkomen, met een driehoek of een ster er boven: een slank lichaam met grote borsten, een slang om de pols, enz. Zij was de dochter van de 'blanke krijger uit Noorderland' (Jutland) en van een vrouwelijk stamhoofd van hetzij de oude Indiaanse Harrapa stam (4000 v.C.) hetzij van het oude Toltekenrijk (uit dezelfde tijd).'
Door een of andere operatie moet zij onsterfelijk zijn geworden. Zij is intelligent en heeft sterke emoties; ze wordt voortdurend heen en weer geslingerd tussen de karaktereigenschappen die zij van haar vader ('een nobele barbaar') en haar moeder (die een neiging tot verdorvenheid had) heeft geërfd.
Eerst zoekt zij seksuele bevrediging, die echter kulmineert in het doden van haar partner. Door die moord raakt zij volledig depressief. Om daar van af te komen pleegt zij een reeks wilde moorden, maar dat maakt het alleen maar erger. Ze gaat een soort hel binnen, om daar maar te sterven, maar komt er geestelijk herboren weer uit. Dan wordt zij op de een of andere manier erg sterk en gebruikt die kracht om waar ze maar kan de mensen te helpen. Maar dan wordt ze weer verliefd op een man en vervalt weer in haar ongekontroleerde seksuele gedrag. Zo begint de hele zaak weer van voren af aan.

strijdster tegen onrecht

Tot zover het ontstaan en het karakter van Octobriana. Zij beschikt dus over onsterfelijkheid en een superkracht. Beide nuttige eigenschappen gebruikt ze om tegen onrecht te vechten, maar tegen welk onrecht, d.w.z. tegen onrecht vanuit welk gezichtspunt? Zoals haar naam al zegt, is zij de strijdster voor de oorspronkelijke communistische ideeën, die van de Oktoberrevolutie. Maar die ideeën zijn volgens de PPP-leden later zwaar verminkt door bloeddorstige machtswellustelingen. De PPP-leden zijn dus wel degelijk communisten, maar verzetten zich tegen de Sovietstaat die zich wel communistisch noemt, maar volledig is afgeweken van het ware Communisme. Daarom vecht Octobriana altijd tegen het soort onderdrukking dat door het Soviet-regime gehanteerd wordt. Zij was dus het middel voor de PPP om hun politieke ideeën en dromen te uiten. Maar ook op een ander terrein, dat volledig afgesloten is voor de Soviet-jeugd, moest zij werkzaam zijn, nl. op het seksuele vlak. Daarom beleeft zij haar avonturen nauwelijks gekleed en

Octobriana en Lenin

komen er de meest wilde seksuele uitspattingen in voor.
Het exotische element, op het bizarre af, komt zeer duidelijk naar voren in Octobriana's avonturen. Er ontstaan de meest wonderlijke en fantastische situaties. Een paar voorbeelden: duizenden kakatoes die tijdbommen dragen om die boven New York te laten vallen; Octobriana strijdend aan het hoofd van een leger Verschrikkelijke Sneeuwmannen tegen de Chinese invallers in Tibet; twee groepen vrouwen in het Australische oerwoud, die elkaar bevechten, zittend in kangaroe-buidels; een tocht door de oliepijpleiding naar de communistische landen, waarna zij en haar groep er in Hongarije uitkomen en een poging doen kardinaal Mindszenty te bevrijden. Kortom, de meest wilde fantasieën. En dat alles doorspekt met sadisme en masochisme, naast natuurlijk een dikke portie seks.

De strips zelf zijn nogal teleurstellend: het plot is uiterst mager en lijkt alleen maar te dienen om Octobriana enkele sterke staaltjes uit te laten halen en haar als een soort godin ten tonele te voeren. Ook de tekst is zwak, er wordt voortdurend gejubeld over de grootheid van heldin Octobriana. De tekenstijl is over het algemeen nogal schetsmatig, maar maakt vaak uitmuntend gebruik van sterke zwart-wit kontrasten. De voortdurende afwisseling van hoeken geeft het geheel een zeer levendig aanzien. Maar de hele strip steunt op een soort heldenverering die een beetje misselijk maakt. Bij beide strips, die in het boek staan afgedrukt, wordt uitgegaan van 'ware' gebeurtenissen. Het eerste verhaal, 'De levende sfinx van de radioaktieve vulkaan in Kamtchatka', is gebaseerd op een krantenbericht uit 1934. Daarin wordt melding gemaakt van vijandelijkheden tussen de Koryaks en de Chukchi, twee eskimostammen. In die streken heerst grote onrust, veroorzaakt door een gerucht over een bloeddorstig monster dat in een dode vulkaan leefde en dat door een 'Grote Vrouw' gedood was met de hitte van haar zon. Een uiterst vreemd bericht dat door de PPP-leden dankbaar gebruikt werd om van de 'Grote Vrouw' Octobriana te maken, die het monster, een door radioaktiviteit reusachtig groot geworden walrus, weet te doden. Het tweede verhaal, 'Octobriana en de atoomzonnen van kameraad Mao', is gebaseerd op een bericht uit 1957 over twee verongelukte wagens in Peking. Volgens een van de overlevenden waren de wagens aangevallen door een naakte blanke vrouw. In de ene wagen zat een ex-Nazi en op zijn deur stond de naam Moorcroft geschreven, met daaronder in Georgisch schrift 'vaarwel'. Op de deur van de andere wagen stond ook 'Moorcroft' en in het Perzisch 'het begin'. De Nazi was door wurging om het leven gebracht. Moorcroft is de

een pagina uit 'Mtsyry' met de Octobriana-strip over de Russische invasie in Tsjecho-Slowakije.
Deze strip werd gemaakt in 1961.....

titelblad van een Octobriana-verhaal

naam van de eerste blanke, een Engelsman, die er in slaagde in Tibet door te dringen, in 1826. De strip die op deze inleiding volgt heeft weinig met dit bericht uitstaande, maar dat verhaal is dan ook, aldus Sadecky, een soort interludium tussen de twee delen van het eigenlijke verhaal over de Chinese kernproeven in Tibet. In dit interludium redt Octobriana twee Chinese soldaten, die op de vlucht zijn voor Tibetaanse guerilla's. Zij doet dit door even een kudde yaks tussen de Tibetanen en de Chinezen in te drijven.

groepswerk

De strips worden op de volgende manier gemaakt: iedere lokale groep van de PPP had tenminste één filosoof', dat was degene die al het nieuws op de voet volgde en naar buitenlandse radio-uitzendingen luisterde; hij hield nauwkeurig bij wat er in de wereld gaande was. Wanneer zo'n 'filosoof' een basis-idee kreeg voor een nieuw Octobriana-verhaal, werd de hele groep bij elkaar getrommeld. Samen werd het verhaal nader uitgewerkt. Dan werd het ruwweg uitgeschetst door ieder van de verschillende tekenaars van de groep, waarna de hele groep weer bijeenkwam en de platen uitzocht die het verhaal het meest indringend vertelden. Iedere lokale groep had een aantal specialisten: de ethnograaf, de dierkundige, de geograaf, de technikus; zij allen zorgden voor een zeer nauwkeurige dokumentatie. Ook op tekengebied bestonden specialisten: de een kon goed dieren tekenen, een ander landschappen, weer een ander technische apparatuur etc. Zelfs de figuur van Octobriana werd soms door verschillende mensen samen getekend: de een het hoofd, de ander het lichaam, een derde de (schaarse) kleding. Als alles in potlood getekend was, werd het inkten door de beste tekenaar gedaan, die van alle verschillende stijlen zo goed mogelijk één geheel probeerde te maken.
Tegelijkertijd werkte een groepje tekstschrijvers aan de balloons en de teksten onder het plaatje. Als de strip en alle andere kopy voor een nummer van Mtsyry klaar waren, werd de hele zaak in een hoek van het vergaderlokaal gelegd. Wanneer men dan de volgende keer weer de kamer betrad, was de stapel weg.
Een week of wat later lagen er dan keurig gedrukt een aantal nummers van het blad. Niemand, behalve de topleiding, wist waar en door wie Mtsyry gedrukt werd. De PPP werkte natuurlijk in de grootst mogelijke geheimhouding en de leden wisten vrijwel niets van elkaars persoonlijke leven. Dat hoefde ook niet, men hoefde elkaar alleen maar te kennen als gelijkgestemde geesten in de afzondering van de PPP-bijeenkomsten.

Behalve de strip publiceerde men in Mtsyry politieke verhandelingen en verhalen, zoals Dr. Zhivago en James Bond-verhalen. Het avonturenverhaal was erg belangrijk voor de PPP-leden, want 'Het was een symbool van hun vlucht uit de socialistische realiteit naar lokkende exotische gebieden. Om deze reden werd de groep direkt verliefd op James Bond, toen zij hem leerden kennen.'

de Tibetaanse guerilla's

doel van de PPP

Wat is nu de filosofie achter de groep? In feite hadden zij geen uitgesproken doordacht ideaal. De rede speelde een minder belangrijke rol dan passie en emotie, zij zochten een uitlaatklep voor het gekontroleerde leven dat zij dagelijks moesten leiden: 'We vluchten in een exotische wereld om ons te beschermen tegen de zogenaamd-zo-mooie Soviet wereld waarin we leven. Die verveelt ons en is grauw, grauw, grauw! I.p.v. in het Marxistisch-Leninisme stellen wij belang in de manier waarop Zuidamerikaanse Indianen hoofden laten schrompelen of hoe Neanderthalers stenen bijlen gebruikten. Deze kennis geeft ons idiote leven de smaak van realiteit.'

schets van Octobriana

En het exotische is gemengd met het erotische, omdat dat een uiting is van de teleurstelling in de lege dogma's van het Soviet Marxisme. 'De enige manier waarop een Soviet-burger kan ontkomen aan de Soviet wereld is in een ivoren toren van dromen en fantasie.'
Hierna geeft Sadecky informatie over de officiële Soviet-kunst, die aan handen en voeten gebonden is; daartegen hebben een groot aantal kunstenaars zich dan ook verzet. Er zijn, aldus Sadecky, drie basisfaktoren die samen de achtergrond vormen waartegen PPP en andere groepen ontstaan zijn.
Op de eerste plaats de politieke censuur: alles wat maar enigszins naar kritiek op de politieke leiders riekt, wordt onmiddelijk uit de weg geruimd. Op de tweede plaats bestaat er een uitzonderlijke kuisheid, die veel weg heeft van die in het 19e eeuwse Engeland. Seksueel kontakt bestaat in de Soviet Unie enkel tussen getrouwde mannen en vrouwen, 's nachts in bed en met de man boven; alles wat hier van afwijkt is smerig. Op de derde plaats is de intellektuele vrijheid zwaar aan banden gelegd. 'Als de kunst een totalitaire staat moet dienen, waarin geen kritiek mogelijk is, moeten alle artiesten dezelfde taal spreken, hoeveel aksenten er ook mogelijk zijn in die taal.'

schets van Octobriana

En tegen deze achtergrond is de oppositie, hoe beperkt en gebrekkig ook, van groepen als de PPP ontstaan. 'Men kan, wanneer men van de uitingen van de PPP kennis neemt, tot de konklusie komen dat alles wat de groep te zeggen heeft niet meer is dan beatnik-geklets en puberale uitspattingen. En in zekere zin heeft men dan gelijk. Hun voornaamste doel is uit de grauwheid van de Soviet-realiteit te vluchten naar een veel aantrekkelijker fantasie-wereld. Toch is er meer. Dergelijke groepen kunnen weinig of niets veranderen aan het systeem waaraan ze onderworpen zijn, maar toch kunnen sommige van hun ideeën andere mensen aansteken. De enige manier om iets te veranderen in de Soviet Unie is van binnen uit. En in ieder geval heeft de PPP de levens veranderd van dié Soviet-burgers die haar leden waren.'

door ROB VAN EIJCK

Pep, al tien jaar toonaangevend stripblad

Het 10-jarig jubileum van Pep werd onlangs feestelijk gevierd met een 'Gouden Pep', een extra-dik, extra-fantastisch Pep-nummer in gouden omslag. Met tal van spannende nieuwe strips, een extra-feestelijk jubileumspel en een extra affiche.

Ook abonnee worden?

Neem een briefkaart en adresseer deze aan Pep, Postbus 400, Amsterdam. Schrijf in blokletters in de afzenderruimte naam, adres en woonplaats. Daarboven s.v.p. vermelden 'Nieuwe Pep-abonnee'.

Abonneeprijs 75 cent per week of f 9,75 per kwartaal.

GUUS SLIM

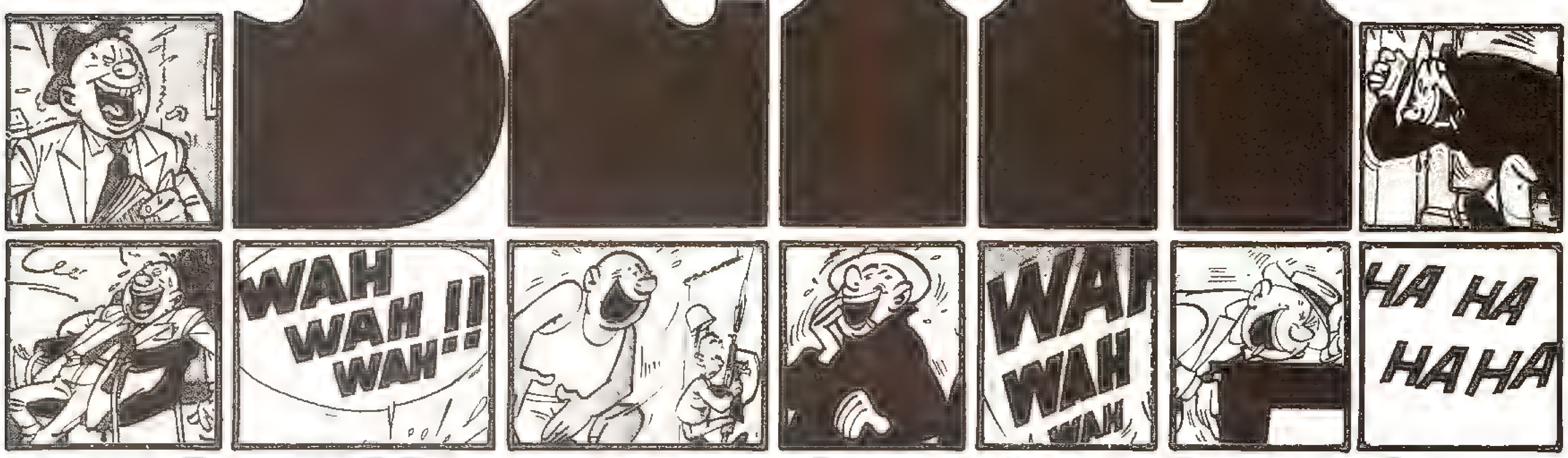

brullen van het lachen!

De Guus Slim-serie, geschreven en getekend door Maurice Tillieux, gaat uit van een bijzonder gegeven: de verhalen zijn volkomen realistisch, terwijl de tekenstijl komisch is. Dat wil niet zeggen dat er geen humor in zit, integendeel, en van een bijzondere klasse nog wel, maar toch is het zo dat het verhaal zonder enige wijziging ook realistisch getekend had kunnen worden.
Er zijn heel weinig komisch getekende series waarbij dat ook het geval is.
De Guus Slim-verhalen zijn zuivere detective-stories. Maar niet van de soort: wie-is-de-dader?, waarbij op de laatste pagina wordt uitgelegd waarom niet de butler, maar de neef van de baron de moord gepleegd heeft; meestal weten zowel de lezer als Guus Slim zelf allang wie de dader is, maar moet er alleen nog een manier gevonden worden om hem te grijpen. Of er gebeuren hoogst vreemde zaken, die nog niet direkt een misdaad zijn, maar wel in die richting wijzen, en moet Guus Slim uitzoeken wie er dit keer weer beroofd of vermoord dreigt te worden. Het is ook typisch voor een komisch getekende serie, dat er op grote schaal doden vallen. Dat komt wel eens meer voor, maar niet met de regelmaat waarop dat bij Guus Slim gebeurt. Soms komen de slachtoffers trouwens op hoogst gruwelijke wijze om het leven, zoals in 'De springbeesten', waar een kerel letterlijk uit elkaar klapt.
Zoals in de meeste detectivefilms speelt de auto ook bij Guus Slim een grote rol, achtervolgingen per auto zijn niet van de lucht. Tillieux tekent zijn auto's trouwens zeer natuurgetrouw en hij is op z'n best wanneer hij a.h.w. als in een vertraagde film een auto-ongeluk laat zien; dat is eksakt de manier waarop een wagen kan verongelukken.
De avonturen van Guus Slim spelen zich bijna altijd 'thuis' af, slechts een enkele maal zoekt hij wat verder afgelegen streken op, zoals in 'De hel van Texiguay' en 'De scooterchinees'. De verhalen worden erg 'cool' verteld, weinig emotioneel; ze hebben wel iets van het flegmatieke van de Britten

de eerste ontmoeting van Guus Slim en Vlinder

over zich. Het beste van ieder verhaal is toch altijd weer de schitterende humor, die vooral in de tekst ligt. Het is een uiterst droge humor, die niet alleen een vage glimlach opwekt, maar waar je bij tijd en wijle om zit te brullen van het lachen

Met name de dialoog Spek-Vlinder bevat regelmatig briljante vondsten; die gesprekken vormen de kersen in de pudding van het serieuze detective-verhaal.

Guus Slim met Spek nog als tegenstander

Kersesteeltje en Vlinder moppen

GERINGE VERANDERINGEN

Er is niet zoveel veranderd in de loop van de serie, de verteltrant vooral heeft weinig ingrijpende wijzigingen ondergaan. Ook in de tekeningen zijn de veranderingen niet zo groot als in de meeste andere series. Af en toe probeert Tillieux een wat andere stijl toe te passen, zoals bijv. in 'De hel van Texiguay' (als hij dit verhaal tenminste zelf getekend heeft). De tekeningen zijn ineens veel soepeler, ze hebben een grotere aktie en het geheel ziet er wat slordiger uit. Maar daarna valt Tillieux over het algemeen weer terug naar de oude, verzorgde, wat stijvere stijl.
De dekors waren (en zijn nog steeds) in de typische Dupuis-stijl en leken aanvankelijk nogal op de (vroegere) Franquin-dekors. Maar langzamerhand werden de achtergronden soberder, minder gedetailleerd dan vroeger. Jammer, want die oude dekors riepen een sfeer op, die de serie later verloor: het geheel werd zakelijker en dus werden de achtergronden alleen maar gedetailleerd als de aktie daarom vroeg. Er zijn nog andere verschillen aan te wijzen: vroeger waren er meer overzichten en afstandshots, later worden de figuren dichterbij gehaald. Dit maakte a.h.w. de afstand tot de lezer ook kleiner, waardoor naar mijn idee de lezer meer bij de aktie betrokken wordt dan vroeger.

DE HELDEN

Weer een bijzonder aspekt van deze serie is dat de cast van medespelenden vanaf het eerste album dezelfde is gebleven. Alle regelmatig optredende figuren, Guus Slim, Vlinder,

Maurice Tillieux

Spek en Kersesteeltje, doen vanaf het eerste album mee. Misschien komt dat omdat Tillieux al met andere verhalen in hetzelfde genre, waar we het dadelijk nog even over zullen hebben, had kunnen proefdraaien, zodat hij meteen een voor hem ideale rolverdeling kon samenstellen.

Maar wat zijn de hoofdrolspelers nu voor mensen? Eerst Guus Slim zelf, de held. Hij wordt in het eerste verhaal aan ons voorgesteld als een meester in de rechten, die door één opzienbarende daad direkt naam wil maken. Als dat ook inderdaad lukt, vestigt hij zich als privé-detective. Aanvankelijk woont hij op een kamer in een morsige achterafbuurt. Maar gaandeweg gaat hij steeds beter boeren en krijgen zijn vertrekken een veel komfortabeler, gesettelder aanzien. Hij is zeer zelfzeker, gaat altijd korrekt gekleed en doet in zijn manier van doen een beetje denken aan de corpsstudent, maar dan wel een van de goede soort. Hij bewaart altijd een zekere afstand en heeft een natuurlijk gezag over zijn omgeving. Eigenlijk is hij een beetje saai, het is niet iemand om eens gezellig tot diep in de nacht mee door te zakken. Maar ja dat saaie heeft hij dan met iedere striphoofdfiguur gemeen.

Dan is er Vlinder, de ex-inbreker. Het is niet zo gebruikelijk, dat iemand die vroeger schurk is geweest, in een strip als held ten tonele gevoerd wordt. Het komt wél af en toe voor dat een schurk berouw krijgt en daarna heel braaf wordt, maar het typische bij Vlinder is dat hij niet zelf weer 'op het rechte pad' gekomen is, maar zich daar door Guus Slim min of meer met geweld toe heeft moeten laten dwingen. Hij is dus niet uit zichzelf 'een goeie' geworden, maar onder dwang. Maar in de latere verhalen schijnt hij alle lust tot stelen verloren te hebben en herinnert niets in hem nog aan de meesterinbreker.

Het meest opvallende aan Vlinder is zijn zouteloze humor, waar hijzelf altijd als enige zeer smakelijk om moet lachen. Hij vervult de rol van de wat dommere helper, wiens voornaamste funktie hieruit bestaat, dat hij het genie van de hoofdrolspeler duidelijker moet laten uitkomen. En die rol vervult hij met verve. Hij is niet bijster intelligent en moet dikwijls zeer tegen zijn zin het avontuur ingesleept worden. Vlinder is er bijgekomen als briljant opener van welk soort slot dan ook, een kwaliteit waarop later nauwelijks meer een beroep gedaan wordt. Briljant ook is de manier waarop hij altijd weer in de klinsj gaat met Spek.

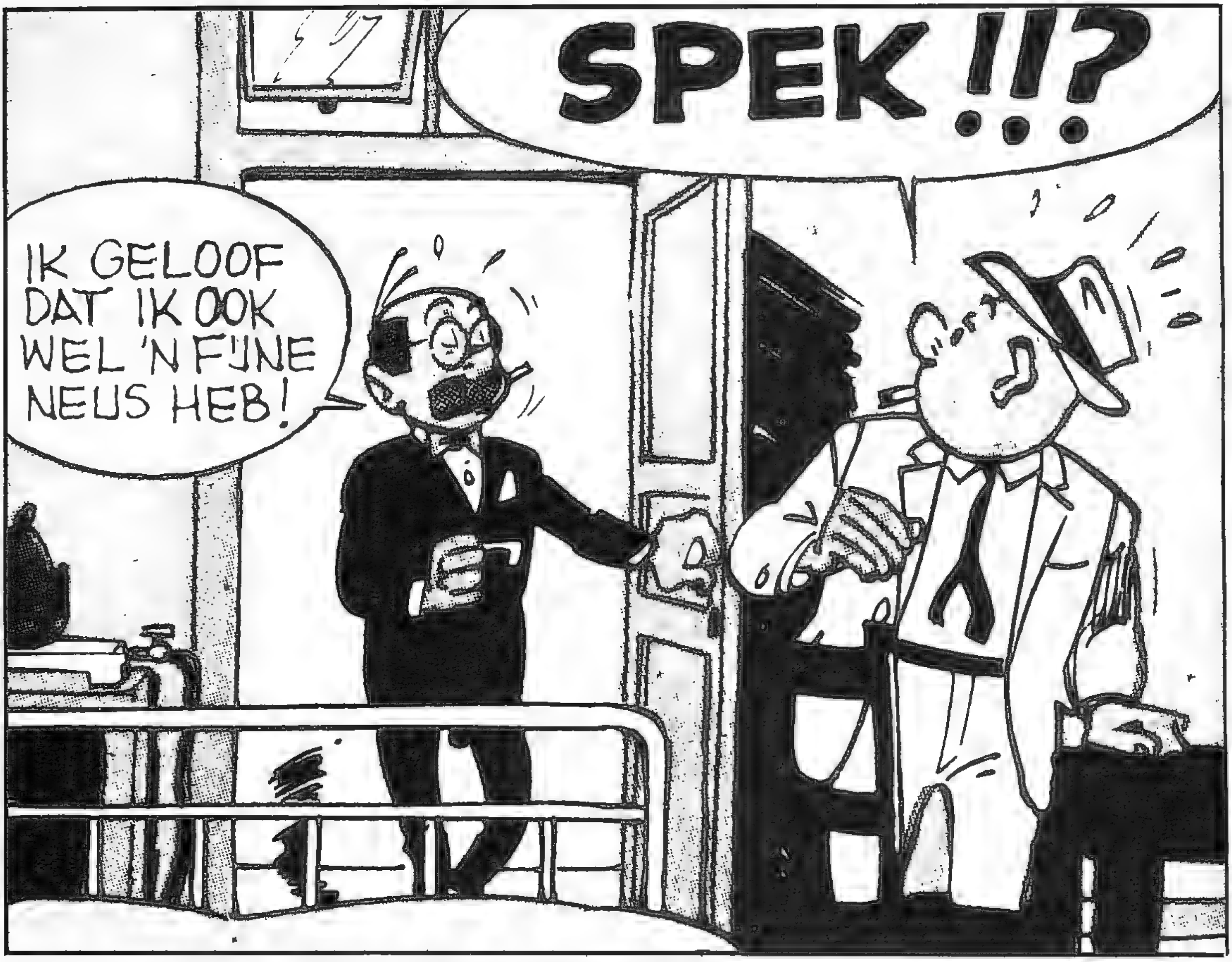

Spek probeert Vlinder te arresteren wegens de roof van Lola Martino's juwelen

DENK JE ECHT, DAT ENGELMAN ONS DEZE POETS GEBAKKEN HEEFT ?...
NATUURLIJK! DAT IS NOGAL DUIDELIJK! ALLEEN BEGRIJP IK NIET WAAROM!!...

Paul Panter en helper

Maurice Tillieux

IK TREK HELEMAAL NIET DE AANDACHT! LATEN WE DAAR GEBRUIK VAN MAKEN!
EN ALS U EEN SCHILDERIJ OPZET, WAT ZOEKT U DAN IN 'T BIZONDER?
MIJN PENSELEN!
SUBLIEM!

Guus Slim en Vlinder in vermomming

Guus Slim in een wat menselijker pose

Zo komen we dan op inspekteur Horatius Spek, wiens humor volgens een van zijn chefs tien meter beneden het polderpeil ligt. Hij is de wanhoop van zijn superieuren, en niet alleen van zijn superieuren trouwens, van vrijwel zijn hele omgeving. Maar Guus Slim schijnt toch wel iets in hem te zien, gezien de lange vriendschap. Spek ziet er potsierlijk uit met zijn walrussnor, kale kruin en onafscheidelijke wandelstok. Zijn botheid grenst aan het absurde, over het algemeen heeft hij niet door dat hij er weer tussen genomen wordt en hij is vrijwel altijd de mindere in de dialoog met Vlinder.

De minst uitgesproken figuur van het team is Kersesteeltje. Ze treedt niet vaak op, alleen als er aan het thuisfront wat uitzoekwerk verricht dient te worden. Het is een kordate dame, die zich zeker niet op haar kop laat zitten en het pleit voor haar dat zij altijd veel moeite heeft met de 'grappen' van Vlinder. De laatste tijd is ze er wat vrouwelijker uit gaan zien, maar vroeger was dat nauwelijks te merken. Ik zelf heb er tenminste vrij lang over gedaan voor ik door had dat ze tot de vrouwelijke kunne behoorde, ik had in haar aanvankelijk niet die kwaliteit bespeurd; maar daar had ik toentertijd ook niet zoveel oog voor. Hoe dan ook, het was een hele verrassing.

FELIX EN PAUL PANTER

Vóór Guus Slim heeft Tillieux nog een soortgelijke strip gemaakt, nl. Felix. Felix is Guus Slim met een bril op. Hij ziet er vrijwel hetzelfde uit en zijn manier van doen is precies hetzelfde, even zelfzeker en intelligent.
Maar de vergelijking gaat nog verder: ook Felix wordt bijgestaan (respektievelijk tegengewerkt) door twee aanzienlijk mindere geesten, de heren Borrelmans en Morrelbaas, die voor de vrolijke noot moeten zorgen. Wat zij in het dagelijks leven doen is me niet duidelijk geworden, misschien zijn ook zij, net als Felix, journalisten. Felix is dus journalist, en niet zoals Guus Slim privé-detective met de graad van meester in de rechten. Maar net als alle andere journalisten in de strip staat ook Felix in nauw kontakt met de politie en liefhebbert hij naar hartelust in de misdaadbestrijding. Het scenario van het verhaal van Felix dat in dit nummer van Stripschrift afgedrukt staat, is door Tillieux zo ongeveer een jaar geleden opnieuw gebruikt. In de Robbedoesnummers 1738 en 1739 staat een verhaal van Jess Long, 'Voor eeuwig KO', dat precies hetzelfde thema behandelt, alleen wat uitgebreider.
Naast Felix is er nog het verhaal van Paul Panter, ook weer iemand uit de nieuwswereld, nl. een fotograaf. Kwa uiterlijk en karakter wijkt deze Paul Panter wel van het duo Slim-Felix af, maar ook hij heeft weer een dommerik van het kaliber Vlinder naast zich.

SCENARIO'S

Tegenwoordig worden de Guus Slim-verhalen niet meer door Tillieux, maar door Gos getekend: en hoewel hij de stijl aardig heeft overgenomen, moet ik er nog steeds aan wennen.
Maar Tillieux schrijft gelukkig nog wel het scenario en dat maakt weer veel goed. Hij heeft zich nu helemaal toegelegd op het scenarioschrijven, want, zoals ik me vagelijk herinner uit een interview dat ik vroeger eens gelezen heb, dat doet hij het liefst. En hoewel het jammer is van de Guus Slim-serie, is het natuurlijk zijn goed recht.

door ROB VAN EIJCK

FELIX LAAT NIET MET ZICH SPELEN!

LEUK! NOU GAAT HET NOG SNEEUWEN OOK!!

IN HET BERENBOS OP 70 K.M. AFSTAND VAN PARIJS... BORRELMANS EN MORRELBAAS GAAN NAAR FELIX TOE...

MIJNHEER, WEET U OOK, WAAR "DE TORENHOEK" IS?

DE TORENHOEK, HÈ?

JAWEL!... DAT IS NOG VIJF KILOMETER HIERVANDAAN, EEN GOED UURTJE, HOOR!

JE MOET DE WEG NAAR BERGHOVEN NEMEN,... DAARNA LINKS AF-SLAAN... EN DAN RECHTUIT!

TWEE UUR LATER...

HOE LANG DENK JIJ, DAT EEN UURTJE IS?

VIJFTIG MINUTEN...

EN EEN GOED UUR?

ZEVENTIG MINUTEN!!!

EN EEN GOED UURTJE??

HOUD OP!

DAT DACHT IK WEL! JE VRAAGT JE AF, WIE DIE BOEREN REKENEN HEEFT GELEERD? ANDERS HEBBEN WIJ ONS VERGIST!!

DAT DENK IK NIET!! KIJK DAARGINDS EENS!

NIET MOGELIJK! DAT IS EEN LUCHTSPIEGELING!!

DE Fortuna

Dit verhaal van Felix, voorloper van Guus Slim, getekend en geschreven door Maurice Tillieux, verscheen eerder in het tijdschrift OHEE. Onze dank gaat uit naar Maurice Tillieux, die deze strip gratis afstond.

LATEN WE VLUG NAAR BINNEN GAAN, VOOR-DAT HET WEG IS!

DAAR HEB JE FÉLIX!

EEN BEETJE LATER...

EN, GAAT HET NU BETER MET JULLIE? NU ZIT JE TENMINSTE DROOG!

JAWEL! VERTEL EENS, WAAR WE HIER EIGENLIJK ZIJN?

© Agence Real Presse

ZEKER!... BIJ LOU RIGA... EEN BEKENDE MANAGER IN BOKSERSKRINGEN...

LOU RIGA!... DAT IS DIE VENT, DIE PAL SILVER TRAINT VOOR HET WERELDKAMPIOENSCHAP MIDDENGEWICHT!...

JUIST! EN HIJ IS HIER NAAR TOE GEGAAN OM DE TRAINING VAN ZIJN KAMPIOEN AF TE MAKEN, VER VAN LIEDEN, DIE ER NIET BIJ NODIG ZIJN... HET IS NOG MAAR TWEE WEKEN VOOR DE MATCH...

NEE MAAR!...

IK HEB ER ALTIJD VAN GE-DROOMD, DIE LUI EENS VAN DICHTBIJ TE ZIEN... IK BEN GEK OP BOKSEN!!...

ALS IK DÀT HAD KUNNEN DOEN, TOEN IK JONG WAS!... LINKSE HOEK!... RECHTSE DIRECTE!...

DAN HAD JE MEER SOEP MOETEN ETEN, JONGEN!

O JIJ! HOUD JE MOND! JIJ HEBT GEBREK AAN CALCIUM! ALS JE HET WETEN WILT, CALCIUM IS GOED VOOR JE HERSENS!!

...EN WANNEER ZULLEN WE DE KAMPIOEN ONTMOETEN?

IK ZAL JULLIE VOORSTELLEN, ZODRA DE BRIEVENBESTELLER GEWEEST IS... IK VERWACHT EEN BRIEF...

OF EIGENLIJK VERWACHT LOU RIGA EEN BRIEF... DAAROM BEN IK TROUWENS HIER... DAAR IS DE BRIEVEN-BESTELLER!

PRING

EEN BRIEF, MIJNHEER!

ZOALS GEWOONLIJK!... ZELFDE HANDSCHRIFT... EN HIJ KOMT ALTIJD UIT PARIJS...

KOM NEE NAAR DE TRAININGS-ZAAL!... EN VOORAL GEEN WOORD OVER DEZE BRIEF TEGEN PAL SILVER!

JE VERDEDIGING HOGER, PAL! ALS EDDIE JE RAAKTE, ZOU JE GOED AF ZIJN!!

PAM

EDDIE HEEFT EEN KEIHARDE RECHTSE, MAAR HIJ IS NIET EVENWICHTIG... IK KAN HEM AAN, ALS IK WIL!

PAS MAAR OP! HET IS EEN GOEDE OEFEN-PARTNER... HIJ KENT ZIJN KARWEI!

DAG LOU! MIJN TWEE KAMERADEN ZIJN AANGEKOMEN! IK ZAL ZE JE VOORSTELLEN.

DAG JONGENS!... IS ER EEN BRIEF?

JA!... ZOALS ELKE DAG!

LATEN WE NAAR DE BIBLIOTHEEK GAAN!

O.K.!

© Agence Rual Presse

STEEDS HETZELFDE VERHAAL EN DAT AL TWEE WEKEN!

"CUPE UITBUITER! IK ZAL JE RUINEREN!... JE ZAL GEEN BOKSER MEER IN DE RING KRIJGEN...

... WANNEER PAL SILVER OP 3 FEBRUARI VOOR DE WERELDTITEL VECHT, ZAL HIJ IN DE RING OMKOMEN... EN ZO DOOR, TOTDAT DE MENSEN WETEN, DAT JE HET BOZE OOG HEBT".

JE VRAAGT JE AF HOE EEN KEREL ZIJN TIJD KAN DOORBRENGEN MET ZOIETS TE SCHRIJVEN!!

IN JOUW PLAATS ZOU IK DAT NIET ERNSTIG OPNEMEN!

IK HEB ER MALING AAN! MAAR IK ZOU DIE MANIAK, DIE ME VOOR GEK VERSLIJT, WEL EENS EVEN DE WAARHEID WILLEN ZEGGEN!!

IK ZAL PROBEREN HEM TE VINDEN... MAAR MAKKELIJK ZAL HET NIET ZIJN!...

EEN MOOIE PARTIJ WAS DAT ZOËVEN KAMPIOEN!

MAKKELIJK MET EDDIE! HIJ STAAT NIET GOED OP ZIJN BENEN!

EDDIE!!!!

DAN KEN IK JE! JIJ BENT EDDIE SABER! TWEE JAAR GELEDEN HEB JE GEBOKST TEGEN TIGER WILL... EEN BEROEMD GEVECHT!

JA! EN TOEN BEN IK GEVLOERD!... MAAR MISSCHIEN, ALS IK WEER IN DE RING KWAM...

SLA NIET DOOR, EDDIE!... LOU HEEFT HET JE VERBODEN!

JE WEET HEEL GOED, DAT JE HET NIET TWEE RONDEN ZOU VOLHOUDEN!

WEES ER TEVREDEN MEE EEN GOEDE OEFEN-PARTNER TE ZIJN!

DAT KUNSTJE IS LEUK! VROEGER WAS IK ER GOED IN!

GA JE GANG!

KOP

(C) Agence Rail Presse

BOM BOM BOM

DAT IS HOOGST OVERTUIGEND!!

EEN TOEKOMSTIG KAMPIOEN!

IK HEB DE HANDIGHEID VERLOREN, DAT IS HET!... IK ZAL JULLIE LATEN ZIEN, WAT IK AAN DE VEREN DOEN KAN!!

DAT BEWEEGT GEEN CENTIMETER!

EN DAT!!... HÈ MISBAKSEL!!?

JE HEBT EVEN VEEL KRACHT ALS EEN MUG!

HIJ IN-CASSEERT GOED, HÈ?

ALS IK JOU DAT TOCH EENS BETAALD KAN ZETTEN, DAN...!!

© Agence Reul Presse

'S AVONDS...

DAT IS HET VERHAAL VAN DIE BRIEVEN! ELKE DAG KOMT ER ÉÉN! MET DE REGELMAAT VAN EEN KLOK!

MISSCHIEN HEEFT LOU VIJANDEN?

DIE HEEFT IEDEREEN... OF HET IS EEN GRAPPENMAKER, OF HET IS EEN MANIAK!

EN HET HAND-SCHRIFT?

IK HEB DAT VAN EDDIE EN VAN MAX, DE NEGER-VER-ZORGER, VERGELEKEN... ZE ZIJN NIET HETZELFDE ALS DAT VAN DE BRIEVEN...

LOU GELOOFT OOK AAN EEN GRAP. MAAR HIJ HEEFT ME, ALS VOORZORGS-MAATREGEL, GEVRAAGD OM OVER ZIJN KAMPIOEN TE WAKEN

EN WAT DENK JIJ ERVAN?

IK DENK, DAT ALS JIJ EEN 'BOKSBAL' OP DE PLAATS VAN JE HOOFD ZETTE, NIEMAND HET VERSCHIL ZOU MERKEN.

WAT HEB JE HEM GEDAAN?

HIJ IS HET! HIJ MOET ALTIJD POCHEN!!

DE VOLGENDE OCHTEND...:

VOORUIT JONGENS! AAN HET WERK! VIJF KILOMETER LOPEN!

WE GAAN, BAAS!

WAAR IS BORRELMANS?

DIE IS AL WEG- NAAR EEN OUDE HUT OM ZICH TE TRAINEN...

HIJ ZAL JE BINNEN EEN WEEK UITDAGEN OM ER OP LOS TE SLAAN!... JE SCHIJNT HEM IN PUBLIEK BELEDIGD TE HEBBEN!

WERKELIJK...

OEF! DIE ZANDZAK VAN 70 KG. IS OPGEHANGEN!... EN HIER ZAL NIEMAND ME BESPOTTEN!

ZO!

EN NU ZAL IK EENS EVEN OP DIE KOP VAN EEN OERMENS BEUKEN!!

© Agence Real Presse

HIER HEB JE ER EEN, DOMKOP!

KLAK

HET IS TOCH TE MAL! IK ZAL ME MET HEM VERZOENEN!

WZZZ

BOEM!

!@#$%

BROEM

!?

ZÓ BELOON JE DUS MIJN GOEDE VOORNEMENS?! LOOP NAAR DE DROMMEL!!

N6

NU ZAL HIJ HOUDEN!

PAK AAN, EZELSKOP!

EN DEZE NOG!

KRAK!

BOMBELEBOM!

?HÈ! DE HUT ZAKT IN ELKAAR!

IK HAD JE AL GEZEGD, DAT DIE VERMOLMD WAS!

'S AVONDS...

WELNU STERKE MAN! JIJ SCHIJNT DE HUTTEN MET VUISTSLAGEN AF TE BREKEN?

KLETS MAAR RAAK!!!

DIE EDDIE ERGERT ME!... IK ZOU HET HEM HAAST ZEGGEN!

WAT ZOU JE HEM ZEGGEN?

WANNEER HIJ ZO DOORGAAT MET DRINKEN, ZAL HIJ OVER ZES MAANDEN NIET MEER IN STAAT ZIJN EEN LUCIFER OM TE GOOIEN...

DRINKT EDDIE?

EN HOE!... LOU HEEFT HEM ZELFS GEZEGD, DAT HIJ NOOIT MEER IN DE RING ZOU KOMEN!

WAT LATER...

WANNEER HEB JIJ EDDIE VERBODEN WEER IN DE RING TE KOMEN?

EEN MAAND GELEDEN!

DAN ZAL HIJ WEL NIET DOL OP JE ZIJN!

MOGELIJK!

MAAR EDDIE DRINKT!... EN ZIJN HART LIJDT DAARVAN... ALS IK HEM NU AAN EEN WEDSTRIJD LIET MEEDOEN, ZOU DAT EEN MISDAAD ZIJN!

© Agence Real Presse

LUISTER EENS LOU! JE MOET EEN ANDERE VERZORGER VOOR DE WEDSTRIJD NEMEN! EDDIE MOET HIER BLIJVEN... BEGRIJP JE?

JAWEL. MAAR IK GELOOF NIET, DAT EDDIE...

JE MOET GEEN GEVAAR LOPEN. IK WIL ZIJN KAMER DOORZOEKEN!

TWEE WEKEN LATER VERDRONG DE MENIGTE ZICH BIJ DE INGANG VAN HET STADION... HET GROTE OGENBLIK WAS GEKOMEN...

DIUM

DAT ZAL EEN MOOIE WEDSTRIJD WORDEN!

EDDIE WAS OP "DE TORENHOEK" GEBLEVEN, FELIX HAD NIETS IN ZIJN KAMER GEVONDEN...

IK VRAAG ME AF, WAAROM LOU ME DAT AANGEDAAN HEEFT?!

OM JE GEEN SPIJT TE LATEN HEBBEN!

EN IN DE ZAAL VAN DE BOKSERS...

IS PAL IN VORM?

JAZEKER! EN IK HEB ZOJUIST NOG EEN LAATSTE BRIEF BEZORGD GEKREGEN!

"OUDE SCHURK, JE ZENDT DUS PAL SILVER IN ZIJN ONGELUK!... JE AARZELT DUS NIET OM ZOIETS TE DOEN?...

...WANT HET IS EEN MISDAAD, OMDAT JE WEET, DAT HET NIET GOED AFLOOPT! MAAK HET MET JE GEWETEN IN ORDE, EN WEES VOORZICHTIG, LOU RIGA!"

NU GELOOF IK NIET MEER AAN EEN GRAP... DIT GAAT TE VER!!

MAAK JE NIET ONGERUST, LOU! ALLES ZAL GOED GAAN!

DAG LOU! JE LEERLING ZAL DADELIJK EEN LESJE KRIJGEN!!

LAAT HEM MAAR GAAN EN MAAK HET VLUG ZOUT KLAAR VOOR DE JOUWE!

© Agence Rual Presse

WIE IS DIE STEEKNEUS?

COPOULOS, DE MANAGER VAN CARMEN LEROY, DE TEGENSTANDER VAN PAL!... IK HEB HEM NOG AL WAT TOEKOMSTIGE KAMPIOENEN AFGEKAAPT DE LAATSTE TIJD!

DE EERSTE WEDSTRIJDEN WAREN TEN EINDE EN DE ATMOSFEER WAS KALM GEBLEVEN.. EINDELIJK...

ZIEZO!... CARMEN KOMT IN DE RING!

EN DAAR HEB JE PAL!...

DAMES EN HEREN...

NU KOMT DE WEDSTRIJD VAN DEZE AVOND !... DE SCHEIDSRECHTER GEEFT ZIJN LAATSTE AANWIJZINGEN...

...ZAL PAL SILVER ZIJN TITEL ONTROVEN AAN DE MARTINICAAN CARMEN LEROY ? DEZE WEDSTRIJD ZAL 'ONS HET ANTWOORD GEVEN !.. NU HOORT U DE GONG-SLAG !!

POM

© Agence Real Presse

...RECHTSE HOEK !... VAN SILVER... HIJ SCHIJNT GEWELDIG IN VORM !... CARMEN ONTWIJKT MOEILIJK !...

DAT IS BEKEKEN !

DE HUID VAN DE BEER NIET VERKOPEN !!..

PAL

HÉ, CARMEN ? SLAAP JE ??

WAP!

...EEN BLIKSEMSNELLE LINKSE OP DE LEVER VAN SILVER !... WAARDE LUISTERAARS !! CARMEN LIGT OP DE GROND, KRIMPEND VAN PIJN !!...

IS DIT HET EINDE ?... NEEN !... DE GONG REDT HEM !!!

DRIE... VIER !!...

DONG

MIK STEEDS OP DE LEVER !... EN LET OP JE VER-DEDIGING !!

O.K.

PAL

SLA OP DE MOND!... HOOR JE HET?... OP DE MOND!!

TWEEDE HERVATTING.., UPPERCUT VAN PAL... OP DE KIN!... SCHIJN-BEWEGING VAN CARMEN...

WOP!!!

...MOOIE RECHTSE VAN CARMEN OP DE MOND... MAAR NIET VOLDOEN-DE OM HEM IN BE-WEGING TE BRENGEN... NOG EEN!!! ONGE-HOORD!! ...SILVER WANKELT!!

...VALT OP DE VLOER! DE SCHEIDS-RECHTER TELT... VIJF... ZES... ZEVEN... WAARDE LUISTERAARS!... LIEVE HELP!... DAT IS VRESELIJK!!... TIEN... OUT!...

WIE ZOU ZICH ZO-IETS KUNNEN VOORSTELLEN!!?? JE ZOU HAAST DENKEN, DAT HET AFGESPROKEN WERK WAS!!

HIJ STAAT NIET OP??!!

ONS GELD TERUG!

BEDROG!!!

...IK TRACHT BIJZONDERHEDEN TE KRIJGEN! SILVER IS NOG NIET BIJ KENNIS!... HIJ WORDT OP EEN DRAAGBAAR WEG-GEBRACHT!...

MAAK PLAATS!!

EN DOKTER?

NIETS AAN TE DOEN!... EN DE POLITIE MOET GEWAARSCHUWD WORDEN!!

DIE MAN IS VER-GIFTIGD...

MAAR DOKTER, DAT IS ON-MOGELIJK!

DAT VERGIF HEEFT EEN VER-LAMMENDE UITWERKING, ZODAT HIJ MISSCHIEN NOOIT MEER ZAL KUNNEN BOKSEN!

IK BLIJF BIJ MIJN DIAGNOSE!

© Agence Rnal Presse

HOOR EENS, DOKTER... ALS HET VERGIF IN HET GLAS WATER WAS, DAT HIJ...

NEEN! HIJ HEEFT HET VERGIF NAAR BINNEN GEKREGEN IN DE RING GEDURENDE DE TWEEDE RONDE!

MAAR HOE?? NIEMAND HEEFT HEM IETS GEGEVEN!!!

DAT WEET IK! MAAR HET IS ZO!

IK HAD REKENING MOETEN HOUDEN MET DIE BRIEVEN... HET IS MIJN SCHULD!

HOUD JE KALM, LOU! HET IS NIET JOUW SCHULD, EN IK WIL HET BEWIJZEN.

VERZAMEL ALLE VOORWERPEN, DIE VOOR PAL NODIG ZIJN GEWEEST TIJDENS DE WEDSTRIJD!... EN ZOEK EEN TEGENSTANDER VOOR MIJ...

IK WIL DIE WEDSTRIJD NADOEN!

EN ZO VOOR EEN VERLATEN ZAAL...

TOEN WE HET NIEUWS HOORDEN, ZIJN WE DADELIJK NAAR HIER GEKOMEN.

GEEF EEN BROEKJE, EDDIE!

INWRIJVEN!

MOND SPOELEN!

TANDVLEES-BESCHERMER!

MIK OP DE MOND, EDDIE!

© Agence Real Presse

POM

WAT LATER...

ZO IS HET GEGAAN! IK WEET AL GENOEG! WAAR IS DE VERZORGER MAX?

HIJ WAS ER ZONET NOG!

VOOR WIE WERKTE HIJ EERST?

VOOR COPOULOS... DAARNA WILDE HIJ BIJ MIJ KOMEN...

IK DENK, DAT HIJ NOG ALTIJD VOOR HEM WERKT, LOU... GEEF MIJ JE BOS SLEUTELS EENS!

NTT

EN MAX ?... GA JE WEG ?

GEEF MIJ DIE TANDVLEESBESCHERMER, DIE JE VAN PAL HEBT AFGENOMEN OP DE DRAAGBAAR, VOORDAT JE DIE IN DE GOOT WERPT...

NIEMAND KAN TEGEN EEN BOS SLEUTELS, DIE JE GOED IN JE VUIST KLEMT, OP, MAX !

DE VOLGENDE DAG...

TOEN IK BEGREEP, DAT HET VERGIF IN DE TANDVLEESBESCHERMER ZAT, HEB IK VANZELF AAN MAX GEDACHT, DIE ZICH ALLEEN MET DE BENODIGHEDEN BEZIG HIELD...

DAT HEB JE GAUW GEDAAN !

HET WAS NODIG !... WANNEER DE TANDVLEESBESCHERMER EENMAAL VERDWENEN ZOU ZIJN, ZOU JE NOOIT KUNNEN BEWIJZEN, DAT HET VERGIF IN HET RUBBER WAS GESPOTEN EN DAT DE VUISTSLAG HET ER UIT DEED KOMEN...

TOEN HEB IK AAN COPOULOS GEDACHT ! CARMEN MIKTE TE NADRUKKELIJK OP DE MOND... HIJ HAD ZIJN ORDERS GEKREGEN !

DIE ONWAARDIGE GRIEK ! MAX ERVOOR BETALEN OM MIJN MANNEN EEN ONGELUK TE LATEN KRIJGEN !

VANOCHTEND IS HIJ IN HECHTENIS GENOMEN... WEET JE, COPOULOS HAATTE JE, HIJ VOND, DAT ER MAAR PLAATS WAS VOOR EEN, EN DAT WOU HIJ ZIJN... OP EEN HAAR NA WAS HET HEM GELUKT !

MAAR NU KAN PAL NIET MEER BOKSEN !

JE ZULT ANDERE KAMPIOENEN TRAINEN, LOU !

WIJ HEBBEN NOG EEN APPELTJE TE SCHILLEN ! GEEF ME DIE HANDSCHOEN TERUG ALS JE EEN KEREL BENT !

GRAAG !

PLOF

NEGEN... TIEN... OUT !

© Agence Real Presse

EINDE

Copyright Maurice Tillieux

OORSPRONKELIJK VERHAAL:	NEDERLANDSE REEKS: (Uitgave 't Kasteel van Aemstel, Amsterdam)	VLAAMSE REEKS: (Uitgave Het Laatste Nieuws Brussel)
PUM PUM: (weekblad: later bijvoegsel van Het Laatste Nieuws) (25/4/51-25/8/55)		
De jeugd van Eric (454)		

DE DAGBLADEN: (6/6/46-24/1/64)

1	De steen van Atlantis (190)	1	De steen van Atlantis (73)	1	De reis naar Atlantis
		2	De ondergang van Atlantis (51)	2	De ontvoering van Win
				3	De strijd tegen Kirasso
				4	De wraak van de Egypt
2	De sultan van Akaïm (39)	3	De sultan van Akaïm (35)	5	De sultan van Akaïm
3	Het water des levens (51)	3a	De geheimzinnige bron (48)	6	Het water des levens
4	Het stenen afgodsbeeld (42)	4	Het stenen beeld (36)	7	Het stenen afgodsbeel
5	De ondergang van Atlantis (67)	2	De ondergang van Atlantis (23)	8	De ondergang van Atla
6	Schipbreukelingen in Rome (54)	4a	Gevangenen der Romeinen (47)	9	Schipbreukelingen in
7	De valse koning (68)	5	De valse koning (66)	10	De valse koning
8	Het wapengericht (20)	6	Het wapengericht (20)	11	De moordenaar van ko
9	Het goud der Ozmecs (83)	6a	Het goud der Ozmecs (46)	13a	Het verzoek van toven
				14	De zonaanbidders (51
10	De dodenridders (31)	6a	Het goud der Ozmecs (4)	11a	De dodenridders (28)
11	De wonderen van Mu (88)			12	De wonderen van Mu
12	Het geheim van het grafgewelf (27)	6a	Het goud der Ozmecs (12)	13	Het geheim van het gra
13	Het rijk van het Midden (70)	7	Het rijk van het Midden (70)	15	Eric in het Hemelse Ri
14	Storm over China (83)	8	Storm over China (83)	16	Storm over China
15	De zoon van Eric (116)	9	De zoon van Eric (77)	17	Het duivels verbond
		10	De strijd om het recht (39)	18	De strijd om het goud
16	De zwarte ruiter (42)	10a	De zwarte ruiter (42)	19	De zwarte ruiter
17	De boog van Allard (36)	12	De boog van Allard (36)	20	De boog van Allard
18	De koning der steppen (90)	11	De koning der steppen (90)	21	De koning der steppe
				22	Het einde van Toeghie
19	Het Tyrfing-mysterie (58)	12a	Het Tyrfing-mysterie (58)	23	Het Tyrfingmysterie
20	De twintig laatsten (31)	13	De twintig laatsten (31)	25	De twintig laatsten
21	Strijd om Heidrun (62)	13a	Strijd om Heidrun (47)	24	Strijd om Heidrun
22	De prijs der wrake (100)	14	De prijs der wrake (92)	26	Het geroofde koningsk
				27	De prijs der wrake
23	De vloek van het goud (48)	15	De vloek van het goud (48)	28	De vloek van het goud
24	Het moerasmonster (35)	15a	Het moerasmonster (35)	25a	Het moerasmonster
25	Het land der duisternis (176)	16	De wolven van Scorr (60)	29	De wolven van Scorr
		17	Het verbond der groene dolken (56)	30	Het verbond der dolke
		18	Het geheim van de Verboden Stad	31	De Verboden Stad
26	De burcht van Myrkven (62)	19	De burcht van Myrkven (62) (60)	32	Het geheim van de dra
26a	De gebroken pijl (26)			31a	De gebroken pijl
27	De heer der Heruli (72)	20	De heer der Heruli (72)	33	De heer der Heruli
28	De geschiedenis van Bor Kahn (188)	21	De jacht op het zwaard (65)	34	De jacht op het zwaard
		22	Het pad der verschrikking (67)	35	Het pad der verschrikk
		23	De weg der gedoemden (56)	36	Het lokkende zwaard
29	Gunnar de gevreesde (26)				
30	Svitjold's offer (60)	24	Svitjold's offer (60)		
31	Het teken der Joms (64)	25	Het teken der Joms (64)		

HERDRUK REEKS:
(Uitgave Wolters Noordhoff NV, Groningen)

ANDERE PUBLIKATIES EN BIJZONDERHEDEN:

Pum Pum, zelfstandig weekblad, groot formaat:
1e jaargang, nrs 1-52 (25/4/51-16/4/52)
2e jaargang, nrs 1-44 (23/4/52-18/2/53)
Pum Pum, suppl. bij Het Laatste Nieuws, klein form.
3e jaargang, nrs 1-45 (27/2/53-31/12/53)
4e jaargang, nrs 1-52 (7/1/54-30/12/54)
5e jaargang, nrs 1-34 (6/1/55-25/8/55)
Stripschrift 33/34 (sept./okt. 1971):
Korte inhoud van de jeugd van Eric (4½ blz)

1 De steen van Atlantis (190) — Tom Poes weekblad 3.54-4.14: De steen van Atlantis (73); T.P. weekblad 4.14-4.26: De ondergang van Atlantis (47)

2 De sultan van Akaiim (39)

2a Het water des levens (51)

2b Het stenen afgodsbeeld (42)

2c De ondergang van Atlantis (66)

T.P. weekblad 1.03-1.15, 1.17: Eric de man uit het Noorden (56)

3 De valse koning (68) — T.P. weekblad 1.18-1.34: De valse koning (68)

3a Het wapengericht (20) — T.P. weekblad 1.35-1.39: Het wapengericht (20)

3b Het goud der Ozmecs (79) — T.P. weekblad 1.40-2.07: De zonaanbidders (83)

3c Het geheim van het grafgewelf (3) — T.P. weekblad 2.08-2.16: De dodenridders (31); Stripschrift 25/26 (jan./febr. 1971): De dodenridders (31)

T.P. weekblad 2.17-2.41: De woudkoning (85)

3c Het geheim van het grafgewelf (23) — T.P. weekblad 2.41-2.48: Het geheim van het grafgewelf (27)

4 Het rijk van het Midden (70) — T.P. weekblad 2.48-3.15: Eric in het Hemelse Rijk (70)

4a Storm over China (82) — T.P. weekblad 3.15-3.28: Storm over China (47)

4b Storm over China (43) — T.P. weekblad 3.29-3.46: De zoon van Eric (108)

5 De zoon van Eric (70)

5a De zwarte ruiter (42) — T.P. weekblad 3.47-3.53: De zwarte ruiter (42)

6 De koning der steppen (90)

7 Het Tyrfing-mysterie (58)

7a Heidrun (60)

8 De prijs der wrake (99)

9 De vloek van het goud (48)

9a Het moerasmonster (35)

10 De wolven van Scorr (80)

11 Het verbond der groene dolken (36)

11a Het geheim van de Verboden Stad (60)

Stripschrift 2 (6/4/68)-7 (juli 69): Gunnar, de gevreesde (26)

32	De witte raaf (144)	26	De witte raaf (85)
		27	De stem van het hoogland (59)
33	De scheepsbouwer (92)	28	De scheepsbouwer (92)
34	De wolf en de havik (120)	29	De wolf en de havik (60)
		30	De wraak van de weerwolf (60)
35	De prooi van de Rode Rots (62)	31	De prooi van de Rode Rots (62)
36	Het raadsel van Tuaim Mor (72)	32	Het raadsel van Tuaim Mor (72)
37	De gouden droom (48)	33	De gouden droom (48)
38	De romeinse helm (60)	34	De romeinse helm (60)
39	De koningin van de eilanden (52)	35	De koningin van de eilanden (52)
40	De grote beslissing (82)	36	De grote beslissing (82)
41	De banneling van IJsland (36)	37	De banneling van IJsland (36)
42	Het land der witte mannen (88)	37	De banneling van IJsland (32)
		38	Het land der witte mannen (56)
43	Het loon der hebzucht (48)	39	Het loon der hebzucht (48)
44	De verloren Viking (50)	40	De verloren Viking (50)
45	De zwarte piraat (92)	41	De zwarte piraat (92)
46	De ontembare (145)	42	De ontembare (73)
		43	Het vergeten erfdeel (72)
47	Ingrid (65)	44	De dochter van de berenjager (65)
48	Het bronzen paardje (65)	45	Het bronzen paardje (65)
49	Stormvogel (41)	46	De stormvogel (41)
50	De ring van Fergus (130)	47	De ring van Fergus (64)
		48	Het stormt in Ierland (66)
51	De vissers van de Zwarte Klip (70)	49	De vissers van de Zwarte Klip (70)
52	Het recht der lange lansen (50)	50	Het recht der lange lansen (50)
53	Wigberth's wraak (68)	51	Wigberth's wraak (68)
54	De onwillige held (55)	52	De onwillige held (55)
55	De huid van de beer (73)		
56	De schaduw der steppen (55)		
57	De vlammende gesel (80)		
58	Het zevende paardje (32)		
59	De ring van Honoria (67)		
60	De laatste slag (220)		
61	De gezworenen (40)		
62	De pelsjager (65)		
63	Het wolvenjong (114)		
64	Het raadsel Egil (84)		
65	De stille strijd (42)		
66	De eerloze krijg (136)		

PEP (weekblad): (Erwin, de zoon van Eric de Noorman)

1	De koningsketen	(4)
2	De wraak van Dunadh	(12)
3	De list	(4)
4	De ontvoering	(8)
5	De bevrijding	(8)
6	De losprijs	(4)
7	De zeven van Artor	(4)
8	Dood van een held	(8)
9	De laatste waarschuwing	(28)
10	Erwin, de vrijbuiter	(44)
11	Erwin, de geweldenaar	(44)

Dit overzicht heb ik samenge
dat ik heb ondervonden, dat
veel mensen nog niet duidelij
het Eric-oeuvre nu eigenlijk i
zit. De gegevens heb ik ontlee
reeds eerder in Stripschrift ge
de artikelen en aan mijn eige
ling boekjes en knipsels. Gaa
mij aanbevolen voor aanvullin
rekties.
Deze schematische opstelling
teraf gezien zo ingewikkeld
den, dat een kleine handleidi
z'n plaats is.
In de eerste kolom ziet u de
sche verhalenvolgorde. De jeu
Eric staat bovenaan, omdat d
in de Eric-geschiedenis (alhoe
later opgetekend) natuurlijk
gin thuishoort. Voor de titel
volgnummer van het verhaal,
titel staat (tussen haakjes) he
afleveringen per verhaal. (Bij
De jeugd van Eric het aantal
den). Wanneer een verhaal in
landse boekjes-reeks is versch
dit in de tweede kolom verme
voor dit boekje gebruikte tite
titel staat het volgnummer va
boekje in de Nederlandse seri
achter het aantal afleveringen
boekje. Een nummer met de
wil zeggen, dat dat verhaal als
opgenomen in het genoemde
Voorbeeld: Het vierde Neder
boekje bevat: (4) Het stenen
Gevangenen der Romeinen. E
is het derde verhaal in een bo
'c'-tje het vierde.
In de derde kolom ziet u of d
in de Vlaamse Eric-reeks zijn
(en in welke boekjes). Hetzel
voor de vierde kolom (Herdru
waarin zojuist (sept. '72) de
en 11 zijn verschenen: verhaa
In de vijfde en laatste kolom
andere publikaties vermeld.
Voorbeeld: Verhaal 1: De ste
Atlantis is in de Nederlandse
schenen in 1: De steen van A
in 2: De ondergang van Atlan
Vlaamse reeks in de boekjes
4, met hun respektievelijke s

ERIC DE NOORMA

steld, om-
het voor
k is hoe
n elkaar
end aan
publiceer-
n verzame-
ne houd ik
ngen en kor-

is — ach-
l gewor-
ng wel op

chronologi-
gd van
it verhaal
wel pas
n het be-
staat het
achter de
t aantal
Erwin en
bladzij-
de Neder-
enen, staat
eld, met de
l. Vóór die
n het
e en er
in het
letter 'a'
s tweede is
boekje.
andse
beeld/ (4a)
en 'b'-tje
ekje, een

e verhalen
verschenen
fde geldt
uk-reeks,
deeltjes 10
l 25).
heb ik de

en van
reeks ver-
tlantis en
tis; in de
, 2, 3 en
ubtitels; in

de Herdruk-reeks ook als nummer 1, zelfde titel; en ook nog eens in Tom Poes weekblad, 3e jaargang, nr. 54 t/m 4e jaargang nr. 26.
Een ander voorbeeld: Verhaal 9: Het goud der Ozmecs verscheen in de Nederlandse reeks als tweede verhaal in boekje 6, onder dezelfde titel; in 't Vlaams als tweede verhaal in het 13e boekje, titel: Het verzoek van tovernaar Lauri, en de rest van verhaal 9 in deeltje 14: De zonaanbidders; in de Herdruk-reeks als derde verhaal in deeltje 3, oorspronkelijke titel; en in Tom Poes weekblad weer onder de titel: De zonaanbidders. Hierbij zij nog opgemerkt dat de verhalen 9 en 12 in de Nederlandse reeks zijn samengepropt als: Het goud der Ozmecs. Men heeft daarbij mooi de verhalen 10 en 11 gewipt; van het 10e verhaal werden slechts 4 afleveringen gebruikt als 'overbrugging'. Gelukkig heeft Stripschrift 25/26 een komplete herdruk van verhaal 10 kunnen geven.
Vele boekjes zijn ingekort. Van deeltje 8 t/m 52 van de Nederlandse reeks zijn — om een of andere duistere reden — van alle afleveringen randjes afgesneden. Bij Tom Poes weekblad is veelal de tekst ingekort, terwijl het daarin verschenen verhaal Eric de man uit het Noorden' een ballon-tekststrip is, waarvoor 3 afleveringen zijn bijgetekend.
Het tweede deel van De steen van Atlantis in T.P. weekblad (daarin De ondergang van Atlantis genoemd) is niet afgemaakt, omdat het blad ophield met bestaan.
De boekjes van Uitg. Nooit Gedacht (De scheepsbouwer) zijn — erbarmelijk slecht — ingekleurd.
Bij de verschijningsdata van Erwin in Pep betekent bijvoorbeeld 6642, 44, 47: 1966, de nrs 42, 44 en 47. De onderstreepte nummers van Pep hebben ook nog een prachtige Kresse-tekening op de cover.
In de boekuitgave van De scheepsbouwer (Nooit Gedacht) ontbreken in deel 1 28 plaatjes, in deel 2 (in het verhaal De scheepsbouwer) 5 plaatjes, en in deel 2 (in het verhaal De wolf en de havik) 23 plaatjes.

Hans Matla

Boek Uitg. 'Nooit Gedacht': De scheepsbouwer, deel 1 (65)
Boek Uitg. 'Nooit Gedacht': De scheepsbouwer, deel 2 (27)
Boek Uitg. 'Nooit Gedacht': De scheepsbouwer, deel 2 (41)

VERSCHIJNINGSDATA IN PEP:

6638 (6637: aankondiging)
6642, 44, 47
6651
6701,05
6706,10
6711
6717
6718,25
6726, 39, 40, 47, 48, 49, 50
6925 t/m 6931, 6933 t/m 6936 (25 en 34)
Boek Uitg. G. P. Erwin de vrijbuiter (44)
7052 t/m 7120 (52 en 2)

AN BIBLIOGRAFIE

Onderstaand artikel werd op 13 september '72 gepubliceerd in het Dagblad van de Zaanstreek.
Naar aanleiding van dit artikel stuurde het bestuur van Het Stripschap de hierbij gepubliceerde brief aan de redaktie van het Dagblad van de Zaanstreek.

HUIVERINGWEKKENDE BIJEENKOMST IN DE MAAGDENKELDER

Het Stripschap, vereniging van liefhebbers van stripverhalen, bereidde ons een verrassing door de toezending van een stenciltje waarvan de aanhef luidde: "Horror Comics!! Uitnodiging aan de pers tot bijwoning van de presentatie van het bijzondere Gruwel Strips nummer van het Stripschrift (voor de onwetende leek op dit gebied: het Stripschrift is een min of meer ééns in de twee maanden verschijnende uitgave van het Stripschap).

De gruwelstrip is bedoeld om de lezer(es) te doen gruwelen (huiveren). Op de door het Stripschap belegde session (waarover hieronder nog meer) werd medegedeeld dat men dergelijke strips in wezen als satire dient op te vatten. Dat mag voor menigeen wellicht een troost in zijn verontrusting zijn, voor ons echter niet: mag men van (jonge) kinderen die dit soort strips ook in handen krijgen al generaliserend een feilloos gevoel (begrip) voor satire verwachten? De vraag stellen is in dit geval haar negatief beantwoorden. Want je mag er als Stripschap dan wel van uitgaan dat de leeftijd waarop je dit genre verhalen mag inkijken 15 dient te zijn, een dergelijk uitgangspunt slaat natuurlijk nergens op. Wij kunnen proberen dit nader te argumenteren door er op te wijzen dat menigeen op zijn 15e jaar in geestelijk opzicht nog lang niet toe is aan het doorgronden van de satirische bedoelingen van de gruwelstrips (vooropgesteld dat men dit satire-element voetstoots mag aanvaarden.. sommigen misschien al op hun 10e zo ver zijn en weer anderen op hun 70ste nog niet zo ver zijn.

Hoe het ook zij, de Stripschapsbijeenkomst, gestencild opgeblazen tot een gebeurtenis van wereldformaat, vond verleden week donderdagmiddag plaats in de Amsterdamse Maagdenkelder en werd opgeluisterd door de aanwezigheid en medewerking van (wij citeren nogmaals de hartelijke uitnodiging die ons mocht bereiken) "de Amerikaan Forrest J. Ackerman, 's werelds grootste deskundige op het gebied van de gruwel". Hij zou de bijeenkomst inleiden en illustreren "door een unieke diaserie met gruwel-voorbeelden uit zijn persoonlijke collectie". Verder vermeldde het gruwelprogramma: de presentatie van een diavoorstelling van twee gruwelstrips, de gelegenheid tot bezichtiging van een kleine Horror-comicsoverzichtstentoonstelling, de aanbieding van het die dag van de persen gekomen gruwel-strips nummer van het stripschrift én de aanbieding van een "verversing".
Vooral dit laatste leek ons bepaald niet overbodig na zo'n enerverend programma.
Jammer dat men zich in de eerste plaats niet bleek te kunnen houden aan het programma: de heer Ackerman, verlaat als hij was, liet ons drie kwartier op zijn inleiding wachten. In afwachting van dit hoogtepunt bekeken de aanwezigen (voornamelijk stripschapleden en/of stripliefhebbers de inderdaad kleine overzichtstentoonstelling waarvan het overzicht ver te zoeken was, althans voor gruwel-leken), men dronk een drankje en luisterde naar een wat al te lang uitgesponnen verhaal over de geschiedenis van het tot stand komen van het door sommigen met zo veel spanning tegemoet geziene Gruwel Strip-Stripschrift. Daarna verscheen dan tegen vijf uur de heer Ackerman die wat dia's (voornamelijk van zijn eigen huis, een blijkens de plaatjes mooi huis) en ongeveer hetzelfde mededeelde dat al was verteld in afwachting van zijn komst.

Daarna kreeg men dan het Stripschrift met (o.a.) liefst drie complete herdrukken van horrorstrips "waaronder één in 1954 verboden strip" en twee andere gruwelblaadjes, t.w. 'Boris Karloff: De vijf vazen der hebzucht' (Avontuur Classics no.1847, prijs 50 cent) en "De bruid des doods" (Shock-classics nr.1 prijs 90 cent). Het Stripschrift zelf kost ƒ 3,25. Het spreekt vanzelf dat al deze prijzen voor alle leeftijden, of men nu aanleg voor satirische opzetjesdoorgronding heeft of niet, gelden. De verversing kostte ons één gulden en vijfenveertig centen.

M.

Griezelig onjuiste weergave van een 'Huiveringwekkende bijeenkomst in de Maagdenkelder".

Tot onze grote blijdschap troffen wij in het Dagblad van de Zaanstreek van 13-9-1972 een verslag aan van de door ons georganiseerde persconferentie ter gelegenheid van het verschijnen van het Gruwelnummer van Stripschrift nr. 43/44.

Tot ons verdriet moesten wij echter ervaren, dat bij de schrijver van het artikel, misschien door de lange periode tussen het plaatsvinden van de bijeenkomst en het verslag daarvan (14 dagen), een aantal misverstanden en misvattingen zijn gerezen.

Zoals de "onwetende leek" (pleonasme van de heer Marcuse, schrijver van het artikel) op die dag had kunnen leren uit de inleiding van de voorzitter van Het Stripschap, is Stripschrift, een tweemaandelijks blad en n i e t maandelijks, zoals de heer M. abusievelijk vermeldde. En om nog meer misverstanden te voorkomen: wanneer men een (eventueel gratis verkregen) Stripschrift ter hand neemt en op bladzijde 3 kijkt, dan kan men lezen dat Stripschrift door Drukkerij Levisson te Rijswijk voor Het Stripschap wordt uitgegeven en n i e t door Het Stripschap zelf.

Dat wij de heer M. hebben teleurgesteld in zijn verwachtingen t.a.v. een gebeurtenis van wereldformaat spijt ons zeer, daar wij, evenals alle andere

Special Award voor Stripschrift

Zoals u in Stripschrift nr 43/44 al hebt kunnen lezen, heeft Stripschrift een prijs gewonnen met het Science Fiction-nummer (31/32), dat vorig jaar zomer verscheen en tot stand kwam in samenwerking met het Nederlands Contactcentrum voor Science Fiction. Tijdens de Europese SF Convention, enige weken geleden in Triëst gehouden, werd het Stripschrift-SF-nummer in de categorie 'Speciale SF-uitgave van een niet gespecialiseerd magazine' de 4de plaats toegekend, achter het Roemeense blad Viata Românească, Fenarete en Le Magazin Littéraire. Tijdens een bijeenkomst van het Nederlands Contactcentrum voor SF in Amsterdam werd de bijbehorende prijs (zie foto) door SF-deskundige Forest Ackerman aan een vertegenwoordiger van de Stripschrift-redaktie uitgereikt.

Ook Stripschrift ontkomt niet aan de enorme prijsstijgingen die zich voortdurend op ieder terrein voordoen. We hebben de prijsstijging van een jaarabonnement echter minimaal kunnen houden.

Met ingang van januari 1973 kost een jaarabonnement op Stripschrift ƒ 21, -- inclusief BTW. Over te maken op giro 226312 t.n.v. Stripschrift, Rijswijk ZH.

Voor leden/abonnees kost een lidmaatschap/abonnement ƒ 27, 33 inclusief BTW over te maken op giro 1513000 t.n.v. de Penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

In de losse verkoop gaat Stripschrift ƒ 3, 75 kosten.

Binnenkort zullen zowel de abonnees als de ledenabonnees een acceptgirokaart voor 1973 ontvangen.

persvertegenwoordigers, deze conclusie niet hebben kunnen trekken uit de gegevens, vermeld op de door de heer M. (alweer) abusievelijk als stencil vermelde uitnodiging.

Wanneer wij dan voorts nog bemerken dat de heer M. de Engelse taal zo beperkt machtig is, dat hij de excuses van de heer Ackerman, betreffende zijn late komst en het niet selecteren van zijn dia's (waardoor enerzijds te veel en anderzijds te onbelangrijke dia's werden vertoond) heeft misverstaan, dan zou het voor de redaktie van het Dagblad van de Zaanstreek te overwegen zijn om een eventuele volgende keer een persconferentie met een Amerikaanse gast te laten verslaan door een journalist, die de Engelse taal wel machtig is. Voor de oplettende lezertjes: De vrouw van de heer Ackerman had een hartaanval gekregen, waardoor hij al zijn beschikbare tijd had moeten gebruiken om haar onder te brengen in een ziekenhuis.

Overigens had de heer M., als hij zich bij de entree als persvertegenwoordiger kenbaar had gemaakt, reeds daar zijn Stripschrift ontvangen en niet, zoals hij tenminste schrijft, na de inleiding en dia-presentatie aan het eind van de bijeenkomst. Waarschijnlijk had de heer M. dan ook, als alle persvertegenwoordigers, zijn consumptie gratis gekregen en er niet voor hoeven te betalen (wat hem nogal hoog schijnt te zitten), als hij, net als alle andere persvertegenwoordigers, plaats had genomen aan de daarvoor gereserveerde tafels en niet tussen de groepjes "onwetende leken", waar hij echter blijkens zijn artikel wel beter op zijn plaats was.

Rest ons de vraag hoe dit alles kon gebeuren of is de heer M. soms niet aanwezig geweest en heeft zijn fantasie hem, zoals bij de verwachting van een gebeurtenis van wereldformaat, ook hier parten gespeeld?

Gaarne zagen wij dit bericht als rectificatie geplaatst.

Met vriendelijke groeten,

Het bestuur van Het Stripschap - secretariaat:
Suze Robertsonstraat 56 hs
Amsterdam (W)

22 september 1972

SAMENSTELLING BESTUUR:

Dit zijn uw bestuursleden:

Voorzitter: de heer M. W. M. G. Wassington, van Mourik Broekmanstraat 11'', Amsterdam, 020-171332.

Sekretaris: de heer J. H. van der Mark, Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam.

Penningmeester: de heer W. J. M. Soyer, Overtoom 536', Amsterdam, 020 - 166113.

4e bestuurslid: de heer R. van de Kamer, Treilerhof 23, Amsterdam.

5e bestuurslid/ledenadministrateur: de heer K. Helderman, Zocherstraat 60''', Amsterdam, 020-168214.

SPECIALE LEDENAANBIEDINGEN:

Tot grote vreugde van velen weer leverbaar:
plakboekjes, 8 stuks voor ƒ 7, 50.
Verdere aanbiedingen:
Simpelman ƒ 2, 65 - Bommelbibliografie ƒ 3, 95 - stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A en B), in dozen van 12 stuks, prijs per serie ƒ 12, 50. De stempels zijn NIET los verkrijgbaar.
Tenslotte zijn er nog enkele exemplaren van het Tom Poes Discoboek verkrijgbaar à ƒ 8, 95.

nero INTERSTRIP CATALOGUS

Stort fl 3,50 + fl 1,- ten name van Arie de Koff, postgiro 1746326 en u ontvangt de Geïllustreerde NERO INTERSTRIP CATALOGUS !

IEDERE EERSTE ZATERDAG VAN DE MAAND

stripveiling!

± 60 strips oa: LOMBARDS DUPUIS, MICKEY, FAVORIETENREEKS BOMMEL, ENZ.

NERO INTERSTRIP

zwaanshals 215B r'dam

tel: 010~671580

panda

frederikstraat 151
den haag
tel - 111375

geopend:
van twaalf
tot twee
en van
vier tot zes
zaterdags
van tien
tot zes

panda

Uitgeverij
Verkoopkantoor

KARTOEN

Bommelbibliografie, f 4,75
Stripschrift 8/9 met Tom Poes en het Monster van de Holleweg — f 2,
Stripschrift 11 met Kraanenhove — f 1,
Stripschrift 12 met Koning Hollewijn en de Mensenhater — f 1,25
Stripschrift 13 met Rikki en Wiske in Chocowakije — f 1,75

en als **laatste restanten** uit het antiekwarriaat
Het Franse maandblad **PANDA**

nr 8 Le maitre docteur — f 9,50
nr 9 Le tresor de l'ile perdue — f 9,50
nr 10 Le mysterieux verre d'eau — f 9,50
nr 11 Le maitre magicien — f 9,50
nr 14 Le magnat du petrole — f 9,50
nr 15 Le maitre horloger — f 9,50
nr 17 Le maitre des Esprits — f 9,50

Verder uitsluitend Bommel en Tom Poesstrips
Dagstrips uitgeknipt uit de **Telegraaf:** 9 Grim, Gram, Grom f 14, (met 15 kopieën) / 11 Monsterei (met 11 kopieen) f 19,– / 14 Blikken mannen f 36, / 15 Betoverde Spiegel f 39,– / 16 Bergmensen f 29, / 18 Bommelschat f 29, / 19 Schat op de zeebodem f 25,– / 20 Oude bekende f 65, / 21 Superfilm f 19,–
uit NRC: 30 Grootgroeiers f 29, / 31 Zeeslang f 49,– / 47 Partenspeer f 25, / 48 Wroegwezen f 24, / 52 Wenswerkster f 25, / 77 Zwelbast f 15,– / 80 Kwanten f 15, / 107 Trotte drom f 19,– / 119 Sloven f 5,50
uit Zondagsvriend: 36 Horror f 49, en 59 Heer Bommel gaat vereeuwen f 19,
Het is mogelijk dat bij dagstrips een enkele aflevering in kopievorm is bijgevoegd

BOEKEN: B1 Blauwe aarde (met 15 kopieen f 5, / B2 Toovertuin f 25,– / B12 Begraven schat f 19, / B15 Meesterschilder f 12,50 / B16 Superfilmonderneming f 12,50 / B20 Bergmensen f 15,– / B26 O.B.B.'s fotoboek f 22,– / B39 Weeromstuit f 19, / B60 Holleweg f 2,– / B72 Blauwe aarde f 1,50 / B73 Toovertuin f 1,50 / B74 Roverhoofdman f 1,50 / BU 1 Nursery Rhymeland f 190,–

Tom Poes Weekblad
T1 atoomtrillingen f 12,50
T3 Geest in de fles f 12,50
T5 Superfilmonderneming (als dagstrip) f 12,50

Tom Poesverhalen met illustraties slechts f 0,75 per stuk!
Nog everbaar (nummering uit Bommelbibliografie)
T20, T 26, T27, T28, T29, T30, T31, T32, T33, T34, T35, T36, T37, T38, T39, T40, T41, T42, T45, T46, T47, T48, T49, T50, T51, T52, T53, T54, T56, T57, T58, T59, T60, T61, T62, T63, T64, T65, T66, T67, T68, T69, T70, T71, T72, T73, T74, T75, T76, T85, T86, T87, T89, T91, T95, T98, T101, T105, T107, T109, T110, T113, T114
per stuk ongesorteerd voor f 4,90

Losse nummers van het Tom Poesweekblad f 1,90 per stuk nu nog everbaar
Tweede jaargang nrs. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30 en 31.
Derde jaargang nrs. 10, 11, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 30, 31, 32 en 33
per vijf stuks ongesorteerd f 7,50

Diversen oorlogsprentbriefkaarten eerste druk nr 5 f 2,50
nrs 14, 17, 37, 38, 39, 40, 47 en 48 per stuk f 1,25

Bestel per postgiro no 2078226 van Kartoen, van Swietenstraat 45, Zoeterwoude en maak ook f,1,– over voor porto en administratiekosten. Indien leveringen onverhoopt niet naar wens zijn, wilt u dan binnen één week reklameren?

UITVERKOCHT!!!

De nrs 8/9, 13, 21, 24, 25/26, 27/28, 29/30 van Stripschrift zijn totaal uitverkocht.

Alle andere oude nrs zijn nog bestelbaar via giro 226312 tnv NV VGI, Rijswijk zh. De nrs 10 t/m23 kosten *f*2,25 p.s.; de nrs 31/32 t/m 43/44 *f*3,25 p.s.

kuifje

PER 13 OPEENVOLGENDE NUMMERS GEBONDEN VAN NIEUWE EXEMPLAREN OOK TE BESTELLEN BIJ UW TIJDSCHRIFTEN-LEVERANCIER

13

opeenvolgende afleveringen van het weekblad KUIFJE, verzameld in een prachtig gebonden kwartaal-album

f 8,90 losse verkoop
f 7,50 abonnees

O.a. verhalen met de volgende striphelden:

ROZE BOTTEL
GUERRERO
DE KOENE RIDDER
BENJAMIN
ARABELLA
CHICK BILL
RIK RINGERS
CHLOROPHYL
MAARTEN MILAAN

KUIFJE - NEDERLAND

bon

DE SMURF DIE SMURF SMURFT

door Rudolf Geel

Hier is een van die petit histoires waaraan onze geschiedenis zo rijk is:

'Toen de grote Smurf was teruggekeerd onder zijn smurfgenoten, smurfde hij hen zijn belevenissen van die middag. "Ik wil je wèl bekennen dat ik gesmurfd heb", zei de Grote Smurf, "en wel in de stad, bij de meisjes van twijfelachtige smurfen. Ik kon er gewoon niet voorbij smurfen, want voor ik het smurfde, had er een me bij mijn smurf gesmurfd en een ander smurfde in mijn oor: " Zullen wij eens fijn op z'n Frans smurfen, smurf?" Nou, je smurft dat ik er smurf in had. Ik hoopte alleen dat ik genoeg smurf bij me had gesmurfd, want ze kwamen tenslotte met z'n tweeën om mij het smurfen te veraangenamen. Ik heb er nu nog pijn van aan mijn smurfen en mijn smurf zal ik de eerste dagen wel niet kunnen gebruiken. "O jij smurf!" riep de kleinste, een roodharige, toen ik bijna achteloos haar smurf aanraakte. Dat was heet! Grote smurfen doorliepen mij. Daarna boog de tweede zich over mij heen, maakte mijn smurf open en smurfde mij. Ik wist niet meer hoe ik het smurfde. Toen, in een laatste opwelling van smurfheid, smurfde ik mijn smurf helemaal en stortte ik al mijn smurf in haar smurfje, smurf je wel?
Toen het op smurfen aankwam, smurfde ik de dames nog enkele geeltjes en verliet het etablissement'.

Zou u het bovenstaande verhaal aan uw kinderen laten lezen?
Waarom niet eigenlijk?
Wat zullen kleuters, zo vertrouwd met de hierboven toegepaste taalcompensatiemethode, anders uit deze tekst kunnen lezen dan:

'Toen de Grote Smurf was teruggekeerd onder zijn volksgenoten, diste hij hen zijn belevenissen van die middag op. "Ik wil je wèl bekennen dat ik geboft heb", zei de Grote Smurf, "en wel in de stad, bij de meisjes van twijfelachtige tafelmanieren.
Ik kon er gewoon niet voorbij fietsen, want voor ik het wist, had er een me bij mijn bagagedrager vastgepakt en een ander toeterde in mijn oor: "Zullen wij eens fijn op z'n Frans dineren, kapitalist?" Nou, je begrijpt dat ik er zin in had. Ik hoopte alleen dat ik genoeg bankbiljetten bij me had gestoken, want ze kwamen tenslotte met z'n tweeën om mij het middageten te veraangenamen. Ik heb er nu nog pijn van aan mijn kaken en mijn tong zal ik de eerste dagen wel niet kunnen gebruiken. "O jij schrokop!" riep de kleinste, een roodharige, toen ik bijna achteloos haar réchaud aanraakte. Dat was heet! Grote pijnscheuten doorliepen mij. Daarna boog de tweede zich over mij heen, maakte mijn beurs open en kuste mij. Ik wist niet meer hoe ik het had. Toen, in een laatste opwelling van gulheid, opende ik mijn portemonnee helemaal en stortte ik al mijn kleingeld in haar schortje, voel je wel?
Toen het op afscheid nemen aankwam, stopte ik de dames nog enkele geeltjes toe en verliet het etablissement.'

Het procédé is duidelijk: vervang een aantal werkwoorden en zelfstandige naamwoorden door respectievelijk smurfen en smurf en verzin een verhaaltje om deze 'gimmick'. Voorwaarde is dat dit verhaal concreet is. Uit de context, de tekst die voor en na de woorden smurf en smurfen komt, dient duidelijk naar voren te komen wat wij moeten invullen. In de zin 'De studenten smurfden het college, waarop de hoogsmurf kwaad wegliep', kan smurfen bijvoorbeeld verstoren betekenen, maar even gemakkelijk evalueren, en dat is in de meeste gevallen iets anders.

In plaats dat begrippen dus duidelijk worden gedefinieerd door de woorden die bij die begrippen horen, moet de omringende tekst suggereren wat bedoeld wordt met de woorden smurf en smurfen.
Dit betekent dat de in beeld gebrachte en door middel van taal verduidelijkte situatie uiterst eenvoudig moet zijn. De gebeurtenissen en de dialogen liggen in de Smurf-verhalen dan ook zo voor de hand, dat de kijkle-zers de door smurf en smurfen weergegeven werkwoorden en begrippen zonder enige moeite kunnen invullen.

Op deze wijze worden bijvoorbeeld verrassende taalgrapjes feitelijk uitgesloten. Trouwens, ook in de tekening gebeurt niets bijzonders. In goede strips als Krazy Kat en bijvoorbeeld ook in Astérix, wordt in de tekeningen juist vaak extra-informatie gegeven. Daar vinden kleine grappige voorvallen plaats die niet direct iets te maken hebben met het hoofdgebeuren maar die wel onontbeerlijk zijn voor het beeld dat de strip als geheel zijn zorgvuldige decodeerders oplevert. Strips als Krazy Kat kun je dan ook in lagen lezen en bekijken. Het is mogelijk er steeds iets nieuws in te ontdekken. Dat is ook zo bij goede boeken en goede muziek. Alleen in het spreekwoord is eenvoud het kenmerk van het ware. Kinderen van wie de fantasie en het intellect gevoed moeten worden (dat wil zeggen: alle kinderen) hebben niets aan eenvoud die gelijk is aan simpelheid. Is Winnie the Pooh eenvoudig?
Winnie the Pooh is doorzichtig, helder als kristal was voordat het in een zegswijze werd gevangen en voorgoed dof gemaakt. Ik kan de 'eenvoud' van dit kinderverhaal niet anders karakteriseren. Winnie the Pooh levert bij het klimmen der jaren steeds meer op. Maar de structuur blijft doorzichtig en de grapjes worden nooit vervelend, omdat het geen platte woordspelletjes zijn van het type waarmee humoristen als Toon Hermans zo'n succes hebben, maar stuk voor stuk kleine onvergetelijke en binnen het verhaal onontbeerlijke en geenszins vrijblijvende vondsten.

De woordjes invullende kijklezer van De smurfen doet niets meer dan het invullen van de nog ontbrekende elementen in het verhaal. Hij hoeft zich daarvoor niet een ongeluk te zoeken. Hij hoeft zich zelfs helemaal niet in te spannen: ook als hij smurf en smurfen laat staan zonder ze te vervangen door de werkelijke begrippen en werkwoorden, vertellen de omringende tekst en het plaatje hem nog voldoende. Deze invuller is niets anders dan een kruiswoordpuzzelaar wiens prijs, ook bij leeg inleveren van de opgave, bestaat uit een cum laude verhoging naar de volgende klas, waar ze Peyton Place onderwijzen.

Hoe zit dat nu met de invuloefening waarmee ik dit verhaal begon? De oplossing die ik produceerde is gezocht. De context van de opgave suggereert andere gebeurtenissen.

Waarom er omheen gepraat? Wij weten allemaal dat de Grote Smurf elke week naar de hoeren gaat.

De eigengereide manier waarop ik een seksuele uitspatting veranderde in vraatzucht, was bedoeld om u, lezer, enkele aardige ogenblikken te bezorgen. Mogen uw kinderen, wanneer u hen zaterdags bij de boodschappen zo'n alleraardigst stripverhaal cadeau doet, ook op een dergelijke wijze te werk gaan. Maar dan moeten ze deze taalvaardige vrijheid wel ergens gedemonstreerd krijgen. Op school bij voorbeeld, waar meester hen leert dat de onaantastbaarheden des levens, als je ze eens van verschillende kanten bekijkt, toch niet zo onaantastbaar zijn, en vaak zelfs alleen maar belachelijk.

Maar zo is op de meeste scholen de werkelijke situatie niet. Daar leert de onderwijskracht de kinderen nog altijd dat de appel niet ver van de boom valt en dat wie niet sterk is als een beer, minstens zo slim moet zijn als een vos. Op deze manier leren de kinderen dus hoogstens hoe zij een pas op de plaats moeten maken. Om ook te kunnen freewheelen tijdens de conversatie op verjaardagsavondjes.

Wie zal overigens met zekerheid kunnen zeggen of een kind dat invult 'ik ben zo sterk als een beer' in werkelijkheid niet in plaats van een beer een roverhoofdman ziet staan, die avonturen beleeft in zijn geest. Het kind leert dat het beer moet invullen om niet uit de toon te vallen, dat wil zeggen zich een onvoldoende te besparen. Dit is maar een veronderstelling, gebaseerd op mijn eigen herinnering. Verder hoeft het beeld dat het kind misschien ziet bepaald niet origineler te zijn dan het cliché dat het uitspreekt of invult. Dan nog is de invuloefening zinloos. Het moet toch te denken geven dat grote groepen volwassenen zich verschuilen achter de clichés van de taal. Of is er hier geen sprake van verschuilen maar van niet beter weten? 'Als het hier niet prettig leven is, dan is het ergens anders ook niet beter', want 'voor ons soort mensen' valt er toch niks te bereiken in de wereld waar 'de grote heren' 'de lakens uitdelen'. Wat delen ze nu eigenlijk uit aan ons soort mensen dat naar Willem Duys kijkt en naar Peyton Place? Clichés! En standaardmeningen en -grappen. En simpele ijdele helden die voor de ontspanning moeten zorgen en voor niks meer. Helden die leven in pasklare werelden, altijd net even mooier en beter dan de onze, maar verder niet zoveel verschillend. Helden voor de kleine man en voor de smalle beurs. Gewone jongens die het gemaakt hebben en gemaakte jongens die zo gewoon zijn gebleven.

'Zo sterk als een.....'
Waaraan zal mijn zoon denken? Aan Jason King of aan een fantasiefiguur die hij gemaakt heeft en die dus alleen van hem is? Ik hoop op het laatste, want dan zal hij vervelende, niet prikkelende lectuur ver van zich houden.
Ik zal evenwel niet bij de pakken blijven neerzitten, of liever gezegd: ik zal maatregelen nemen van ingrijpende aard als het mis dreigt te lopen. Die maatregelen zullen daaruit bestaan, dat ik de lectuurrotzooi niet de rotzooi zal laten.

Het is natuurlijk heel gemakkelijk om een strip als De Smurfen af te doen als beneden ieder peil. Ik weet immers voldoende van opwindende lectuur en opwindende films, die ik binnen mijn eigen permanente ontwikkeling toelaat om mij ermee te vermaken, bij voorbeeld door erover te schrijven.

Rudolf Geel, 27/1/1941 Amsterdam

Wetenschappelijk medewerker aan de Universiteit van Amsterdam. Publiceerde de romans "De magere heilige" (1963), "De weerspannige naaktschrijver" (1965), "Met een flik in bed" (1966 samen met J.W. Holsbergen), "Een afgezant uit niemandsland" (1968) en de verhalenbundel "De terugkeer van Buffalo Bill" (1971). Verdere publikaties o.a. in De Gids, Tirade, Vandaag, De Vlaamse Gids en De Spektator. Vanaf januari 1972 redakteur van de Gids.

Maar ik mag dan niet vergeten dat wat ik rotzooi vind, voor mijn zoontje wel eens de enige remedie kan zijn tegen slaperige achtermiddagen op school. Las ik zelf Dick Bos onder de bank omdat de onderwijzer mij zo boeide?

Ik zal dus het volgende ondernemen: ik zal mij interesseren voor de lectuur van mijn kinderen. Ik zal hun stripboeken samen met hen bekijken en samen zullen wij om de grappen van de getekende helden lachen, terwijl wij een half oogje wijden aan Peyton Place. Waarom niet? Het gaat er mij om dat kinderen zelf de beperktheid van hun helden aan het daglicht brengen. Maar niet alleen de beperktheid! Helden hebben misschien wel meer goede kanten dan verwerpelijke. Ik heb in dit boek (1) uiteengezet wat bij voorbeeld de politieke beperkingen zijn van een strip als Kuifje.
Maar ik zal toch wel oppassen deze strip daarom te veroordelen. We gaan toch ook niet naar het voetbalveld om daar goed hockey te zien? Nee: we gaan naar het voetbalveld om naar goed voetbal te kijken en wanneer herhaaldelijk de spelregels overtreden worden, dan signaleren wij dat feit en keuren het desnoods af. Maar de wedstrijd hoeft nog niet verpest te worden door de vele vrije schoppen. Zo is het ook met lectuur: vrije, ontwikkelde mensen zullen geen moeite hebben overdrijvingen (zoals in Kuifje in de Sowjet-Unie) en onvolledigheden te herkennen.

Onderscheidingsvermogen, dat zal ik al bladerend en lezend proberen bij te brengen aan mijn zoon. Hij zal dat nodig hebben. Bommel bij de koffiemelk en Flipje bij de jam, daar is niets tegen. Maar als nu een benzinemaatschappij haar reclame zo ver voert dat zij een soort 'voetbalplaatjes' gaat verstrekken van stripfiguren, die op deze wijze figureren als standbeelden in het platte vlak, geheel en al ontdaan van hun context (en tekst) dan is wat mij betreft de grens bereikt: de stripfiguur als karikatuur van zichzelf. Daar past alleen het woord treurigheid bij.

Ten slotte dan de kleine smurf die uit de mouw smurft: De Grote Smurf tankt opweg naar de invulhoeren BP. Tankt hij benzine? Nee, hij smurft. Want de Grote Smurf kan nog wel lezen en er staat ook voor hem geschreven SMURF MEE SMURF BP. Het leven teruggebracht tot zijn essence.
Smurfen in plaats van tanken. En daarna eventjes de smurf uit de binnenzak gesmurft om te smurfen. Big Smurf is watching you.

NOOT (1):

Het artikel "De smurf, die smurf smurft" vormt een hoofdstuk in het boek "Schijnhelden en nepschurken over de mythologie van het stripverhaal", dat Rudolf Geel samen met R.H. Fuchs voorbereidt. Het boek zal omstreeks maart 1973 bij Meulenhoff Nederland verschijnen. (Dit artikel werd eerder gepubliceerd in het dubbele nummer juni-juli van de "Spektator", Tijdschrift voor Neerlandistiek, 1e jaargang 1971-1972), nr. 718 een uitgave van de stichting Heliogabalos).

door gerard suurmeijer

HET SUPER HELDENDOM

Voor Jerry Shuster en Joe Siegel enerzijds, Jules Feiffer en zijn toen nog jeugdige leeftijdgenoten anderzijds, was 1938 een belangrijk jaar. Siegel en Shuster slaagden er toen eindelijk in hun strip Superman, waar ze al vijf jaar mee langs allerlei uitgevers geleurd hadden, gepubliceerd te krijgen in de serie Action Comics, die werd uitgegeven door Detective Comics Inc., later overgegaan in National Periodical Publications. Voor Feiffer en zijn leeftijdgenoten was de publikatie van de strip belangrijk, omdat ze in Superman een held ontdekten zoals ze zich die altijd hadden voorgesteld.
Met Superman deed de eerste officiële superheld zijn intrede in het stripverhaal. Na hem zou er nog een hele lange rij volgen. Men kan zich echter met recht afvragen of Superman werkelijk de eerste superheld was.

Een superheld onderscheidt zich van de normale held doordat hij in het bezit is van een bijzondere, bovennatuurlijke gave die hem in staat stelt dingen te doen die voor normale mensen onmogelijk zijn. Dergelijke helden spelen echter al sinds eeuwen een rol in de literatuur, de mythen en de sagen. Siegfried en Achilles waren onkwetsbaar: Hercules en Samson beschikten over een uitzonderlijk grote kracht. Ook het stripverhaal kende al helden met een bijzondere gave: Mandrake die naar believen kan hypnotiseren (zozeer dat het eerder op toveren lijkt) en Popeye die zijn reuzekracht put uit een blik spinazie.

KENMERKEN

Gaat men Superman en de andere helden die na hem komen analyseren dan blijken zij behalve hun supergave nog een aantal andere kenmerken gemeen te hebben, die bij de hierboven genoemde helden ontbreken. Dat zou een verklaring kunnen zijn voor het feit dat Mandrake, Popeye, Samson etc. gewoonlijk niet tot de superhelden gerekend worden. (op deze regel worden overigens vaak uitzonderingen gemaakt. In Les chefs-d'oeuvre de la bande dessinée bijvoorbeeld worden Mandrake en Popeye er wél bij gerekend).

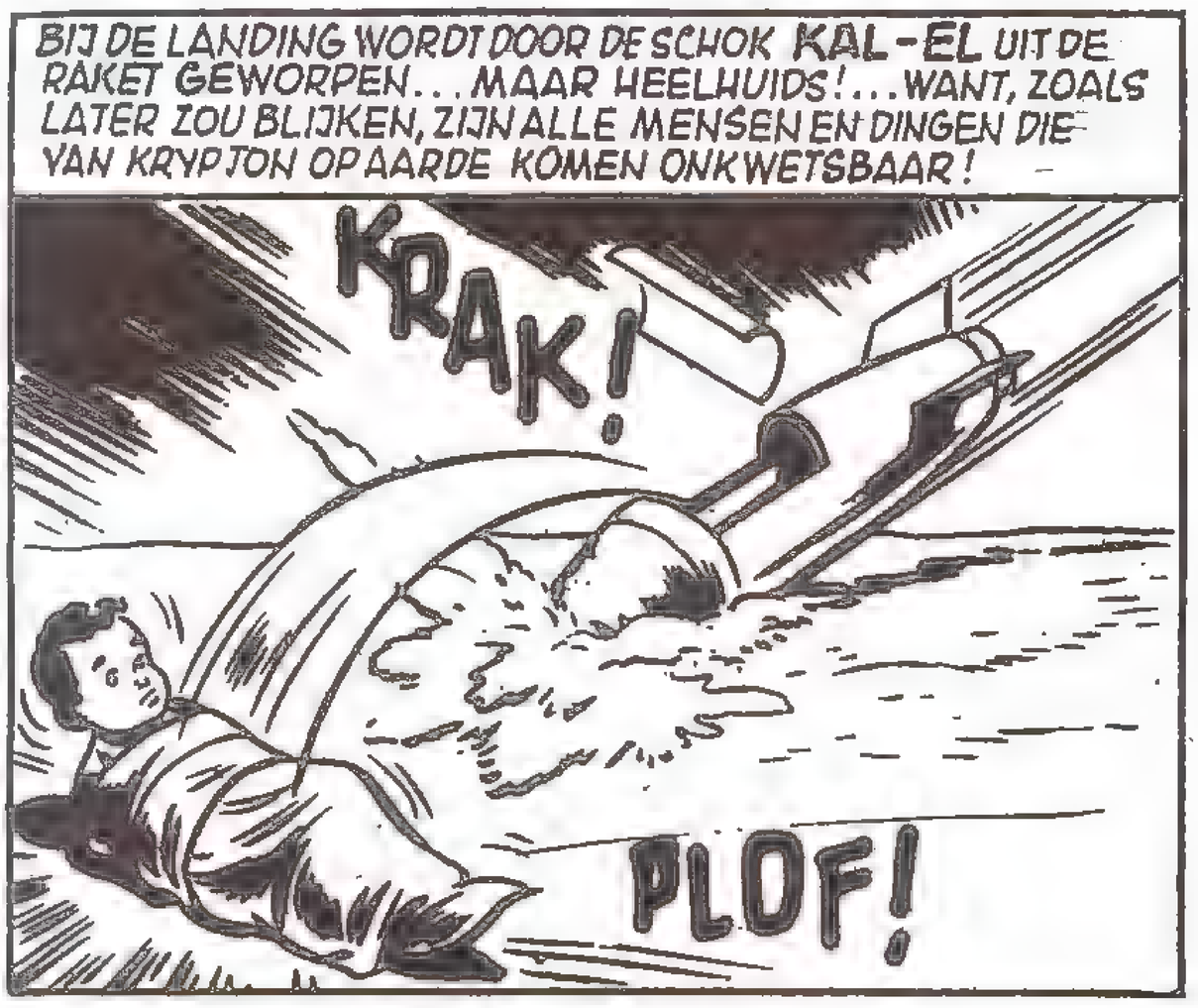
BIJ DE LANDING WORDT DOOR DE SCHOK KAL-EL UIT DE RAKET GEWORPEN... MAAR HEELHUIDS!... WANT, ZOALS LATER ZOU BLIJKEN, ZIJN ALLE MENSEN EN DINGEN DIE VAN KRYPTON OP AARDE KOMEN ONKWETSBAAR!
KRAK!
PLOF!

Superman als baby, een raket van Krypton werpt hem op de aarde

Superman en de vele helden die naar zijn voorbeeld zijn gecreëerd hebben echter nog een aantal andere opvallende dingen gemeen:

1. De werkelijke identiteit van de superheld is onbekend, hij treedt (vrijwel) altijd gemaskerd op. Deze geheime identiteit levert voor de held soms de grootste moeilijkheden op.
2. De superheld is bij zijn optreden altijd gekleed in een felgekleurd fantasiekostuum, gewoonlijk een nauwsluitend tricot met een korte cape, kleding die hij gemakkelijk onder zijn normale kledij kan dragen.
3. Het verhaal hoe de superheld aan zijn gave gekomen is, heeft vaak een sterk science fiction-karakter; ook de avonturen die de helden beleven staan dikwijls in het teken van de sf.

De hierboven genoemde kenmerken waren elk afzonderlijk ook al eerder in de strip verschenen. Science fiction-liefhebbers konden hun hart ophalen aan de avonturen van Buck Rogers. The Lone Ranger en The Phantom hadden een geheime identiteit, de laatste droeg bovendien een felgekleurd fantasiekostuum. Zodoende kan men stellen dat de superheld ontstond doordat een aantal kenmerken die afzonderlijk al lang in de literatuur in het algemeen en in het stripverhaal in het bijzonder bestonden, met elkaar werden gecombineerd. Zo kan men de geheime identiteit beschouwen als een zwakke afschaduwing van het Jekyll en Hide-motief, dat men uit de gelijknamige roman van Stevenson heeft leren kennen. Verderop zullen we zien dat dit motief in de

moderne superheldverhalen soms weer de oorspronkelijke betekenis krijgt van de tegenstelling tussen goed en kwaad die in een persoon zijn verenigd. Ook de intuitie van de lezers speelt soms een rol bij de bepaling of een bepaalde held al dan niet een superheld is. Bij de behandeling van Batman zullen we bijvoorbeeld zien, dat deze helemaal niet over een supergave beschikt. In zijn uiterlijk en optreden leek hij echter zo veel op de werkelijke superhelden, dat het publiek hem welwillend in hun rijen inlijfde. Door dit alles blijft het een moeilijke zaak precies te bepalen of een bepaalde stripfiguur wel of geen superheld is.
Maar zelfs al zou men tot de conclusie komen dat Superman niet de eerste superheld is, dan neemt hij toch een unieke plaats in onder de vele helden die voor en vooral na hem kwamen. (In Amerika heeft iemand eens geprobeerd om de namen van alle superhelden onder elkaar op te schrijven; een onbegonnen werk omdat men hun aantal op meer dan achtduizend (!) schat.)

SUPERMAN'S AFKOMST

Superman is namelijk de enige held die oorspronkelijk niet van de aarde komt. Hij werd geboren op de planeet Krypton. Zijn vader was een geleerde, die ontdekt had dat de planeet op het punt stond uit elkaar te barsten. Vlak voor deze kosmische ramp slaagde hij er echter in zijn zoon met een raket naar de aarde te sturen.
Als de raket op aarde is geland wordt Superman, die op dat moment nog niet veel meer dan een baby is, gevonden door het kinderloze echtpaar Kent. Zij adopteren het kind en Superman groeit op als Clark Kent.
Als Clark opgroeit komt hij tot de ontdekking dat hij over geweldige krachten beschikt: hij kan geweldige gewichten optillen, over wolkenkrabbers springen, harder rennen dan een sneltrein en zijn huid is vrijwel ondoordringbaar. 'Nothing less than a bursting shell could penetrate his skin',

stond er in het verhaal van 1938, waarin de afkomst van Superman behandeld werd. Wie vertrouwd is met de figuur van Superman zoals die vandaag de dag in de strips wordt gebracht, zal het onmiddellijk opvallen dat Superman oorspronkelijk

THUIS ONTDEKKEN DE PLEEGOUDERS PAS DE MERKWAARDIGE SUPERKRACHT VAN HUN KLEUTER...
IKKE JOU HELPEN PAPPA!
MAAR DAT KAN NIET! HOE HEB JE DIE STRONK UIT DE GROND GETROKKEN CLARK? JIJ MOET SPIEREN HEBBEN MET... SUPER-KRACHT!
Superman/Clark Kent als kleuter, reeds dan blijkt zijn superkracht

dus niet onkwetsbaar was, zoals tegenwoordig. Ook een aantal andere supergaven die hij tegenwoordig heeft, zijn pas later 'ontdekt'.
De verklaring voor al deze merkwaardige eigenschappen was gelegen in twee feiten: de planeet waar Superman is geboren had een veel hogere zwaartekracht en de zon was niet geel, zoals op aarde, maar rood.
De gele zonnestralen waren de oorzaak van zijn vrijwel ondoordringbare huid; de geringere zwaartekracht vormde de verklaring voor al zijn andere supergaven.

De figuur van Superman heeft dus een duidelijk science fiction-karakter en dat is niet verwonderlijk, omdat Siegel en Shuster van jongs af aan verwoede sf-lezers zijn geweest.
Na de dood van zijn ouders trekt Superman weg uit het

VOOR DE TWEEDE KEER IS CLARK EEN WEES GEWORDEN HIJ GAAT PICDVILLE VERLATEN..
IK ZAL MIJN LIEFHEBBENDE OUDERS NOOIT VERGETEN! MAAR NU GA IK IN DE GROTE STAD WONEN METROPOLIS! DAAR ZAL IK PROBEREN EEN OF ANDER BAANTJE TE KRIJGEN ALS CLARK KENT, EN DE SLAPPELING SPELEN, ZOALS GEWOONLIJK...
JONATHAN KENT
MARTHA KENT
na de dood van zijn 'aardse' ouders vertrekt Clark Kent naar de grote stad

dorp waar hij is opgegroeid. Hij gaat naar de stad Metropolis (de naam is een hommage aan de gelijknamige film van Fritz Lang) en is vastbesloten zijn supergaven in dienst te stellen van de bestrijding van de misdaad. Als Clark Kent neemt hij een baan aan als verslaggever bij de Daily Planet. Bij die krant leert hij ook de verslaggeefster Lois Lane kennen. Zij is tot over haar oren verliefd op Superman, maar ironischerwijze kan ze zijn alter ego Clark Kent niet uitstaan. Clark is in haar ogen een doetje die snel in een veilige schuilplaats kruipt als er gevaar dreigt en pas te voorschijn komt als Superman het gevaar bestreden heeft. Alleen de lezer weet dat Clark moeilijk anders kan, want juist in die veilige schuilplaats heeft hij de mogelijkheid zich te verkleden als Superman zonder te verraden dat Superman en Clark Kent een en dezelfde persoon zijn.

SUPERMAN
EEN VERHAAL VAN SUPERMAN
MENEER WHITE, MIJN NAAM IS CLARK KENT. IK WIL REPORTER WORDEN BIJ HET PLANEET NIEUWS!
JAMMER VOOR JOU KEREL, MAAR WIJ HEBBEN GEEN PLAATS! WAT WIJ NODIG HEBBEN IS SUPERMAN!
PERRY, GEEF HEM TENMINSTE EEN KANS!
PLANEET NIEUWS
SUPERMAN BLUST DE BRAND MET ZIJN SUPER-ADEM!
in Metropolis solliciteert Clark Kent bij de krant

CAPTAIN MARVEL

De avonturen van Superman waren vrijwel onmiddellijk een reusachtig succes en in een zo zakelijk ingestelde maatschappij als de Amerikaanse was het een vanzelfsprekende zaak dat andere uitgevers hun schrijvers en tekenaars aan het werk zetten om ook een dergelijke figuur te creëeren. Het resultaat was een rij bont geklede figuren, waarbij een carnavalsoptocht maar magertjes zou afsteken. Een groot aantal van die superhelden leidde een bestaan dat slechts enkele avonturen, of soms zelfs maar één avontuur duurde. Zodra men merkte dat een held bij het publiek niet aansloeg, liet men hem rigoreus vallen.
De uitgever van Superman bekeek de verrichtingen van al die superhelden met lede ogen (vooral als ze succes hadden) en loerde op een kans om een gerechtelijke procedure te beginnen wegens plagiaat. Die kans was klein als andere scheppers van superhelden er maar voor zorgden dat hun held zijn bijzondere gaven niet dankte aan het feit dat hij als kind van een andere planeet naar de aarde was gekomen.
Toen Fawcett Publications echter met de avonturen van Captain Marvel op de markt kwam en deze comics Superman naar de kroon dreigden te steken, waagde de uitgever het erop zijn concurrent voor de rechter te dagen. Het werd een zaak die bijna tien jaar bleef slepen totdat Fawcett uiteindelijk bereid bleek tot een schikking. De uitgave van Captain Marvel werd gestaakt en zijn avonturen werden ook niet meer herdrukt of doorverkocht aan andere uitgevers. Aange-

zien Fawcett kort daarna helemaal ophield met het uitgeven van strips, neemt men aan dat Fawcett tot de schikking bereid was, omdat men op grond van de dalende verkoopcijfers meende dat met het uitgeven van stripverhalen verder weinig winst viel te maken en niet omdat men een verbod wegens plagiaat vreesde.
Voor de stripliefhebbers is het wel jammer dat de zaak op deze manier moest eindigen. Enerzijds zou het wel interessant geweest zijn te weten op welke gronden de rechtbank eventueel tot het oordeel gekomen zou zijn dat de figuur geplagieerd was. Belangrijker is echter dat het vrijwel onmogelijk is geworden aan de hand van de verhalen een oordeel te vormen over de kwaliteit van Captain Marvel. Men kan uitsluitend afgaan op meningen van anderen en die lopen nogal uiteen. Jules Feiffer was er bijvoorbeeld niet weg van: Edgar Rice Burroughskenner Dick Lupoff vindt de verhalen stukken beter dan die van Superman en houdt bij hoog en bij laag vol dat de oplage van Captain Marvel in diens glorietijd groter was dan die van Superman. Net als bij Superman hebben de avonturen van Captain Marvel overigens een sterk sf-element in de persoon van de aartsvijand van de Captain, de Venusiaanse geleerde Dr. Sivana. Niet zo verwonderlijk overigens als men weet dat een groot deel van de verhalen geschreven werd door de sf-auteur Eando Binder, achter welke naam twee broers schuilgingen.
In 'All in colour for a dime' (een boek dat naar mijn smaak toch wel een stuk beter is dan de korte bespreking in Stripschrift 41/42 doet vermoeden, al blijft de prijs van *f* 52,25 een rib uit je lijf) wijdt Lupoff een heel hoofdstuk aan het wel en wee van The Big Red Cheese.
De weesjongen Billy Batson die in zijn levensonderhoud voorziet door het venten van kranten, komt op een avond in een verlaten tunnel van de ondergrondse terecht. Daar ontmoet hij een fakir-achtige figuur, de oude Egyptische tovenaar Shazam. Eeuwenlang heeft

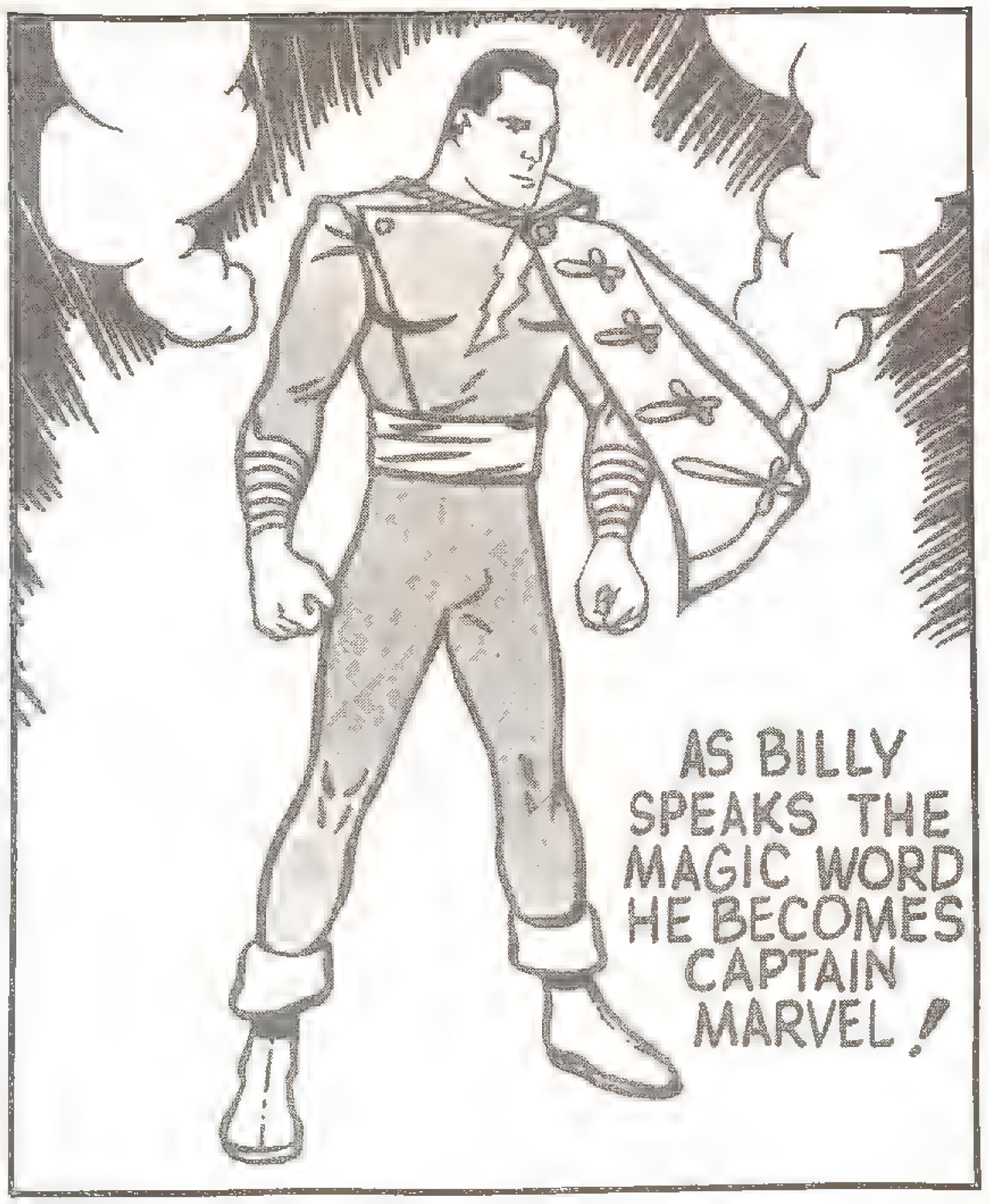

Captain Marvel. Copyright 1939 Fawcett Publications Inc.

deze zijn leven in dienst gesteld van de bestrijding van het kwaad, maar nu is zijn tijd gekomen en moet hij zijn taak overdragen aan een opvolger.
Die opvolger is de jonge Billy. Hij verandert in een superheld door het uitspreken van de naam van de tovenaar. Die naam is samengesteld uit de voorletters van de namen van een aantal mythologische en bijbelse figuren. Door het uitspreken van de naam

SHAZAM

krijgt Billy de beschikking over hun gaven. (De wijsheid van Salomon, de kracht van Hercules het uithoudingsvermogen van Atlas, de macht van Zeus, de moed van Achilles en de snelheid van Mercurius; kennelijk heeft Billy vaak geslist bij het uitspreken van de magische naam, want de wijsheid van Salomon schijnt het bij zijn avonturen nogal eens te laten afweten).

BATMAN

Een jaar na de uitgave van het eerste Superman-verhaal, in 1939, verscheen bij dezelfde uitgever het eerste verhaal rond de creatie van Bob Kane The Batman. The Batman, later viel het lidwoord af en werd het gewoon BATMAN, is in feite geen superheld, omdat hij niet over een supergave beschikt. Weliswaar verricht hij bij zijn avonturen verbluffende staaltjes van acrobatiek, maar dat hij dit kan dankt hij aan het feit dat hij hiervoor intensief getraind heeft.
Batman, in het dagelijks leven Bruce Wayne, is er als kind getuige van geweest hoe zijn ouders na een avondje uit op straat door een misdadiger werden vermoord. Hij besluit zijn leven in dienst van de misdaadbestrijding te stellen. Hij maakt een grondige studie van de criminologie en allerlei andere wetenschappen die een misdaadbestrijder van pas kunnen komen. Als hij zijn studies heeft afgerond, hoeft hij alleen nog maar een geschikte vermomming te vinden, waarmee hij de misdadigers angst in kan boezemen. 'Criminals are a superstitious, cowardly lot', wordt er vlotweg geconstateerd. Juist als Wayne over zijn vermomming zit na te denken, komt er door het raam een vleermuis naar binnen vliegen, en daarmee heeft hij zijn vermomming gevonden.
Batman is de eerste held die bij zijn avonturen vergezeld wordt door een jongen, Robin. Het is de wees Dick Grayson, waar Bruce Wayne de voogd van is.

Batman geldt algemeen als creatie van Bob Kane, maar dit wordt door Ted White in 'All in colour for a dime' ten stelligste ontkend. Volgens hem speelde Kane bij het ontwerpen van de Batman-figuur een uiterst ondergeschikte rol; hij zou tot taak gehad hebben het tekenen van de strip aan andere tekenaars uit te besteden. Slechts aan enkele verhalen heeft hij misschien daadwerkelijk meegewerkt.

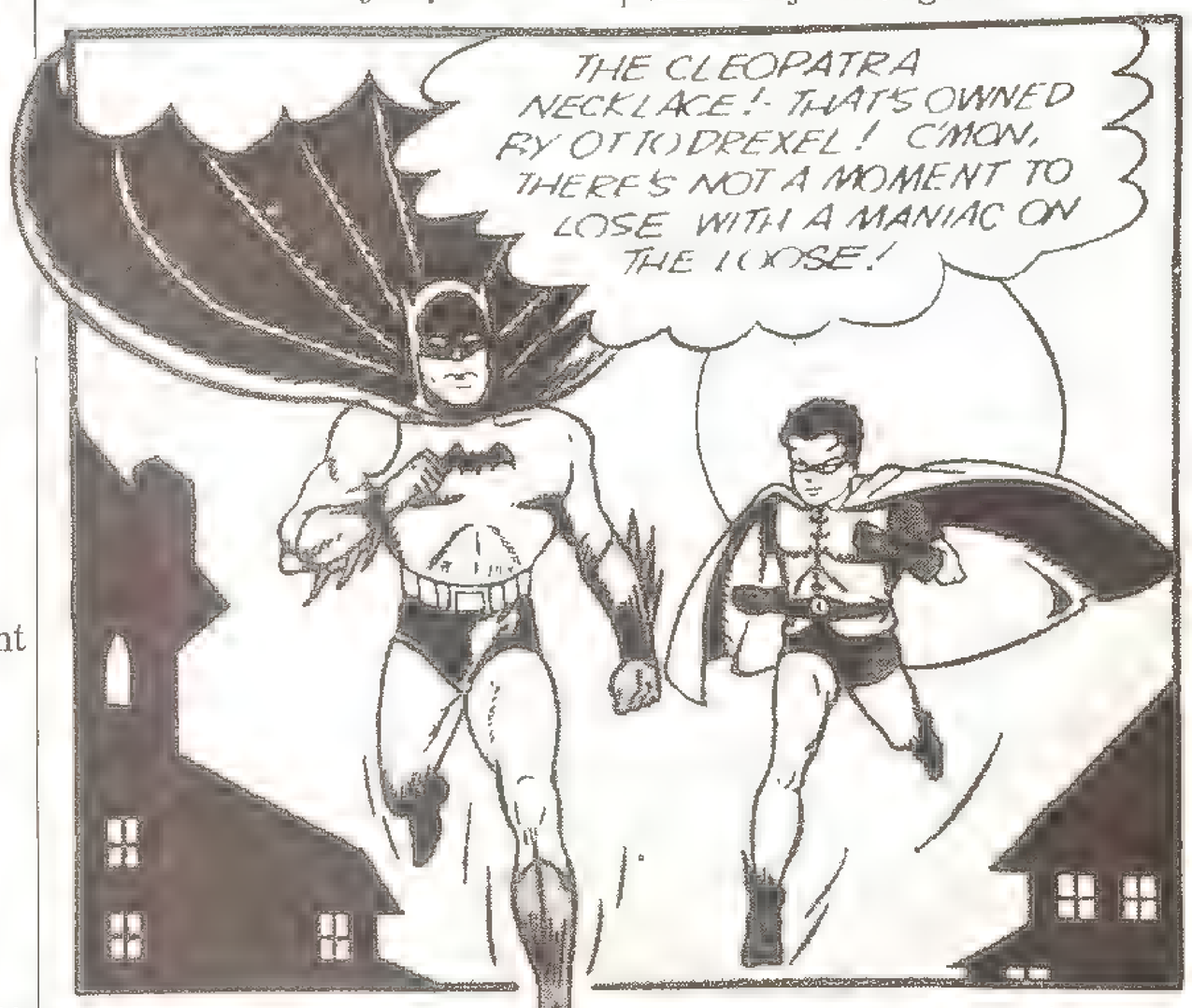

Batman en Robin in hun strijd tegen de misdaad. Copyright 1940 National Periodical Publications, Inc.

ANDERE SUPERHELDEN

Behalve de avonturen van Superman en Batman gaf Detective Comics Inc. ook nog de avonturen van een groot aantal andere superhelden uit. Een van die helden die ook tegenwoordig nog zijn avonturen beleeft, is The Flash, in het dagelijkse leven de politiegeleerde Barry Allen. Hij heeft zijn gave gekregen doordat tijdens een onweer de bliksem insloeg in een aantal chemicaliën die vlakbij hem stonden.
De meest bizarre held was wel The Spectre, een creatie van Jerry Siegel en Bernard Bailey. (Siegel ontwierp ook samen met Shuster nog een aantal stripfiguren, die echter geen van allen zo'n geweldig succes hadden als Superman). The

The Flash. Copyright 1939 National Periodical Publications, Inc.

Hoewel de meeste superhelden de beschikking hebben over een geheime identiteit is er een groot verschil tussen Superman en de rest. Terwijl de andere helden vermomd zijn als ze als superheld optreden, is Superman dan juist zichzelf.

The Spectre. Copyright 1940 National Periodical Publications, Inc.

Spectre was een echte geest, namelijk van de rechercheur Jim Corrigan die na zijn dood de opdracht had gekregen op aarde te blijven om de misdaad te bestrijden. Het feit dat hij een geest is, geeft de tekenaar en de schrijver van de strip de mogelijkheid een fantastisch element in het verhaal te brengen, dat in andere superheldenstrips niet zou passen.
Men dient The Spectre overigens niet te verwarren met The Spirit van Will Eisner. The Spirit heeft zijn verblijfplaats weliswaar op een kerkhof, maar van hem dénkt men alleen maar dat hij dood is. Ook The Spirit is een held die net als Batman in feite geen echte supergaven heeft.

The Spirit. Copyright 1949 Will Eisner

Superman moet zich pas gaan vermommen als hij een normale rol in het leven wil gaan spelen. Bij tijd en wijle is hij dus wel degelijk gemaskerd, alleen is zijn masker geen kleurrijke lap met twee spleetjes voor de ogen, maar heel prozaïsch een ziekenfondsbril.
Dat neemt niet weg dat Supermans vermomming als zielig mannetje er waarschijnlijk toe heeft bijgedragen dat de strip niet alleen populair was bij kinderen, waarvoor deze en andere superheldverhalen eigenlijk bedoeld waren, maar ook bij volwassenen. Toen Superman verscheen, was men in Amerika de naweeën van de depressie en de grote werkeloosheid nog niet te boven.

Voor veel mensen was deze tijd een beroerde ervaring geweest en velen herkenden zichzelf in de nietige Clark Kent die door iedereen met de nek werd aangekeken. Wat Kent meemaakte, hadden de lezers van Superman in meer of mindere mate ook wel meegemaakt. Het gaf hen de mogelijkheid zich met Kent te identificeren, maar wie dat deed identificeerde zich tegelijkertijd met Superman en dat opende de mogelijkheid voor vele fraaie dagdromen. Ook de geheime identiteit van een groot aantal andere superhelden bood de lezers de mogelijkheid zichzelf met de held te identificeren. De enige uitzondering was Batman, die in het dagelijkse leven miljonair was.

OORLOG

Toen de oorlog uitbrak bleek pas goed hoezeer de superheld een vaste plaats had gekregen in het dagelijkse leven in Amerika. Vrijwel ogenblikkelijk werden de misdadige schurken vervangen door Duitse en Japanse spionnen, terwijl een groot aantal helden daadwerkelijk ging meevechten aan het front. Hun avonturen waarin de Duitsers en de Japanners de ene nederlaag na de andere te slikken kregen, betekende een aanzienlijke oppepper voor het Amerikaanse moreel. Aan het front vonden de comics dan ook gretige lezers onder de soldaten.
Het toppunt van patriottisme werd wel bereikt in Captain America van Simon en Kirby, een team dat net als Siegel en Shuster een groot aantal min of meer succesrijke helden uitdacht. De alter ego van Captain America, Steve Rogers, was een zwakkeling die voor militaire dienst was afgekeurd. Hij wordt echter ingespoten met een serum en wordt zodoende op slag een superheld. Het was de bedoeling dat Rogers de eerste van een hele serie van dergelijke supermensen zou worden, maar dit wordt door de nazi's verijdeld doordat zij de uitvinder van het serum doden en diens uitvinding vernietigen. Rogers besluit zich dan als Captain America in te zetten voor de goede zaak.
Zijn vaderlandslievende gevoelens worden extra kracht bijgezet door zijn kostuum dat de kleuren heeft van de Amerikaanse vlag.
Eén held kon men aan het front niet gebruiken, dat was Superman. Met zijn gaven zou de oorlog in een mum van tijd afgelopen zijn geweest en omdat dit in werkelijkheid helemaal niet het geval was, diende men hem bij het front vandaan te houden. Er werd een heel ingenieuze oplossing voor het probleem gevonden. Superman gaat zich als Clark Kent melden maar hij wordt afgekeurd wegens te slechte ogen. Per ongeluk gebruikt hij bij de oogarts namelijk zijn röntgenblik als hij de leestest af moet leggen en zodoende

kijkt hij dwars door de muur heen en leest hij de letters op die op de kaart in de kamer daarnaast door een andere oogarts worden aangewezen.
Voor de rest van de superhelden bestond er echter geen beperking en zij werpen zich met een ware hartstocht in de strijd. Zelfs Submariner, een held die onder water woont en eigenlijk elke landbewoner haat, maakt zich tijdens de oorlog verdienstelijk door uitsluitend vijandelijke onderzeeërs te vernietigen.

Submariner (Namor de onderzeeman). Copyright 1968, 1966 Vista Publications Inc. 1966 Atlas Magazines Inc. USA

Over het algemeen is men van mening dat de kwaliteit van de plots in deze oorlogsavonturen beneden alle peil is gedaald. Het ging er dikwijls alleen maar om te laten zien hoe de superheld de vijand een geweldige aframmeling toediende, over een verhaal maakte men zich geen zorgen.
Na de oorlog mogen de superhelden zich nog een korte tijd in een flinke populariteit verheugen. Hiertoe heeft niet in de laatste plaats het feit bijgedragen dat men de avonturen van diverse striphelden in series was gaan verfilmen. Een bekend voorbeeld hiervan was de Batmanfilm in vijftien afleveringen uit de oorlog, die enkele jaren geleden opnieuw in de bioscopen te zien was, nu had men alle afleveringen echter aan elkaar geplakt.

VOORBIJE GLORIE

Na enkele jaren bleek echter dat de glorietijd van de superheld voorbij was. De ene held na de andere verdween. Een enkeling bleef doorvechten, maar de superheld zag zich nu ook tegenover superschurken geplaatst. Batman kreeg onder meer de Joker en de Pinguin als aartsvijanden. Ook het image van Superman werd grondig veranderd. Hij leerde vliegen en werd onkwetsbaar. Maar geen enkele Achilles is kompleet zonder zijn hiel. Superman moest uitkijken voor kryptoniet, puin van zijn geboorteplaneet dat op aarde terecht is gekomen, nadat het enkele stralingsgordels is gepasseerd. Groen kryptoniet is dodelijk (maar alleen voor Superman, mensen hebben er geen hinder van), rood kryptoniet tast voor een periode van 24 uur zijn geestesvermogens aan, waardoor hij de meest rare dingen kan beleven.
Ook het aantal figuren om hem heen werd aanzienlijk uitgebreid; er bleek op het laatste nippertje ook een meisje van Krypton te zijn ontsnapt, zij werd Supergirl. Er kwam ook een aparte serie avonturen uit de tijd dat Superman nog een jongen was, de verhalen van Superboy.

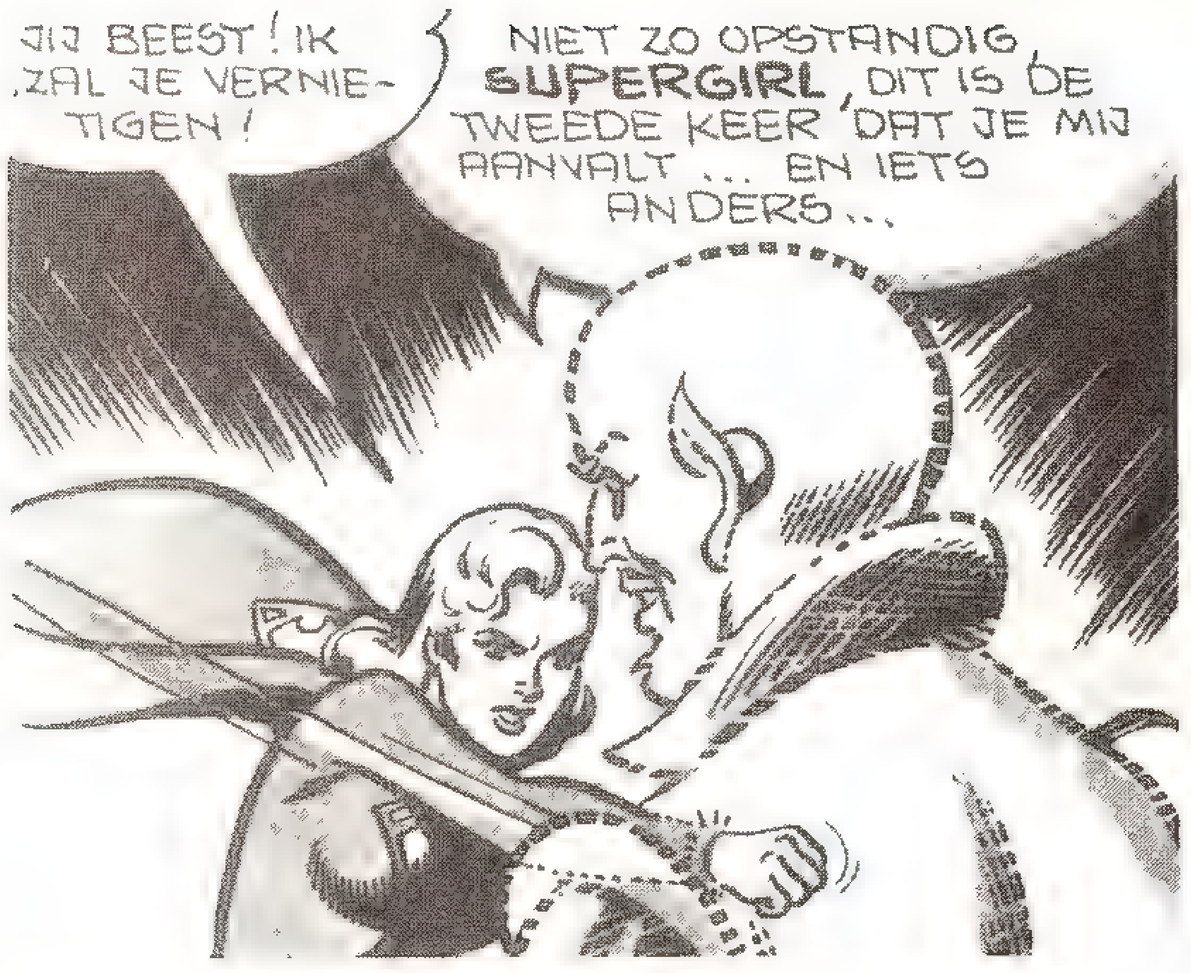

Supergirl. Copyright 1960 National Periodical Publications Inc. Copyright 1966 Vanderhout & Co NV, Utrecht

Supermans aartsvijand werd Lex Luthor, terwijl hij ook regelmatig last kreeg van een wezen uit de vijfde dimensie, mr. Mxyzptlk (Mix-yespitelek). Deze laatste kon alleen maar naar zijn eigen dimensie worden teruggestuurd, als men hem zover kreeg dat hij zijn naam achterstevoren uitsprak.
De superhelden leken echter gedoemd te verdwijnen, zeker toen in 1954 het boek 'The seduction of the innocent' verscheen, waarin de psychiater Wertham zijn banvloek over het verschijnsel strip uitsprak. De onzinnige beweringen die Wertham daarin doet zijn al zo vaak weerlegd, dat wij er hier niet verder op in zullen gaan, maar intussen had het boek wel tot resultaat dat de uitgevers zichzelf vrijwillig aan een censuur gingen onderwerpen. Alles waar men maar aanstoot aan kon nemen werd uit de strip gebannen en daarmee verdween tegelijk alles wat de strips over de superhelden zo aantrekkelijk had gemaakt. Daarbij moet gezegd worden dat in de strips van voor de censuur toch wel enkele bedenkelijke elementen scholen. Zo had de wijze waarop de superheld de schurk aan het slot van het verhaal dwingt om zijn misdaad te bekennen gewoonlijk het meeste weg van een derdegraads verhoor.
Tegen het einde van de vijftiger jaren leek zelfs Superman op sterven na dood. Ik herinner me tenminste dat er in die tijd een pocketboekje is verschenen, waarin Superman zelf keer op keer kan constateren dat men hem niet meer nodig heeft. Hij kan niemand meer een plezier doen door een kist op te tillen, want daar heeft men een vorkheftruck voor.
Als hij ergens rondloopt in de hoop te kunnen helpen, is de kans groot dat hij te horen krijgt dat hij niet in de weg moet lopen.

Superboy. Copyright 1960 National Periodical Publications Inc. Copyright 1965 Vanderhout & Co NV, Utrecht

NIEUWE HELDEN

Net als er voorgoed een einde gekomen lijkt te zijn aan het superheldendom, komt in het begin van de zestiger jaren de groep helden van de Marvel Comics op de markt. Enerzijds werd gebruik gemaakt van oude helden die nieuw leven werd ingeblazen, zoals Captain America en Submariner (Namor de onderzeeman). Daarnaast werden ook een aantal nieuwe helden gecreëerd. De bekendste daarvan zijn Spiderman (Spinneman), de Fantastic Four (de Vier Verdedigers) en Thor. De voornaamste tekstschrijver bij de Marvelhelden is Stan Lee, de belangrijkste tekenaars zijn Steve Ditko en Jack Kirby (van het duo Simon en Kirby dat Captain America maakte).
Een van de belangrijkste kenmerken van de Marvelhelden is dat de vaste formule van de superheld wordt doorbroken. De Fantastic Four hebben helemaal geen geheime identiteit. Ze wonen als de Fantastic Four op een flat. Ze trachten zelfs een normaal privé-leven te leiden. Hun leider Reed Richards is getrouwd met zijn mede-verdediger Sue: ze hebben zelfs een baby. Veel sterker dan andere superheldavonturen is in deze verhalen het science fiction-element aanwezig, met zulke schilderachtige figuren uit de ruimte als Galactus en de Silver Surfer.
Hoezeer de verhalen over de superhelden eigenlijk het karakter hebben van moderne mythen, wordt onderstreept door de verhalen van de Machtige Thor, die in het kielzog van zijn avonturen de hele Asgard meesleept, terwijl Griekse goden zo nu en dan gastrollen vervullen.

Het Jekyll en Hide-motief, waarvan wij hiervoor gezegd hebben dat het vermoedelijk op de achtergrond meespeelt bij de geheime identiteit van de superheld, krijgt veel van zijn oorspronkelijke betekenis terug in de figuur van de Incredible Hulk (Rauwe Bonk). In werkelijkheid is Hulk de geleerde Bruce Banner, die een ongeluk heeft gehad toen hij proeven met gammastralen nam. De moleculaire structuur van zijn lichaam is daardoor zo veranderd dat hij in ogenblikken van grote spanning verandert in een monster, Hulk, een groen wezen dat op de oudste tekeningen lijkt op Boris Karloff als het Monster van Frankenstein, maar dan tot het dubbele formaat opgepompt.

Captain America en zijn hulpje Bucky. Copyright 1940 The Marvel Comics Group

Hulk heeft weinig verstand, denkt dat de hele wereld hem kwaad wil doen en reageert hierop door de hele boel kort en klein te slaan.

Een van de belangrijkste kenmerken van Banner/Hulk is dat hij zijn verandering in Superzielepoot niet kan controleren, het gebeurt altijd als het hem slecht uitkomt. Dit in tegenstelling tot de superheld die het wél in eigen hand heeft te bepalen wanneer hij in de rol van superheld zal gaan optreden.
Iets soortgelijks is er aan de hand met de eenarmige geleerde Chuck Conners, een bijfiguur uit Spinneman. In ogenblikken van grote spanning verandert hij van de goede geleerde in de misdadige Hagedis, de doodsvijand van Spinneman, terwijl Conners juist een van Spinnies grootste vrienden is. In de Conners/Hagedisfiguur is het Jekyll en Hide-motief wel het zuiverst terug te vinden. Net als Hulk, heeft Conners de verandering niet onder controle.

Ook Thor heeft in dit opzicht moeilijkheden. Hij verandert automatisch in zijn alter ego, de kreupele arts Don Blake, als zijn donderhamer langer dan zestig seconden uit zijn hand is. Hoewel Blake/Thor de verandering van superheld naar alter ego en vice versa beter in de hand heeft dan de Hagedis of de Hulk, heeft ook hij de verandering niet helemaal onder controle.
Bij Banner en Conners merken we bovendien op dat zij hun supereigenschap (van een gave kan men hier nauwelijks nog spreken) niet zien als een zegen, maar als een vloek.
Hetzelfde geldt voor Spinneman. In het dagelijks leven is hij de teenager Peter Parker. Spinneman is tijdens een excursie naar een atoomcentrum gebeten door een spin die stierf aan een te grote dosis straling.
Op het moment van sterven heeft de spin zijn eigenschappen in Peter Parker overgebracht. Aanvankelijk weigert Parker echter zijn gave te gebruiken voor de misdaadbestrijding. Hij komt tot andere gedachten wanneer zijn oom, bij wie hij in huis woont, gedood wordt door een bandiet, terwijl Peter Parker dit had kunnen voorkomen als hij zijn spinnegave had gebruikt.
De figuur van Peter Parker lijkt van alle superhelden nog het meest op Clark Kent. Ook Peter is een doetje met een bril, hij wordt door weinige vrienden voor vol aangezien en de krantenmagnaat Jonah Jameson maakt op schandelijke wijze misbruik van hem door maar een schijntje te betalen voor de exclusieve foto's van Spinneman die Parker altijd weet te maken.

REPRESSIEVE TOLERANTIE

Al met al bieden de figuren van de Marvel Comics mogelijkheden te over om er iets behoorlijks van te maken, maar gewoonlijk lukt dat zelden. Een van de voornaamste redenen is waarschijnlijk het feit dat de plot in de meeste verhalen vrijwel nihil is. De meeste ruimte wordt in beslag ge-

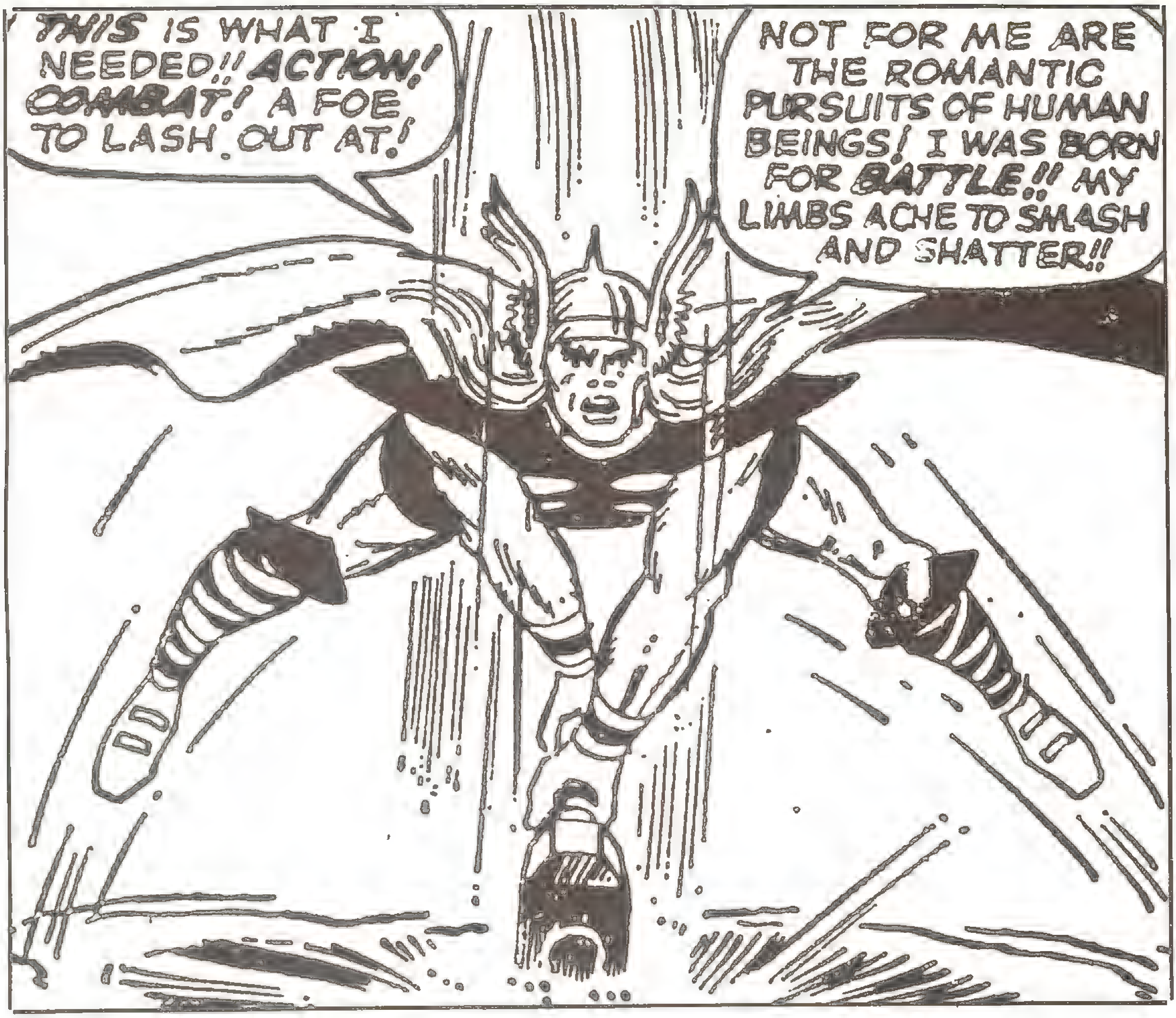
THIS IS WHAT I NEEDED!! ACTION! COMBAT! A FOE TO LASH OUT AT!
NOT FOR ME ARE THE ROMANTIC PURSUITS OF HUMAN BEINGS! I WAS BORN FOR BATTLE!! MY LIMBS ACHE TO SMASH AND SHATTER!!

Thor. Copyright 1966 The Marvel Comics Group

nomen door het gevecht tussen de held en de schurk. Aanvankelijk lijken die gevechten wel goed getekend, maar na zo'n tien avonturen ontdek je dat in de tekeningen steeds weer dezelfde houdingen bij de figuren terugkomen en dat datgene wat je aanvankelijk voor een levendige, dynamische tekenstijl hebt gehouden, alleen maar een handig aangeleerd maniertje is. De gewild-lollige opmerkingen die de held tijdens het gevecht aan het adres van zijn tegenstander meent te moeten plaatsen, beginnen je na drie afleveringen al de keel uit te hangen.
Het ergerlijkste van alles zijn echter wel de staaltjes van repressieve tolerantie die zo nu en dan in de verhalen opduiken. Om een voorbeeld te noemen uit de Spinneman-verhalen:

Een gevangenis is in opstand gekomen wegens een slechte behandeling. De zaak wordt geleid door een vent die met de opstand

Spinneman. Uit Penguin Book of Comics

eigen schurkachtige bedoelingen heeft, hij wil van de verwarring gebruik maken om te ontsnappen. De directeur willigt de eisen voor een betere behandeling van de opstandige gevangenen in, hij heeft ook altijd al gevonden dat het anders zou moeten (waarom heeft hij er dan niets aan gedaan? zo vraag je je dan af) en de goedwillende gevangenen komen te laat tot de ontdekking dat hun leider met de gevangenisopstand heel wat minder eerzame doeleinden nastreeft. Natuurlijk is Spinneman op tijd om de zaak te redden en alles komt weer op zijn pootjes terecht. Maar achter de plaatjes zie je de levensgrote, vermanende vinger: ga toch gewoon praten als je grieven hebt, met opstand is niks te bereiken, daarmee speel je alleen de kwaadwillende elementen in de kaart.
Bij Superman en consorten zijn dergelijke stereotiepe voorstellingen van zaken nog te pruimen, tenslotte waren dat de superhelden van elke dag een goeie daad en verder braaf doen wat de hopman zegt. Bij de Marvelhelden heeft men echter duidelijke pogingen gedaan de helden een wat menselijker karakter te geven en dan moet men proberen dit soort simplistische voorstellingen van zaken te vermijden.
Door dit soort dingen ga je je echter wel afvragen of de schrijver en de tekenaars deze menselijke trekjes aan hun superhelden hebben gegeven, omdat ze zélf vonden dat hun helden die moesten hebben, of dat men alleen maar probeert tegemoet te komen aan de wensen van het publiek, omdat dit meer winst betekent.

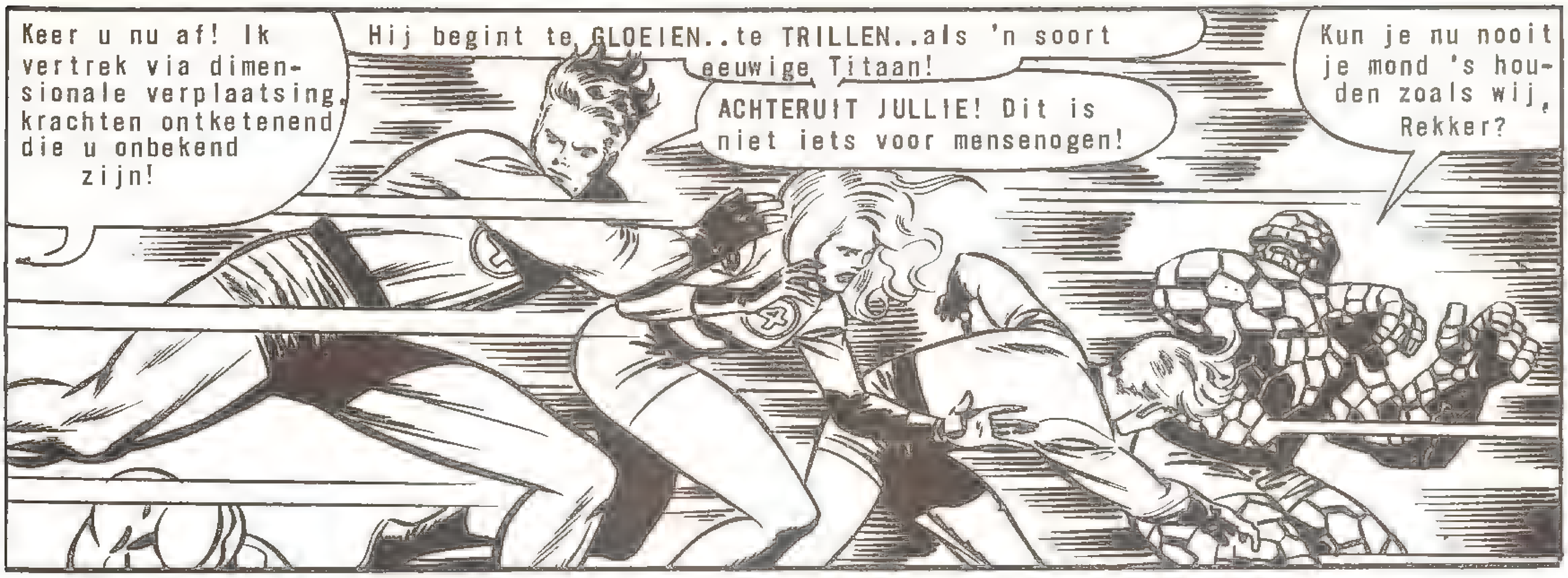
Keer u nu af! Ik vertrek via dimensionale verplaatsing, krachten ontketenend die u onbekend zijn!
Hij begint te GLOEIEN..te TRILLEN..als 'n soort eeuwige Titaan!
ACHTERUIT JULLIE! Dit is niet iets voor mensenogen!
Kun je nu nooit je mond 's houden zoals wij, Rekker?

The Fantastic Four: Reed Richards, Sue, de Toorts en Het Ding. Copyright 1967, 1966 Canam Publishers Sales Corp. New York, USA. 1966 Vista Publications Inc. New York, USA

VERWARRING

Wat sommige Marvelverhalen ook moeilijk te verteren maakt is het feit dat een hele groep helden samen een avontuur beleeft. Als de Wrekers of de X-mannen eenmaal bezig zijn, raak je gemakkelijk de draad kwijt, omdat je de ene superheld niet zo gauw van de andere kunt onderscheiden, waardoor je al gauw uit het oog verliest wie nu eigenlijk wat doet.
In Nederland worden de Marvel Comics uitgegeven bij Classics in Naarden. Daar heeft men kennelijk gemeend ook een steentje te moeten bijdragen aan de verwarring die soms in de superheldverhalen is terug te vinden. Als de avonturen zich over meer dan een maandelijks deeltje uitstrekken, worden de verschillende afleveringen soms door elkaar gegooid, zodat er dan aan het verhaal helemaal geen touw meer vast te knopen is. Soms komt het vervolg helemaal niet meer. Ik wacht bijvoorbeeld nog steeds op het slot van het verhaal over Killer Kent tegen Super Luthor, waarmee Classics indertijd zijn Nederlandse Supermanuitgave is begonnen.

Kennelijk onder invloed van de veranderingen die Marvel bij de superhelden heeft ingevoerd, is men ook weer bezig aan het veranderen van Supermans eigen image. Clark Kent is al lang geen doetje meer, zijn ziekenfondsbril is al sinds jaren vervangen door een normaal exemplaar en van een kereltje dat altijd de klappen kreeg heeft hij zich in zijn tweede ik weten op te werken tot een succesvolle sterreporter, die thans voornamelijk actuele televisieprogramma's presenteert. Hij is echter nog steeds niet met Lois Lane getrouwd, behalve dan in een zogenaamd imaginair verhaal. De formule van het imaginaire verhaal wordt wel vaker toegepast in de Supermanverhalen en eigenlijk zijn dit sprookjes in een sprookje. Ze hebben ook altijd een stereotiep begin: 'Wat zou er gebeuren als...'

Rauwe Bonk. Copyright 1968, 1966 Vista Publications Inc. 1966 Atlas Magazines Inc. USA

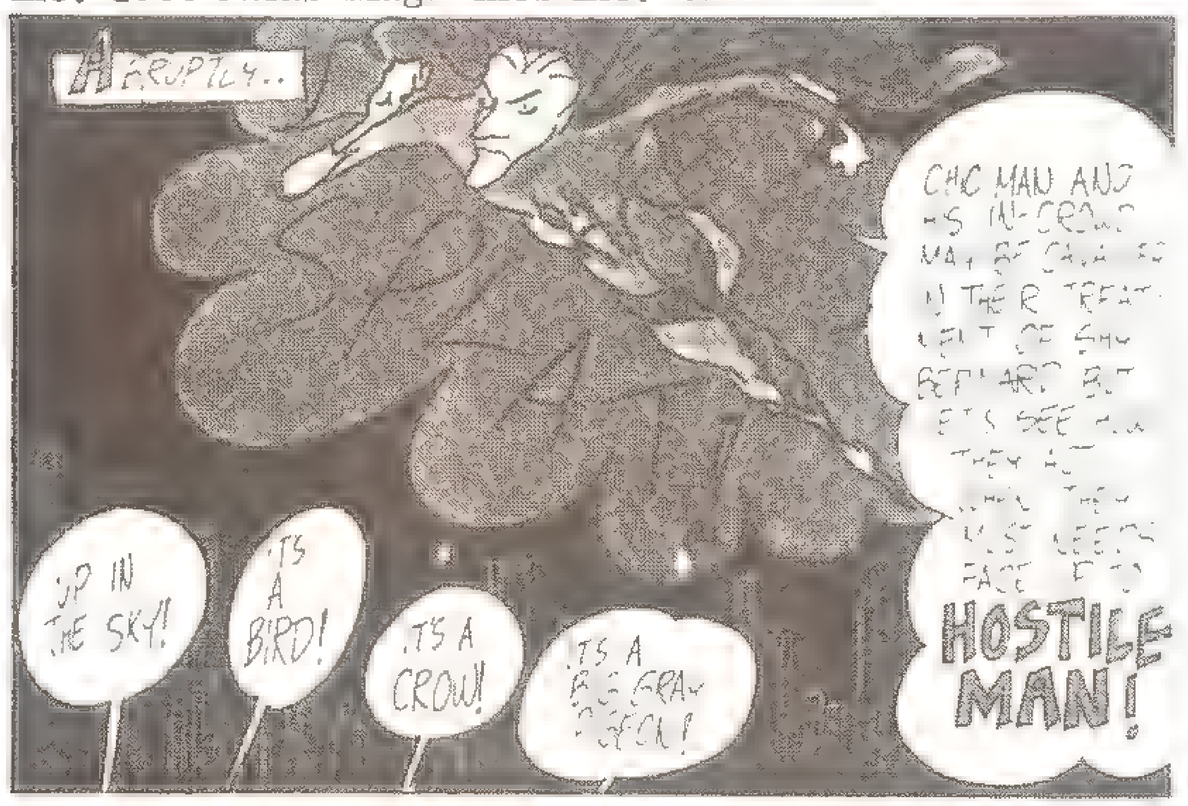

Hostileman door Jules Feiffer. Uit Playboy.

PARODIEËN

Het verschijnsel superheld is natuurlijk een aantrekkelijk onderwerp voor een parodie en van die mogelijkheid heeft men dan ook vaak een gretig gebruik gemaakt. Wie vindt dat ook Popeye een superheld is, kan zelfs stellen dat de parodie er al was, terwijl de eigenlijke superheld nog moest komen.

Tijdens de oorlog kwamen in Amerika de verhalen van Supersnipe al uit. Hij was de jongen met de meeste comicbooks in Amerika en droomde ervan een superheld te zijn. Uiteraard werd het verschijnsel ook vrolijk op de hak genomen in het tijdschrift MAD, terwijl een tiental jaren geleden in Amerika de bundel High Camp Superheroes uitkwam, waarvan de verhalen duidelijk ironische trekken hadden.
Zelfs aan de Disney-studio's is het superheldendom niet ongemerkt voorbij gegaan. Goofy heeft immers een pindaveldje en hij wordt Supergoof, als hij er daar een van eet. En natuurlijk mogen we hier in Nederland Superblook uit Pep niet vergeten.
Een van de beste parodieën is echter nog altijd van de man die indertijd als jongen Superman begroette als de held van zijn dromen. Enkele jaren geleden maakte Jules Feiffer voor Playboy een strip met in de hoofdrol Bernard Mergendeiler, die op slag verandert in Hostileman als hij het magische woord Hate uitspreekt.

Geraadpleegde literatuur:
Jules Feiffer: The great comic-book heroes; Playboy, oktober 1965.
Lupoff, Thompson, e.a.: All in colour for a dime.
Perry en Aldridge: The Penguin book of comics.
Reitberger en Fuchs: Comics, Anatomie eines Massenmediums.
Sternberg, Caen, Lob: Les chefs-d'oeuvre de la bande dessinée.

RUILRUBRIEK

Iedere lezer van Stripschrift kan adverteren in de ruilrubriek. Maximaal 40 woorden kost f. 4, - (voor Stripschapleden f. 2, 75). Giro 226312 tnv NV VGI, Rijswijk ZH. Tekst opgeven op achterkant van girokaart.

Gevraagd:
Captain George 3 t/m 9, 15 en 28 en Amerikaanse fanzines.
Ook ander materiaal, boeken of artikelen over Amerikaanse strips

P. Pijpers, Pr. Marijkestraat 29, Alphen a.d. Rijn.

Aangeboden:
Tom Poes: en Mom Bakkesz
: en de gebroeders Weeromstuit
: en de partenspeler
Tom Poes en andere verhalen (het ding X 13 enz)
Jimmy Brown als bokser (C. Voges)

C. Jansen, H. Smeetzstraat 6, Rockanje.

Aangeboden:
Vele Peps uit 1962 t/m 1965.
Kappie knipsels: 26 t/m 129.
Donald Duck albums: 3 (1959) en 4 (1960).

Gevraagd:
Donald Duck: 1952, 1953, 1954; 1955 1; 1958 22.
Pep: 1963 12; 1964 39, 46.

Telefoon: 05920-10409 (alleen in weekend)

Gevraagd:
Donald Duck vanaf 1955 te ruilen tegen idem, zend ruillijst s.v.p.
Tevens gevraagd losse knipsels Bommelverhalen Ons Vrije Nederland OVN 3 en OVN 4, alsmede Sneeuwvlok de Eskimo, Knipsels uit Het Volk of Voorwaarts of Ketelbinkie Krant.

Aangeboden:
Goed ruilmateriaal

H. Stoovelaar, Schumanflat 46, Uithoorn.

Aangeboden:
40-tal Nero's (verschillende titels), 7, Timoer (zoon van de honderdman), Baard en Kale (Witte Hand), Jerry Spring (Pad naar het hoge noorden, Zilvermaan), Blondie en Blinkie (Vliegende Schotels), Jan Kordaat (Diamantbende).
Bravo weekblad (vooroorlogs) 1937 kompleet, 4e jaargang (1, 2, 51, 52 ontbreken), Spaanse Spook, Bokkerijders, Witte Uil, Tijl Uilenspiegel (2 delen), Corentin I en II, Alex 1 en 4, Zwaardvis 1 en 2, Rikki & Wiske (origineel), Chick Bill alles, alle vlaamse Erics, alles van Lefranc, RikmRingers, Robbedoes, Kuifje weekblad van voor 1950, KZV, Zondagsvriend, enzovoort, enzovoort, enzovoort.

Gevraagd:
Geheim van de Hindoesleutel (Jijé), Pum Pum weekblad (Kresse), Matho Tonga (Kresse), en Robbedoes album 14 en ander Kresse materiaal en Tom Poes weekblad 1e t/m 3e jaargang (alleen goede staat).
Contact gevraagd metbelgische, nederlandse en franse stripverzamelaars, -tekenaars en -handelaars. Is er iets gewenst geeft u dan schriftelijk of telefonisch uw mancolijst op.

W. v.d. Plas, Jan Evertsenplaats 205, Rotterdam. 3002; 010-135843.

Aangeboden:
Vele dubbele Donald Ducks. Suske en Wiske.

Gevraagd:
Donald Duck 1952, 1953, 1954. Vlaamse Suske en Wiske's.

Paul Wisman, Thorbeckestraat 12B, Rotterdam 3001.

Gevraagd:
Bommelknipsels 1 t/m 130, géén kopiën en kompleet.

H. Serlier, Kerklaan 4, Apeldoorn. Tel.: 05760 - 13708

Gevraagd:
Eric de Noorman boekjes en knipsels, alles na Onwillige Held en 'Jeugd Eric'.

R. de Kok, Gen. Krayenhofstraat 36, Naarden. Tel.: 02159 - 41427

Gevraagd:
Eric 4-23, Dick Bos 1e druk: 2-5-8-9-11-13-14-18-23-25-27.
Knipsels van Aram, Hollewijn, Kappie, Wipperoen, Panda (vóór 92).

Aangeboden:
Bommel, Panda, Kappie, Eric (vlaams), Suske en Wiske, Kapt. Rob, Smidje Verholen, Blake and Mortimer, Dupuis-albums.

F. van Rijn, Kerkweg 13, Cothen. Tel.: 03436 - 550

Gevraagd:
De leeuw van Vlaanderen, Eric de Noorman, Prince Valiant, Otto, Aram, Alex de Onversaagde en z/w Kuifjes.

Aangeboden:
Corintin, Blake en Mortimer, De Gouden Sphinx, Ton en Tinneke, De Blauwe Sperwer, Barelli, Baliboch, De Vlammenzee, Oscar en z'n geheim, Robbedoes banden.

R. Saariste 015 - 135510

Aangeboden:
S & W: Eiland Amoras, Lambiorix, Zagemeel, Bibbergoud, Ringelingschat.
Bommel B 35 t/m B40.

Gevraagd:
Bommel legpuzzles en boekjes B10, B11, B13.

J. F. Rook, Roemer Visscherstraat 63, Vlaardingen.

Gevraagd:
Tante Leny 1, Snatch 1 & 2, Bogey Man 2, Stripschrift 27/28, Rolling Stone 28, Hoes Cheap Thrills en ander spul voor een Crumb-freak.

Joop Neutkens, Heyermansweg 12, Tilburg.

Aangeboden:
Robbedoezen 1499 t/m 1669, 59 Robbedoes micro boekjes, T.P. en 't geheim der blauwe aarde (1941) 14 cop, Panda verhalen 114, 115, 116.

Gevraagd:
Donald Ducks van 1958 t/m 1965 en Bommelboeken.

P. Zalmé, Geysterenweg 122, 's-Gravenhage.

Beste redaktie van het Stripschrift

Zo af en toe koop ik eens een verdwaald nummer van jullie blad. Een uitstekend blad overigens en als ik meer geld te missen had zou ik zeker een abonnement nemen. De laatste tijd had ik schijnbaar meer geld over dan anders, want op zeker ogenblik ontdekte ik dat ik al een aardig aantal stripschriften in mijn kast had staan. Intensief gebruik dreigde ze echter blijvend te ontwrichten. Omdat de enige oplossing inbinden leek en het laten doen bij de gerenommeerde boekbinder een dure aangelegenheid is, 'ontwierp' ik het op bijgaande tekening verduidelijkte systeem. Misschien is het ook een bruikbaar idee voor andere stripliefhebbers.
Ga door op de ingeslagen weg met jullie tematiese nummers. Ze zijn bijsterbest. Nog enkele wensen voor de toekomst: een nummer over de Marvel Comic Group, de Pepschool, de Nederlandse kartoens en natuurlijk het aangekondigde Goscinny-nummer.

Jos Tillekens, Den Haag.

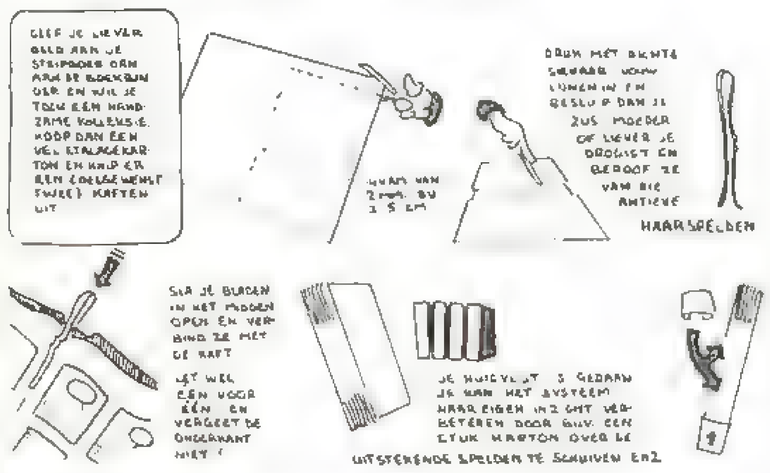

Mijne Heren,

Een paar dagen geleden heb ik mijn bestelling van oude stripschriftnummers ontvangen. Het is jammer dat nr. 27/28 uitverkocht is. Kunt u me in plaats van dit nummer, nr. 45/46 toesturen.
Voorts zou ik u willen vragen of de mogelijkheid bestaat dat deze uitverkochte nummers herdrukt worden. Als dit niet het geval is zou ik een beroep willen doen op de stripschriftlezers, die nr. 27/28 in hun bezit hebben maar niet zo'n geweldige interesse hebben in underground comics, om dit nummer aan mij af te staan uiteraard tegen dezelfde prijs. Dit geldt ook voor de nummers 21, 24, 25/26, 29/30. Tot slot zou ik u willen vragen of u mij kunt helpen aan een lijst met stripshops die undergroundcomics resp. witte uitgaven verkopen (liefst omgeving Tilburg en/of Sittard). Ik ben nl. op zoek naar de uitgave "Fuchbook met werk van R. Crumb, C. Wilson e.a.

G. Bakkus, Roosteren.

antwoord van de redaktie:

Half december verschijnt de herdruk van het Kressenummer (25/26) van Stripschrift. Wellicht worden de andere uitverkochte nummers het

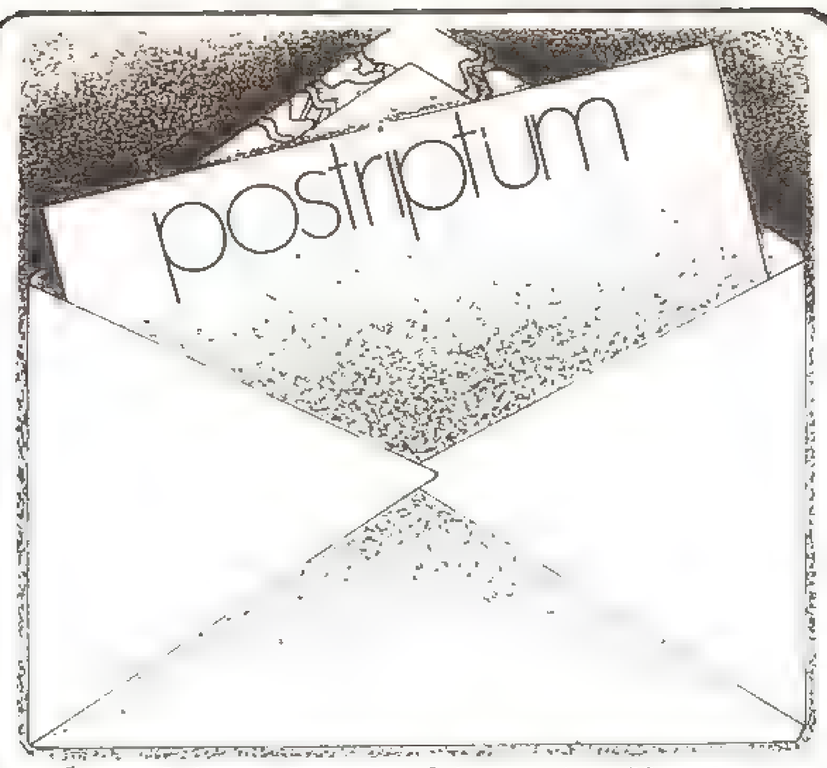

volgend jaar herdrukt. Betreffende het "Fuckbook" kunt u het beste kontakt opnemen met de Real Free Press, Runstraat 31, Amsterdam.

Beste Stripschrift,

Zou het niet mogelijk zijn aan de Toonderstudio's te vragen of zij een nieuw stripweekblad zouden kunnen publiceren met werk van de tegenwoordige medewerkers van deze studio.
Dit blad zou dan wekelijks kunnen verschijnen, tegen een niet al te hoge prijs van *f* 0,50 tot *f* 1,-- per nummer.
Ik zie ook graag een herdruk van Stripschrift's Eric- en Kapitein Rob nummer. Verder heb ik grote bewondering voor de medewerkers van uw uitstekende blad.

Phil van Tongeren, Haarlem

Geachte heren,

Graag zou ik, indien mogelijk, de volgorde willen weten waarin de albums van Suske en Wiske zijn verschenen.
Nog enkele vragen: Zijn de albums van Suske en Wiske met aan de achterzijde de vermelding o.a. "De Familie Snoek - nieuwe uitgave 1957" de oorspronkelijk uitgaven of zijn dit reeds herdrukte albums?
Hebben de verhalen van Suske en Wiske, uitgeknipt uit de kranten van vroeger (o.a. Het eiland Amoras, De Sterrenplukkers....) enige waarde? (zoals de albums).

Johan Hoornaert, Lichtervelde.

Antwoord van de redaktie:

Er zijn zo'n 200 Nederlandse en Vlaamse Suske en Wiske-albums, voor ons dus ondoenlijk om daarvan de volgorde op te geven. Wellicht kunt u daarover meer aan de weet komen, door eens kontakt op te nemen met Hans Matla, Frederikstraat 151, Den Haag die aan een bibliografie van Willy Vandersteen werkt, en u beslist kan helpen.
De vermelding 'De Familie Snoek enz. op de achterkant van de S&W albums heeft niets te maken met de bepaling van de druk van deze albums. De enige hulp die wij u kunnen bieden is de volgende stelregel:
Over het algemeen is een album van S&W een eerste druk wanneer de titel van het album zelf achterop niet of als laatste wordt genoemd (met eventueel in voorbereiding het nieuwe nummer).
Wat betreft uw knipsels, daarvan kunnen wij u echt geen waarde geven. Het is met deze dingen zo, dat als iemand ze graag wil hebben hij er wellicht wat voor over heeft.

Geachte redaktie,

Enige tijd geleden kocht ik:'Comix, A History of Comic Books in America'. De schrijver, Les Daniels, liet zich ook al lovend uit over E.C. en Warren en hun geesteskinderen. Sinds die tijd probeer ik titels te pakken te krijgen, die daar genoemd worden, al besef ik wel, dat het met strips uit de 'pre-Code period' wel niet te doen zal zijn.
Nu u zich ook op deze materie heeft geworpen (nr. 43/44 Red.) kunt u mij misschien helpen. Zijn hier in Nederland te krijgen: Vampirella, Creepy, The Black Widow, enz.?
Iets anders: In Sex-blaadjes duikt nu en dan een aflevering op van: Teraze, de zwarte Lynx, van Jeroen Uche en Milton Davis. Hier en daar is iets vergeten te vertalen, en is het geheel 'written by' en 'drawn by'. Teraze is een lieftallig schepsel dat de meest vreselijke avonturen beleeft. Knap getekend met zeer veel fantasie.
Af en toe ruik ik onraad als er ineens een tekening tussen staat, die op knullige wijze is overtrokken van de coverfoto van Bizarre Lopers 2. Ook het werk van Davis??
In ieder geval, kent u deze strip en het blad waar deze oorspronkelijk in is verschenen?
Afleveringen staan oa. in 'Poessiekat' (enige overeenkomst met het Engelse Pussy Cat?) en 'Strips, strips, strips', beide van Uitgeverij Vector, Dordrecht.

H.P. van Goinga, Oegstgeest.

P.S. Kunt u Eric Losfeld niet eens bewerken om korting te geven aan Stripschap-leden? Z'n stripverhalen vind ik razend duur.

Antwoord van de redaktie:

Voor zover bekend, zijn bladen als Vampirella, Creepy e.d. niet regelmatig in Nederland verkrijgbaar. In de speciale stripwinkels liggen echter af en toe wel eens wat exemplaren. Misschien met zoeken en een beetje geluk!
Over de stripfiguur Teraze, is ons niets naders bekend. Wel kregen wij al eerder vragen hierover binnen. Welke lezer van Stripschrift kan ons wat meer informatie geven over deze strip.

Deel II is zojuist verschenen:

Elke keer als ze zeggen dat ik 'n grote jongen ben moet ik iets vervelends doen!
NICOLAAS
of de alledaagse belevenissen van een schooljongetje
Tekst GOSCINNY de schrijver van Asterix
Tekeningen SEMPÉ

Geen stripboek. Wel twintig heerlijke verhalen van de meester scenarist Goscinny, barstensvol geïllustreerd door de cartoonist Sempé. Paperback van *f* 7,90; 128 pagina's; 85 tekeningen. Ook volgens uw Stripschrift een absolute 'must'. Al sinds 1962 een grandioos sukses in Frankrijk. Kruip ook in de huid van een schooljongetje en beleef uw jeugdsentimenten met Goscinny.

Degenen die in 1954 en later elke morgen (vaak languit) op de grond de Volkskrant bestudeerden om vooral niet de kwistig met konklusies rondstrooiende meesterspeurder te missen, moeten zich onverwijld naar de boekhandel spoeden om dat ongekende gevoel weer eens te kunnen beleven. Niet-Volkskranters dienen toch ook eens na te gaan wat dat gevoel is om met een meesterspeurder samen te leven. Konklusie: wat een heerlijk ouderwets gedrang in de boekhandels.

STRIP-ANTIKWARIAAT MORTIMER

is verhuisd naar het centrum

nieuw adres is:
ACHTEROM 20,
DEN HAAG
(evenwijdig aan de Venestraat)

Openingstijden:
elke dag van 2 tot 6 uur
donderdagavond koopavond
zaterdag van 10 tot 6 uur.
Er is weer een nieuwe voorraad strips binnen.
Kom eens kijken!

Guust no. 1, 2 en 3 *f* 10,-.
Verder in voorraad: vele albums van Jan Kordaat, Jerry Spring, Guus Slim, Blake en Mortimer en vele anderen.
Tevens verkoop van pop-elpees voor *f* 14,90.
Steeds de laatst uitgekomen elpees in voorraad.

Wij wachten op telefoonaansluiting.

DE BESTE STRIPS ALTIJD IN VOORRAAD BIJ BOEKHANDEL

ILA

EN

STATIONSBOEKHANDEL

bruna

DUS IN MEER DAN 100 FILIALEN VAN BRUNA N.V. IN NEDERLAND

DE BLAUWE SPERWER II
Compleet herdrukt.

Verkrijgbaar in boek- en tijdschrifthandel,
of door storting van *f* 5,25 (prijs + porto) of giro 1412138 van C. COENDERS, Vogelenzanglaan 3, Breda.
CISO II: Petrus Kwispedol door Eddy Ryssack,
f 5,25 prijs + porto,
binnenkort verkrijbaar.
CISO-magazine No. 2 *f* 2,25.

BOEKBESPREKINGEN

gebruikstrips

P. Hans Frankfurther heeft in opdracht van de stichting IVIO het AO-boekje (Actuele Onderwerpen) Stripgebruik geschreven. In een soort voorwoord zegt de auteur dat er van hem geen al te systematische benadering van de 'gebruikstrip' verwacht mag worden. In het kader van het AO-boekje is het alleen de bedoeling "om tegenover de strip die ons wil amuseren de strip te plaatsen die ons ergens van wil overtuigen". Dat hij niet systematisch te werk gaat, bewijst de heer Frankfurther al dadelijk door volkomen willekeurig, maar wel origineel, te beginnen bij de strip 'Flipje' uit 1935, de schepping van het echtpaar ten Harmsen van der Beek. In het boekje komen de volgende onderwerpen aan de orde: 'Verstrooien en beinvloeden', 'Flipje als begrip', 'Niet alleen gratis', 'Op school', 'In de politiek', 'Uit de oude doos', 'Als kunstvorm', 'Religie per strip', 'Universitair', 'Personeel werven', 'Populariteit benutten', 'Eigen figuren', 'Enorm in trek'. Het is logisch dat de heer Frankfurther genoodzaakt was oppervlakkig te blijven omdat hij slechts 24 piepkleine pagina's tot zijn beschikking had (waarvan sommige alleen met illustraties zijn gevuld). Maar waarom heeft hij zich niet beperkt? Het beschrijven van onderwerpen als religie, kunstvorm en politiek op een dergelijke oppervlakkige wijze heeft geen enkele zin en had beter achterwege gelaten kunnen worden. Met het opsommen van enkele namen zijn zulke complexe onderwerpen nu eenmaal niet af te doen. Het is b.v. hoogst bedenkelijk dat wanneer de auteur over geëngageerde tekenaars praat, hij De vrolijke zelfmoord van Willem op één lijn zet met het kwalitatief (zowel wat tekst als tekeningen betreft) zeer slechte stripverhaal De buismuizen van Tom Meijers, waarin een door alle massamedia afgekloven onderwerp wordt behandeld. P.H. Frankfurther is zich van het globale geheel terdege bewust en maakt tussentijds dan ook in min of meer bedekte termen zijn verontschuldigingen. Hij besluit zijn boekje met de zin: "Deze beknopte verhandeling pretendeert niet meer of minder dan aan te tonen dat de strip thuishoort bij de meest gerichte visuele hulpmiddelen met het grootst denkbare bereik per verspreid exemplaar". Een mooie volzin, maar het is de vraag of dit boekje ook maar iets aantoont.
Daarvoor staan er te veel aanvechtbare beweringen zonder enige bewijsplaats in. Daarvoor zijn ook de voorbeelden van de strips te willekeurig. Meer dan een paar namen van reklamestrips die we nog niet kenden, zullen we van het boekje Stripgebruik niet opsteken. Waarschijnlijk heeft de overdosis aan stripkennis van de auteur de oorspronkelijke opzet in de weg gestaan. In ieder geval is de prijs van ƒ 1,- voor iedereen die het boekje zelf eens wil lezen, te betalen. Een uitgave van stichting IVIO, Maerlanthuis, Postbus 37, Lelystad. Postgiro551599. AO-boekje 1428.

tarzan of the apes.

Eind september is bij de amerikaanse uitgeverij Watson-Guptill een totaal nieuwe, door Burne Hogarth getekende, stripversie verschenen van de roman Tarzan of the apes. De avonturen van de flitsende junglevechter Tarzan, gekreëerd door Edgar Rice Burroughs, verschenen voor het eerst in 1912 in 'All Story Magazine'. In 1914 werd Tarzan van de apen een bestseller toen hij door McClurg in romanvorm werd uitgebracht. In 1918 vestigde de in 1875 in Chicago geboren E.R. Burroughs zich in Californië. In datzelfde jaar kwam de le Tarzanfilm uit. Pas in 1929 verscheen Tarzan als beeldverhaal.
Voordat Burne Hogarth in 1937 Tarzan uit zijn pen/potlood liet vloeien, hadden vele prominente tekenaars hun krachten al aan deze beste dierentemmer ter wereld gewijd. Burne Hogarth, de meester van de anatomietekening en daarom door franse critici beeldend beschreven als de "Michelangelo of the comic strip', heeft nu een volledig hertekende versie gemaakt van de roman. De tekst, van de in 1950 overleden Burroughs is voor deze uitgave bewerkt door M. Hodes. Het gebonden boek dat 160 pagina's telt, begint met een inleiding van 30 pagina's: "The Magic of Burne Hogarth' door Maurice Horn. Deze zegt in zijn inleiding dat hij zal proberen om met Hogarth's eigen woorden en met citaten uit de publikaties van anderen, de unieke kracht en artisticiteit te belichten van de man die Tarzan zo'n enorme persoonlijkheid en opvallende schoonheid schonk.
Hierna geeft M. Horn op een toon van jubelende verafgoding (iets waar de nuchtere Nederlander ietwat sceptisch tegenover zal staan maar na lezing van dit boek wellicht mee in kan stemmen), een soort bio-, bibliografie van Hogarth, die aangevuld wordt met binnen- en buitenlandse tijdschriftkritieken. Van de inleiding worden 5 pagina's in beslag genomen door Tarzanstrips uit verschillende periodes.

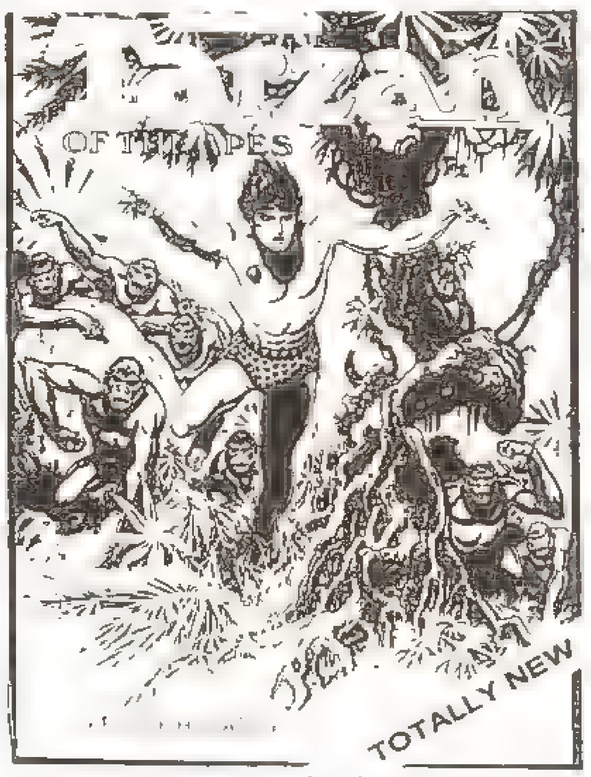

Ook zijn er enkele Hogarthschetsen van dieren en van het menselijk lichaam opgenomen. Op pag. 31 vinden we een verzamelde 'museography' van Burne Hogarth. Hierna worden het leven en het werk van E.R. Burroughs in slechts 1 pagina afgedaan door tekstbewerker Robert M. Hodes. Vervolgens begint de strip, die verdeeld is in 2 zgn. boeken, met de zeereis van Lord en Lady Greystoke, in 1888, op weg naar de westkust van Afrika. Er ontstaat muiterij aan boord van het schip en de Greystoke's worden gedwongen om aan land te gaan op een plek, ver van de bewoonde wereld.
Midden in de jungle bouwen zij een hut. Hier schenkt Lady Greystoke het leven aan een wolk van een baby. Tarzan is geboren! De Lady sterft korte tijd later en de Lord laat het leven bij een aanval van apen. Eén van de apen, Kala, neemt het kindje mee en zo zien we de kleine Lord Greystoke (alias Tarzan) opgroeien temidden van de apen. De eens zo onschuldige baby wordt bij het volwassen worden, opgegroeid met de wetten der jungle, een wrede slachter van wilde beesten (en mensen!). De apenstam erkent Tarzan als leider. Het is opvallend dat Tarzan bijna het hele boek door naakt rondhuppelt zonder dat we ook maar een glimp van zijn geslachtsdeel opvangen, in welke vreemde standen hij ook hangt, ligt, staat, slingert of vecht. Pas ver in het 2e boek als Tarzan de neger Kulonga gedood heeft, zien we hem met een gevlekt broekje (niet het ons zo vertrouwde velletje) dat hij van de vermoorde man heeft afgenomen. Op het 'vermiste' geslachtsdeel na, maakt Hogarth op meesterlijke wijze waar dat zijn tekenkunst zo hemelshoog geprezen wordt. Om één bepaalde beweging weer te geven, laat hij soms 8 à 9 figuren subliem in elkaar overvloeien, in plaats van de gemakkelijkste weg te kiezen en één figuur te tekenen met wat streepjes erom heen die de beweging moeten aanduiden.
De kleuren zijn prachtig aan de tekeningen aangepast en aan de lettertekening is bijzonder veel aandacht besteed. Op 1 pagina staan maximaal 4 tekeningen. Dit alles gedrukt op dik hoogglans papier. Formaat 21 x 28 cm. Kortom een boek dat zelfs de meest fervente 'Tarzan'-tegenstander zal bekeren en bekoren. Als de, niet zachtzinnige, prijs van $ 9,95 niet onoverkomelijk voor u is, moet u dit album beslist kopen. Te bestellen bij: Watson-Guptill Publications Inc. 2160 Patterson Street. Cincinnati, Ohio 45214.

Kees de Bree.

NIET ALLEEN VOOR STRIPS BIJ ONS BINNEN WIPPEN!

Oók voor boeken - pop elpees (die van *f* 14,90 weetjewel!) - posters - undergroundbladen - enz.

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23, Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

WIJ PRESENTEREN U:
ALLE AMERIKAANSE HORROR-BLADEN
MICHAEL VAILLANT RIK RINGERS, NOG NIET UIT IN NED. BIJ ONS 3.50
ALLE POP-ELPEE'S 16.90
TANTE LENIE SPRUIT MODERN PAPIER STRIPSCHRIFT CHARLIE CISO VAMPIRELLA ENZ.
UITGEBREIDE COLLECTIE NERO'S, DUPUIS, EN NATUURLIJK ALLE NIEUWE STRIPS.
POSTERS
GROTE COLLECTIE UNDERGROUND COMICS
WAAR?
DAT KAN ALLEEN MAAR „DRAJIS" ZIJN, LUSTHOFSTRAAT 74, ROTTERDAM, TELEFOON 010-128392 ALLE DAGEN OPEN.
EINDE

STRIP ANTIKWARIAAT
„DE BLAUWE LOTUS"
KLIMOPHOF 3. DEN HAAG TEL 333 403
OPEN VAN 4 TOT 6 UUR
DONDERDAGS VAN 4 TOT 9 UUR
ZATERDAGS VAN 2 TOT 6 UUR

NU OOK
LEYWEG 1244 DEN HAAG
OPEN VAN 9 TOT 6 UUR
WOENSDAGS TOT 1 UUR
DONDERDAGS TOT 9 UUR
VOOR IEDERE VERZAMELAAR
SUSKE'S - LOMBARD - DUPUIS ENZ.

Zojuist verschenen:

STEVE WARSON JAARBOEK
MICHEL VAILLANT JAARBOEK
Prijs *f* 14,50 per deel

MICHEL VAILLANT albums:
Concerto voor piloten
K.M. 357
Mach I voor Steve Warson

BLAKE EN MORTIMER albums:
Halssnoer van de Koningin
Raadsel Atlantis
S.O.S. meteoren

Prijs *f* 3,25 per deel.

CHICK BILL albums:
De gevangene van Schotsj
Bij ruilen moet er een huilen
Prijs *f* 2,50 per deel.

Ons gehele assortiment stripalbums is verkrijgbaar in de boekhandel

UITGEVERIJ HELMOND N.V.
HELMOND 04920-39802

PANDA

FREDERIKSTRAAT 151,
's-GRAVENHAGE,
TELEFOON 070-11 13 75
Open dagelijks van twaalf tot twee en van vier tot zes, 's zaterdags van tien tot zes.

Een greep uit onze kollektie:
- **Plusminus 200 oude S&W's**
- **Alle Blauwe Sperwers**
- **Jef, Dolfske en Rob (Dupuis-uitgave 1938, in het Frans)**
- **Het geheim van de Calumet (Jacques Martin)**
- **Alle CISO-albums**
- **Tam-Tam: Met den raderpijl naar den planeet Venus (Michel Tacq)**
- **Zwart/wit albums Tintin**
- **Kuifje pop-up-albums: Kuifje op de Maan en Kuifje in de Zonnetempel**
- **Kuifje chromo's: album Vliegtuigen II; album La Marine II**
- **Sprint nrs 1 t/m 6**
- **Zoo ik een eskimootje was (Vandersteen)**
- **Honderden Robbedoesen, Kuifjes, Donald Ducks, Peps, Arends, enz.**

P.M. Exclusief!:
vier verschillende kleurenposters van Blueberry-tekenaar Giraud (67 x 101 cm).

FALATOFF

geeft u de beste informatie over alle Franse stripgebeurtenissen.

Een abonnement (12 nrs.) kost *f* 14,- en de eerste 10 nummers zijn nog verkrijgbaar voor een tientje.

Losse nummers zijn bij diverse stripantiquariaten verkrijgbaar.
GIRO 27664
van H. van den Boom,
Bentveldsduinweg 10,
Aerdenhout.

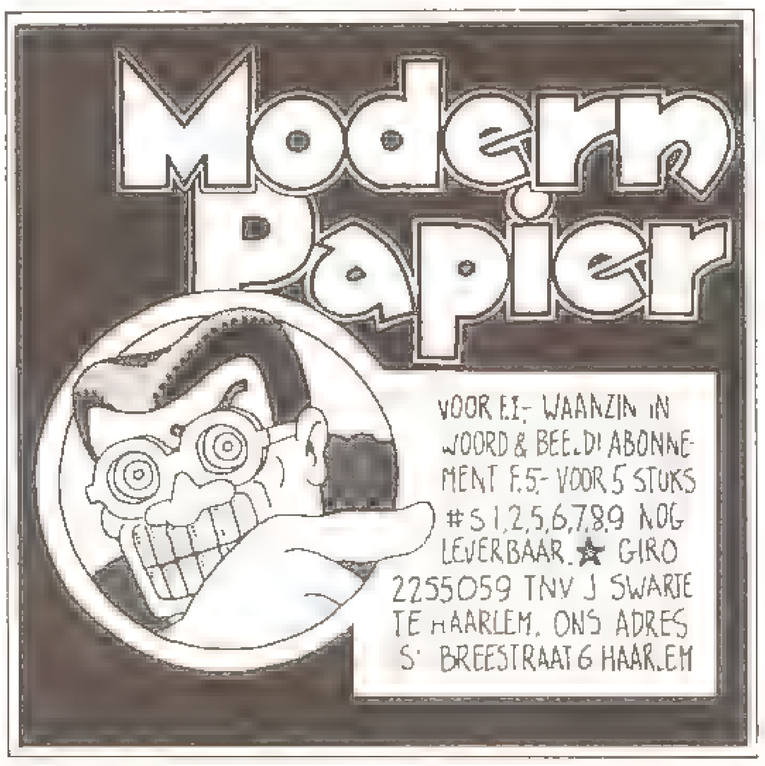
Modern Papier
VOOR E.I.- WAANZIN IN WOORD & BEELD! ABONNEMENT F.5.- VOOR 5 STUKS #S 1,2,5,6,7,8,9 NOG LEVERBAAR. ★ GIRO 2255059 TNV J SWARTE TE HAARLEM. ONS ADRES S' BREESTRAAT 6 HAARLEM

BOEKHANDEL ULYSSES

DENNEWEG 69 A
DEN HAAG
TEL.: 070 - 11 39 49

GESPECIALISEERD IN BINNEN- EN BUITENLANDSE STRIPS

DE NIEUWSREDAKTIE DANKT IEDEREEN DIE NIEUWS EN INFORMATIE OPSTUURDE EN HOUDT ZICH AANBEVOLEN VOOR NOG MEER NIEUWS.
ADRES: KINKERSTRAAT 59''', AMSTERDAM.

Bakkerpraat

De verenigde Warme Bakkers hebben een stripboekje uitgegeven over de geschiedenis van het broodbakken. Het boekje Bakkerpraat of 'Het opgesmukte levensverhaal van uw Echte Bakker' is gemaakt door J. Houdijk. Gratis verkrijgbaar bij uw warme bakker (zolang de voorraad strekt).

Pep

Met ingang van nr. 32 (11-8-72) is het striptijdschrift Pep begonnen met de, reeds beloofde, interviews met tekenaars. In nr. 32 was dit interview met Daan Jippes, van wie (in samenwerking met Martin Lodewijk) in nr. 33 de strip 'Bernard Voorzichtig' van start ging. In nr. 36 was het met Peter de Smet van wie in nr. 37 de strip 'Joris P.K.' begon. In nr. 39 was Willy Lohmann aan de beurt van wie in nr. 40 het gouden jubileumnummer de weekstrip 'Kraaienhove' van start ging. Met het luisterrijke 40e nummer bewees Pep, voor het feest een extra aantal pagina's, door de keur van sublieme strips dat het blad op dit ogenblik op eenzame hoogte staat. Behalve Kraaienhove waren er nóg enkele grote primeurs: 'Knut Andersen' van Albert Weinberg, 'Wetamoh' de nieuwe indianenstrip van Hans G. Kresse en 'Corto Maltese', jazeker, van Hugo Pratt. Vergaten we nog haast de levensgrote affiesje te vermelden waarop alle bekende Pep-figuren en dat zijn er heel wat. In de 10 jaar dat Pep nu bestaat is het uitgegroeid tot een 'echt', volwassen stripblad, en daar heeft hoofdredaktrice Hetty Hagebeuk in niet geringe mate toe bijgedragen.
Onze oprechte gelukwensen.

Poolse dubbelagent

De 'Finnish Semic Press' is begonnen met het uitgeven van een poolse strip, getiteld 'Kapteeni Kloss'. Het verhaal is gebaseerd op een vrij slechte TV-serie uit Polen waarin een geheim dubbelagent in het Derde Rijk zijn avonturen beleeft. De strip die in Polen wordt gedrukt is in kleur.

Scrounch

Wéér is er een blad met stripnieuws gestart; het heet Scrounch-catalogus en heeft de intentie om 4x per jaar uit te komen. De catalogus bevat uitsluitend alternatieve postorder-aanbiedingen (niet alleen op stripgebied). De oplage ligt om en nabij de 15.000 exemplaren. Een proefnummer is aan te vragen bij postbus 376 te Zaandam. Een jaarabonnement kost ƒ 1, -. Storten op postgiro 2566915.

P.H.F.

Sjors en Sjimmie

Verschenen bij uitg. Skarabee deel 3 en 4 van de avonturen van Sjors en Sjimmie. De boekjes bevatten ieder 2 verhalen van Frans Piët, die omstreeks 1950 als losse albums zijn uitgegeven. Deel 3 bevat de herdrukken: 'Sjors als circusartist'(1950) en 'Sjors en Sjimmie bij de indianen' (1951). Deel 4 bevat de herdrukken: 'Sjors en Sjimmie bij de Arabieren' (1952) en 'Sjors en Sjimmie en de tijger'(1953).

Wegens technische redenen is de chronologische volgorde van de Sjors en Sjimmie-avonturen in de Skarabee herdrukken niet gehandhaafd. De oplettende Sjorskenner zal dan ook gezien hebben, dat het in 1949 uitgegeven album, (toen deel 5) 'Sjors van de Rebellenclub en zijn trawanten' (op de omslag stond 'Sjors en zijn vrolijke avonturen'), dat eigenlijk het 1e verhaal van Skarabee deel 3 had moeten zijn, ontbreekt. Tja, zulke dingen zijn soms onvermijdelijk. De strips in deel 3 en 4 zijn in tegenstelling tot de eerste 2 deeltjes niet overdwars, maar gewoon rechtop gedrukt. Prijs per deel ƒ 7.90.

Pieds Nickelés Magazine

Naast het franse blad voor de jeugd 'Les Pieds Nickelés' verschijnt nu al bijna een jaar iedere maand een aflevering van het met 'Stripschrift' te vergelijken blad 'Les Pieds Nickelés Magazine', onder redaktie van Filippini en Moliterni. Prijs per stuk 3 Fr. De eerste vier zijn nu gebundeld te koop voor 8 Fr. Adres: 2 à 12, rue de Bellevue, Paris 19, France.

Opland

Wegwezen is de titel van de bundel politieke prenten van Opland die dit najaar bij uitgeverij de Harmonie verschijnt. Het accent van deze bundel ligt, in tegenstelling tot vorige uitgaven, vooral op de buitenlandse politiek. Jaco Groot's Harmonie is van plan om in het vervolg ieder jaar Opland's beste tekeningen in bundelvorm uit te brengen. Prijs van Wegwezen ƒ 8.90.

SKULL
WELCOME, FEAR FREAKS, TO THE SKULL'S MOULDY ARCHIVES. DOWN HERE AMONG THE COBWEBS AND BATSHIT IS WHERE YOU'LL FIND ALL THE MIND-SQUIRMING TALES OF MALIGNANT EVIL... JUST LIKE OUR TWO FRIENDS HERE!
NUMBER FOUR

Underground comix

In Amerika is er de laatste maanden weer een stroom van underground-comix losgekomen. Ondanks de aktiviteiten op importgebied is het voor de R.F.P. en Paranoia ondoenlijk om alles direkt in Nederland te hebben. Net verkrijgbaar of eerdaags verkrijgbaar zijn in ieder geval de volgende comix, afkomstig van de amerikaanse Last Gasp., Inc. P.O. Box 212, Berkeley, California,94701: 'The Inner City Romance' (comic: choices) nr. 1 door Guy Colwell: 'Dopin Dan' door Ted Richards 'Young Lust' nr. 3 met werk van Roger Brand, Justin Green, Bill Griffith, Jay Kinney, Art Spiegelman, Crumb en Spain. Dit werkje is helemaal in kleur, redelijk! 'Binky Brown meets the Holy Virgin Mary', een erbarmelijk slechte strip van J.C. Green; 'Tits & Clits' nr. 1 door Lyn Chevli en Joyce Sutton; 'Corn Fed Comics' door Kim Deitch; 'Fantagor' nr. 2, extra dik en in kleur, erg mooi. Ook één van de betere werkjes is 'Skull' nr. 4 met werk van Arnold, Smith, Deitch, Dallas, Todd, Sheridan en Jaxon. We eindigen deze keer met het vermelden van 'Armageddon' nr. 1, door Barney Steel. Een waanzinnige strip die al trippend getekend lijkt te zijn en die de geslachtsdaad vanaf een rustig twinkelend bloemenperkje tot in de verste dimensies van het heelal voert. Tekeningen van de 'hoge' school.

Felix en Popeye

Popeye en de maaneieren en Felix en het stofverslindende monster zijn 2 in Italië gedrukte stripalbums die enige tijd geleden bij uitgeverij Albert Rikmans nv, A'dam/Standaard nv verschenen. Het album van Popeye bevat twee komplete verhalen: 'Popeye en de maaneieren' en 'Popeye en de roze parel'. Sinds kort is er bij dezelfde uitgeverij een 2e Popeye-album verschenen: Popeye en het malle monster. Ook van Felix is er een 2e album op de markt gebracht: Felix en de piraten. Dit album bevat de verhalen 'Felix en de piraten' en 'Felix krijgt het moeilijk'. Al de genoemde boekjes zijn voorzien van een geplastificeerde omslag en kosten ƒ 2, 95 per stuk.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Sex-cartoons

Deel 3 en 4 van de befaamde dure sex-comics in pocket-formaat zijn verschenen, te weten: Dirty little sex cartoons, voorzien van een inleidend woord door Jay Gilbey. Een Argylebook, met alleen zwart/wit-illustraties.
Famous sex comics met een voorwoord van Lesley Lucas. Uitg. John J. Reynolds M.A.
Dit laatste boek bevat enkele strips in kleur. Prijs van de boekjes $ 4.75. In Nederland ƒ 21,50. Geïmporteerd door R.F.P.

Lombard en Helmond

België juicht, België jubelt. Zes van de allergrootste moderne superhelden van het europese stripverhaal zijn één dezer dagen in albumvorm in de handel gebracht. Het betreft de volgende Lombard-uitgaven (verhalen die in afleveringen in het jeugdblad Kuifje hebben gestaan): 1. Bernard Prince, Brand in de oase, door Hermann en Greg, 2. Comanche, Red Dust, door Hermann en Greg, 3. Bruno Brazil, De versteende stad, door William Vance en Louis Albert, 4. Luc Orient, De planeet van de angst door Eddy Paape en Greg, 5. Rik Ringers, Het monster van Zwartlo, door Tibet en A.P. Duchateau, 6. Michel Vaillant, Rush door Jean Graton. Door de splitsing van rechten zal uitgeverij Helmond slechts 3 van deze uitstekende albums in Nederland op de markt brengen. Dit zijn de albums van Comanche, Luc Orient en Bruno Brazil. Prijs ƒ 3,25.
Het is te hopen dat de andere 3 albums geïmporteerd worden, anders krijgen we weer het verschijnsel dat de liefhebbers van Bernard Prince, Rik Ringers en/of Michel Vaillant die niet kunnen wachten tot hun helden ooit eens naar Nederland komen, de gloednieuwe albums voor ƒ 5,-- à ƒ 10,-- in de stripantikwariaten gaan kopen. En ze vliegen daar werkelijk met stapels tegelijk de deur uit. Misschien kunnen de uitgeverijen samen met de belanghebbende stripbladen eens om de tafel gaan zitten, want wat deze albums betreft is er een grote leemte op de nederlandse stripmarkt, dat lijdt geen twijfel.
De kopers kijken dan gerust niet op een kwartje meer of minder.

Winnie the Pooh

De twee Winnie the Pooh produkties (elk van een half uur) die speciaal door de Walt Disney Company voor de tv. geschreven zijn, lijken wel, nu Sears Roebuck en Co. hun toezegging hebben gegeven om de 3e en 4e uitzending van deze show in '72 en '73 te bekostigen, de grote tv-toppers van Amerika te worden. Dankzij het samengaan van de reeds genoemde maatschappijen is Winnie the Pooh de best verkochte korte tv-film binnen de V.S.

A.E.H.

Paulus

Uitgeverij Van Holkema & Warendorf te Bussum heeft onlangs de allereerste Paulus-verhalen in stripvorm uitgegeven. Het zijn: Paulus-stripalbum deel 1. De terugkeer van Eucalypta en deel 2. Verboden voor vlinders. De tekst en tekeningen van Jean Dulieu worden eer aan gedaan. De boekjes, die iets groter van formaat zijn dan de Dick Bos herdrukken, zijn voorzien van een fraaie vierkleurenomslag en tellen 127 pagina's. Er staan 2 stroken (zwart-wit strips) op één pagina. De uitgeverij bewijst dat goed verzorgde strip-uitgaven niet altijd zo duur hoeven te zijn. Prijs per deel ƒ 4,95.

Don Quichote

In Spanje zijn onlangs 2 delen verschenen van de reeds vele malen in stripvorm gebrachte roman 'Don Quichote de la Mancha'. Dit keer gaat het echter om een zeer speciale uitgave. De getekende personages zijn namelijk in bestaande achtergronden geplaatst, een soort combinatie dus van strip en fotoroman. Op deze manier is een heel acceptabel resultaat bereikt, vooral in de buitenopnamen (windmolengevecht e.d.). Kennelijk zijn kosten noch moeite gespaard, en de prijs is er dan ook naar: 450 peseta's (ƒ 22,50) per deel van 120 bladzijden. Er zullen 12 in kunstleer gebonden delen verschijnen. Uitgave Marketing Iberica Sa.

H. v.d. Boom

Spider-Man op de plaat

Het Amerikaanse Buddah platenlabel is begonnen met een serie albums onder de titel 'Rockomics', waarop rock-muziek en hoorspeluitvoeringen van Amerikaanse comics te vinden zijn. De eerste plaat is getiteld 'From Beyond The Grave', een verhaal met Spider-Man in de hoofdrol. Het album werd geproduceerd door Barbara Gittler en Stephen Lemberg naar een scenario van Lemberg. Tussen de hoorspelepisodes staat rock-muziek van de formatie The Webspinners. Het hele project staat onder supervisie van Marvel Comics, de eigenaars van Spider-Man en de andere comic-helden die voor toekomstige platen gebruikt zullen worden. De platen zullen onder de aandacht van het publiek gebracht worden via advertenties in de Marvel Comics, en via een speciale promotiecampagne over een groot aantal radiostations. Op de hoes van de plaat staan tekeningen van John Romita, die de vijf verhalen op de eerste plaat begeleiden. Tevens bevat de plaat een poster. Anticiperend op het succes van deze plaat, is men bij Buddah al bezig met een tweede Spider-Man plaat.

Robert Briel

Liefde

Na het eerste bundeltje liefdesverklaringen Liefde is..., tekst en tekeningen van Kim Grove, is er nu bij Teleboek nv., Bussum ook een tweede deeltje verschenen. Titel: Meer liefde is... ƒ 5,90. Evenals bij het 1e deeltje zijn de verzamelde tekeningen, die reeds eerder los in de kranten de Telegraaf/Nieuws van de Dag verschenen, gedrukt op verschillende kleuren papier. Zacht en zoet.

Popeye's pa overleden

De bekende filmpionier en uitvinder (op zijn naam staan meer dan 20 procédé's die in de filmindustrie worden gebruikt), Max Fleischer is op 89 jarige leeftijd in Los Angeles overleden. De uit Oostenrijk afkomstige filmer was de schepper van de tekenfilmfiguur 'Popeye the Sailorman'. Naast Popeye maakte hij nog talrijke andere films.

... BEGRIJPT U, WIJ WILLEN UITSLUITEND WETENSCHAPPELIJKE GEGEVENS VERZAMELEN OVER DE WATEREN ROND TANGA.
JUIST, MISTER KIRBY, EH.. MAG IK RIP ZEGGEN, JE MAG DE ZEE BESTUDEREN.
JOHN PRENTICE 3-31

Stripmix

De eerste 2 albums in de uitstekende en goedkope serie 'Stripmix' zijn hoofdzakelijk gevuld met amerikaanse strips. Zo zijn de strips 'Rip Kirby' door John Prentice & Fred Dickenson en 'Flash Gordon' door Dan Barry, de hoofdmoot van deel 1. In deel 2 zijn dit 'Agent Corrigan'(ook wel bekend als Agent-X), en 'Steve Canyon'. Uitgeverij Semic Press, Bergselaan 136a, Rotterdam, zegt in een soort inleiding in deel 1: "In deze albums zal getracht worden een mixture te brengen van uiteenlopende strips. Science fiction, detective-, ridder-, western-, en avonturenverhalen zullen afgewisseld worden door het werk van humoristen. Door copyright-redenen is het vaak verplicht om slechts strips te gebruiken die uit dezelfde hoek (amerikaanse) komen, maar gelukkig zijn er meer dan de 4 hoeken van de kamer".
Semic Press wil in de volgende delen dan ook aandacht gaan besteden aan de produktie van strips in Italië en Spanje. Een goed idee omdat op het ogenblik in die landen een enorme aktiviteit op stripgebied ontplooid wordt. Prijs van een 'Stripmix' ƒ 1,95.

Tante Leny en de tekenfilm

De Tante Leny tekenaars Evert Geradts en Aart Clercx gaan onder leiding van Jaap Drupsteen tv-tekenfilms maken. De films zullen animaties zijn van de, in 1970 door VPRO-Vrijdag uitgezonden, serie komische hoorspelen 'De Paranoia Radio Show' (de avonturen van 2 hippies). De serie tekenfilms zal in het najaar op de buis komen in Hans Keller's programma 'Het gat van Nederland', waaraan ook Kees van Kooten en Wim de Bie mee zullen werken. Het klinkt allemaal erg veelbelovend.

LUCCA 8

Lucca belooft van 't jaar gevarieerder en dus vermoeiender te worden dan ooit tevoren. Kijkt u maar: van 29 t/m 31 oktober komt de animatie aan bod, onder auspiciën van de ASIFA. Naast films uit de produktie 71/72 krijgt men een terugblik te zien op de Bulgaarse tekenfilm en volledig werk van Yoji Kuri en Raoul Servais. Van 2 t/m 4 november is daar het eigenlijke stripgebeuren waar alles om begonnen is, met o.a. een forum over 'Tien jaar na Diabolik' en de gebruikelijke uitreiking van 'Yellow Kids' en 'Gran Guinigis' waar Nederland, helaas wel weer niet aan te pas zal komen (tenzij er een bondje zou kunnen worden gesloten, natuurlijk). Van 29 oktober t/m 4 november is er dan een soort vakbeurs op het gebied van de tekenfilm en strip, in een speciaal daarvoor opgetrokken opblaashal op Piazzara Napoleone. Van 3 t/m 15 november is er tenslotte de jaarlijkse striptentoonstelling, ditmaal met name gewijd aan leden van AICA (de Italiaanse vereniging van striptekenaars en animators), aan Guido Crepax en aan Franco Caprioli. Ook zullen "magic moments" te zien zijn van de grote striphelden, wat men daar ook mee bedoelde. Waar ik maar mee wil zeggen dat iedereen met belangstelling voor strips Lucca eigenlijk een keertje hoort mee te maken. Per trein of vliegtuig via Milaan naar Pisa, vandaar met de boemel of bus het laatste stukje. En vooral veel ruilspul meenemen. Dóen.

P.H. Frankfurther

Fritz the Cat

Het in 1969 bij Ballantine Books Inc., verschenen album Fritz the Cat bestond uit 3 eerder uitgekomen kleine boekjes: 'Fritz bugs out' (1965), 'Secret Agent for the C.I.A.' (1965) en 'Fritz the No-Good' (1968). Deze 3 amerikaanse boekjes zijn nu herdrukt en voor ƒ 5,50 per stuk te koop. Door het enorme succes van de tekenfilm heeft Sales Promotion Spits, Naarderweg 9, Blaricum meteen geprobeerd de rechten voor een nederlandse vertaling van het 'Fritz'-album uit '69 te pakken te krijgen, en gelukkig voor Nederland is dit gelukt ook. Op het ogenblik is de nederlandse versie van Robert Crumb's Fritz the Cat dan ook in de boekhandel verkrijgbaar. Wat de vertaling betreft is het af en toe wel even slikken geblazen, maar ja ga er maar eens aan staan. Sommige amerikaanse mode-kreten zijn haast niet te vertalen, zelfs niet met het boekje Kleine woordenschat van het Bargoens van Enno Endt in de hand. Oordeel zelf: "Fuck a duck" (vertaling: "Klere, poepie") en "All that blowin' pot" ("al dat gerook") of "Dig this scene" ("Zie dit alles aan"). Een groot deel van de oorspronkelijke tekst (en bedoeling) gaat verloren, dat is beslist niet teveel gezegd.
Fritz, wordt verspreid door Euro Franchising, Spinozastraat 47, Amsterdam. Prijs ƒ 4,95.

Bête et méchante

In Frankrijk zijn zojuist in de serie 'bête et méchante' 2 nieuwe boekjes verschenen, te weten: 'Les aventures de Madame Pompidou' door Cabu en 'Faut-il vous l'envelopper' door Soulas. Prijs per deeltje 11 Francs. Verkrijgbaar bij Editions du Square, 35, Rue de Montholon, Paris 9-éme, France.

Zephyr

Onlangs is in Engeland een nieuw tijdschrift verschenen onder de naam Zephyr. Het fanzine bevat een schat aan strip-wetenswaardigheden; naast artikelen, tekeningen, aktualiteiten, advertenties en recensies van stripboeken en tijdschriften vinden we er ook het stripverhaal 'Talisman'. Zephyr is een "amateur non-profit making magazine", dat om de 2 à 3 maanden verschijnt. In september is deel 2 verschenen in een oplaag van 300. Deel 3 hoopt men in een oplage van 500 exemplaren te verspreiden. Ondanks dat het blad om vele redenen aantrekkelijk genoemd mag worden is het een groot nadeel dat door de slechte druk veel stukken moeilijk leesbaar zijn. Voor abonnementen of inlichtingen moet men zich wenden tot J. Balfour, Aalsmeerweg 40'', Amsterdam. Prijs voor een los nr. ƒ 2,-- (incl. portokosten).

B.J. Huizinga.

Italiaans tijdschrift

'Il Mago' is de naam van een nieuw italiaans striptijdschrift, dat min of meer een kruising is tussen 'Charlie', 'Linus' en nog een paar van dergelijke tijdschriften, alleen wijkt het grote formaat, 24 x 34 cm, nogal af. Naast strips staan er ook artikelen in dit blad. We doen een greep uit de inhoud: Jack Wohl (auteur van 'Alphabête' in Charlie van '70), 'Mafalda' van Quino, 'Wizard of Id' van Brant en Parker, 'Buzz Sawyer' van Roy Crane, een spannende avonturenstrip 'Momma' door Mell, een episode uit 'Jungle Jim' (uit 1935) door Alex Raymond, 'Sappo' (in Frankrijk 'le professeur Picric') van Segar, de schepper van Popeye, 'Blondie' door Chig Young, 'B.C.' door Johnnie Hart en een fragment uit een uit 1945 stammend stripverhaal van de krankzinnige italiaanse tekenaar Jacovitti. Al met al een mooi tijdschrift. Prijs 500 Lires.
Mandadori edit. Via Bianca di Savoia 20, 20122, Milaan. Een aanrader.

Flash Gordon

Goed nieuws voor de 'Flash'-fans. In november zal uitgeverij A.W. Bruna & Zns. BV een komplete uitgave, in twee delen, van het grote gebonden amerikaanse Flash Gordon album, dat in 1968 verscheen, op de markt brengen. De nederlandse vertaling van deze 'Flash'-avonturen uit 1940, door Alex Raymond is van Ef Leonard. De albums die ƒ 6,90 per deel kosten, hebben een formaat van 24 x 19 cm en zijn 80 pagina's dik. Even een kanttekening: zowel het amerikaanse album als de nederlandse vertalingen beginnen niet met de allereerste episode van Flash Gordons heroïsche avonturen. Hopelijk komt die ook nog aan de beurt.

Dracula

BURU LAN COMICS geeft in Spanje behalve Flash Gordon en Prins Valiant ook in weekafleveringen de serie 'Dracula' uit. Op het ogenblik verschijnt in deze reeks de SF-strip '5 por Infinito' van Esteban Maroto. De prijs per aflevering is 25 peseta's (ƒ 1,25). De bijbehorende banden kosten 75 peseta's. Buru Lan Sa, Avenida de Francia, 4, San Sebastian, Espana.

HvdB

Dennis

Het jeugdblad Dennis, dat maandelijks wordt uitgegeven door Semic Press BV is volgens laatstgenoemde het best verkochte stripmaandblad in de winkel. Natuurlijk kan er op dit ogenblik niemand tegen de huis-aan-huis bezorging van de V.N.U. op. Sinds kort komt er iedere drie maanden ook een luxe reuze-kleuren-album met de avonturen van jeugdheld Dennis uit. Tot op heden zijn er 2 reuzenalbums verschenen: deel 1 Dennis in sprookjesland en deel 2 Dennis in Londen en Parijs. Prijs per deel ƒ 2,95.
Dat het maandblad Dennis inderdaad goed verkocht wordt blijkt wel uit het feit dat het de autosport sponsort. Er wordt geld ter beschikking gesteld aan het STRIP-TEAM, dat in de rally's ca. 30 auto's heeft rondrijden. Op de rallycrosses wordt het STRIPTEAM o.a. vertegenwoordigd door een paar buitenlandse coureurs (en wagens). Tussen 2 haakjes, het maandblad Dennis kost ƒ 0,95 per stuk.

Shock

Bij de presentatie van het 'Gruwel Strips'-nummer van Stripschrift aan de Pers op donderdag 24 augustus in de 'Maagdenkelder' werd tevens het 1e deeltje in een nieuwe serie Classics verspreid. De serie, 'Shock' getiteld, wordt in Frankrijk gedrukt, zal eens per maand verschijnen en is in kleur (helaas mogen we wel zeggen). Het 1e deeltje, met op de omslag: "Nieuw! Afgrijselijk!", bevat de 'namaak'-griezelverhalen 'Mensenvingers' en 'De bruid des doods'. Prijs ƒ 0,90. Afschuwelijk!!!

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Wist u....

dat het blad Disneyland in Amerika een oplage heeft van maar liefst 500.000 exemplaren?

dat bij Meulenhoff Nederland zojuist de eerste, en tot nu toe enige, roman van cartoonist Jules Feiffer, Harry de vrouwenverslinder, is verschenen?

dat het geluid achter het dagelijkse tv-tekenfilmpje Calimero, dat 5 minuten duurt, 7 uur werk kost?

dat in het franse plaatsje Annecy de strips per ons of per kilo worden verkocht voor resp. 0,90 of 9 Fr.?

dat u in Amsterdam, Zeedijk 133, bij de Eupo Company stripboekjes uit China, in kleur en zwart/wit, kan kopen voor *f* 0,80?

Stiemer en Stalma

Nu al weer tientallen jaren geleden schreef Anton Koolhaas zijn eerste Stiemer en Stalma verhaal in 103 afleveringen, waar Leo Vroman de tekeningen bij zou gaan maken. In het Deens vertaald door Erik Stinus en op initiatief van Erik OG Jan F. de Zanger zag het onlangs het licht, onder de titel 'Dykkeren og den forsvundne fist', wat zoveel wil zeggen als 'De duiker en de verdwenen vis'. Er is zelfs al sprake van Noorse, Zweedse en Finse versies. Borgens in Kopenhagen is de uitgever van het boek dat D.Kr. 32 (ongeveer *f* 15,-) kost. Formaat 20 x 27 cm.
Borgens Forlag, Trykt Hos: Andelsbogtrykkeriet i Odense.

PHF

Humor

De 'Société protrectrice de l'humour' (SPH) organiseert ieder jaar een mooie expositie van 'humor-tekeningen' in het franse plaatsje Avignon. Dit jaar waren de tekenaars Bonnot, Copi, Desclozeaux, Hans Haëm, Konk, Perich, Picha, Puig Rosado en Siné er vertegenwoordigd. De katalogus, de affiche van Siné, het zeer verzorgde informatiebulletin en alle inlichtingen zijn te verkrijgen bij SPH, 31, rue Bonneterie, 84-Avignon. De prijs van de stad Avignon die vorig jaar aan Ronald Searle werd toegekend, viel dit jaar in handen van Bosc.

'Alex' in Nederland het kleurigst

Een leuk berichtje voor de nederlandstalige liefhebbers van Alex: de tekenaar Jacques Martin spreekt uitsluitend frans, maar koopt toch altijd de nederlandse editie van zijn albums. Het gaat hem altijd om de kleuren, die in de franse uitgave minder goed verzorgd zijn. Waarschijnlijk is door de veel grotere oplage van de franse albums de kwaliteit moeilijk te handhaven. Pakt u het laatste album van Alex, Iorix de Grote, dus nog maar eens uit de kast om er verheerlijkt naar te kijken. Uitgeverij Casterman levert goed werk voor *f* 3,50.

Portugal Press

In dezelfde portugese serie waarin het boekje van Simpelman door Wim van Wieringen als deeltje 5 is uitgebracht, zijn reeds eerder verschenen: 1. 'Olho Vermelho' door Gordon Bess. 2. 'Tigre' door Bud Blake. 3. 'Versus' door Jack Wohl. 4. 'Meio Sarilho' door Hank Ketcham. De boekjes zijn alle uitgaven van: Portugal Press, Rua Coelho Da Rocha, 26, 1º. DTº tel: 679084-Lisbao-3.Portugal.

Michel Vaillant aan de drank

Het Franse drankmerk 'Paul Ricard' heeft in samenwerking met de Lombard Uitgaven een album van Michel Vaillant uitgegeven. Het boekwerkje omvat de bladzijden 39 t/m 44 van het verhaal 'Serie Noire' (Het Noodlot), dat begin van dit jaar in Kuifje gepubliceerd is. Deze 6 bladzijden staan als het ware op zichzelf en beschrijven de overwinning van Michel Vaillant in de Grand Prix van Frankrijk, na een lange reeks tegenslagen. Deze race werd verreden op het 'Circuit Paul Ricard', dat ligt in Castellet (Z-Frankrijk)

H. v.d. Boom

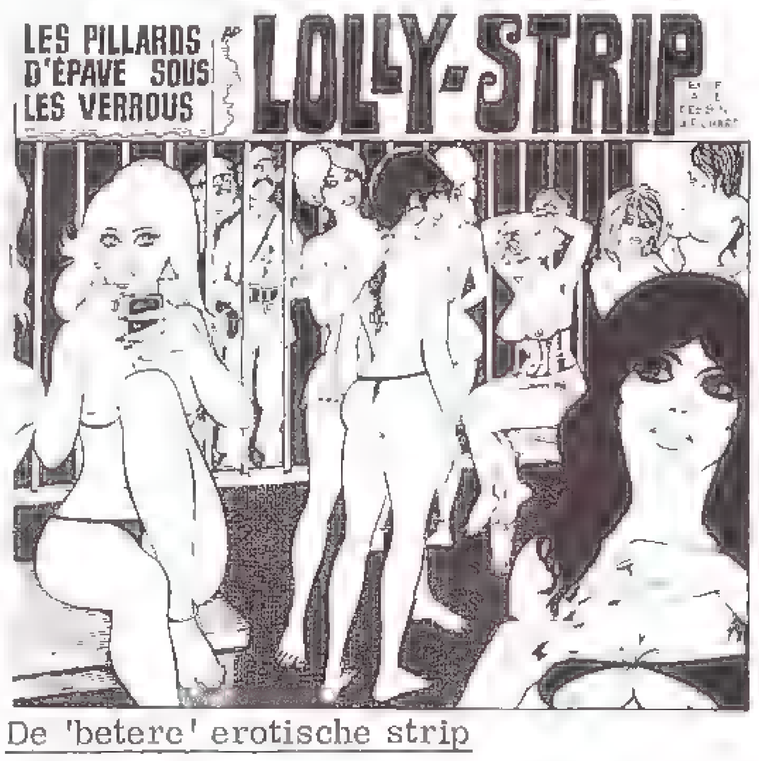

De 'betere' erotische strip

In Frankrijk houdt 'Le terrain Vague' zich bezig met het uitgeven van de zgn. 'betere' en daarom dus duurdere, erotische strip. Sommige zijn oude bekenden maar er zijn in de loop van dit jaar ook een aantal nieuwe bijgekomen. We zetten ze even voor u op een rijtje: Pravda door Guy Pellaert (27 F), Barbarella door J.C. Forest (21 F), Jodelle door Guy Pellaert (63 F), Scarlet Dream door Gigi en Moliterni (48 F), Epoxy door Paul Cuvelier (48 F), Saga de Xam door Nicolas Devil (78 F), Et l'on tuera tous les affreux door Vernon Sullivan (63 F), Valentina door Guido Crepax (36 F). van dezelfde tekenaar is ook het gloednieuwe album La Casa Matta (36 F) verschenen, van een inleiding voorzien door Wolinski. Kris Kool door Philip Caza (63 F), een idioot hoge prijs maar ook idioot mooi tekenwerk in de fraaiste kleuren. Een klein meesterwerkje van 70 pagina's.
Escalade van J.M. Ruffieux (36 F); een droomwereld van beelden. "Een revolutie op stripgebied" volgens de uitgever.
Lolly Strip door Pichard en Danie (33 F); een strip die nauwelijks verschil vertoont met de strip 'Paulette' uit Charlie, door Wolinski en Pichard. Zie illustratie.
De albums zijn te bestellen bij: Le terrain Vague, 14-16 Rue de Verneuil, Paris 7e.

Falatoft

Het franse blad Falatoff zal met ingang van nummer 10 het aantal bladzijden uitbreiden tot 30, waarvan 12 in offsetdruk (was 6). Hierdoor zullen meer illustraties en strips gepubliceerd kunnen worden. Uiteraard worden ook de prijzen iets verhoogd. Een abonnement voor 12 nummers gaat nu *f* 14,- kosten, betaalbaar aan de nederlandse correspondent (zie advertentie elders in dit blad). Het is ook mogelijk direkt in Frankrijk te betalen, maar in verband met overschrijvingskosten komt u dan iets duurder uit, FF 24 (ongeveer *f* 15,-).

Opiniepeilingen

Onlangs heeft het weekblad Robbedoes een opiniepeiling gehouden waarop ruim 8000 striplezers reageerden. Als 'superhelden' (stripfiguren met de meeste stemmen) kwamen resp. naar voren: 1. Bollie en Billie, 2. Guust, 3. Smurfen, 4. Yoko Tsuno, 5. Natasja, 6. Steven Sterk, 7. Robbedoes, 8. De Blauwbloezen, 9. Guus Slim en 10. Ford T.
Ook het striptijdschrift Kuifje hield een enquête onder z'n lezers. Nog steeds staat hier Rik Ringers bovenaan. Daarna komen achtereenvolgens: Comanche, Bruno Brazil Bernard Prince, De Panters, Mortimer, Dommel, Michel Vaillant, Roodoog en Luc Orient.
Opgemerkt dient te worden dat dergelijke opiniepeilingen momentopnamen zijn en daardoor slechts een globale indruk van de werkelijke verhoudingen geven.

B.J. Huizinga

Stripmapje

Voor iedereen die zijn uit de krant geknipte strips een beetje ordelijk wil bewaren zijn er momenteel stevige plastic mapjes, voorzien van een metalen klemmetje, verkrijgbaar. Formaat 18 x 24 cm, dus goed voor bijna alle strips. Te bestellen door *f* 4,85 (incl. *f* 1,50 verzendkosten) over te maken t.n.v. het N.R.C. Handelsblad, Westblaak 180 te Rotterdam, onder vermelding van plusproduktie 'Stripmapje'. U ontvangt het mapje dan franco thuis.

Poncho

Ergens in Midden-Amerika regeert generaal Bogo met ijzeren hand ("Ik heb minstens 12 verschillende manieren toegestaan om mij toe te juichen"). In dit gedeelte van Amerika 'Matagringos' leeft en opereert ook het puikje der samenzweerders waarvan Poncho en zijn vader deel uitmaken. De grappige avonturen van deze oproerlingen zijn vastgelegd in het in Italië gedrukte kleuren-album: Poncho, de samenzweerders, tekeningen van Mike, tekst van Hubuc en scenario van Devos. Bij het ter perse gaan van dit nummer zal waarschijnlijk net deel 2 van de met bommen strooiende heethoofden zijn verschenen: Poncho bij de Dizcoteken. Prijs per deel *f* 2,95. Nabestellingen: Afdeling L.V., Postbus 241, Rotterdam.

Stripotheken

In Friesland heeft gymnasiast Klaas Cuperus, 17 jaar, vlakbij het plaatsje Brédyk de nieuwe stripotheek 'Barrahûs' opgericht. Klaas heeft zijn stripotheek ingericht op de zolder van het woongedeelte van de grote boerderij die staat aan de oude straatweg van Leeuwarden naar Sneek, ongeveer 500 meter voor Barrahûs. Hij heeft een stellage met ruim 200 strips en honderden stripbladen waarvan hij 'Pep' het beste blad vindt: 'dat ek ris hwat experimentearjen mei jonge nederlandse tekenaars'. Boeken die een winkelwaarde hebben beneden *f* 1, - worden voor 5 cent uitgeleend, boeken met een waarde tussen *f* 1, - en *f* 2, - voor 10 cent enz. De stripotheek is alleen vrijdags geopend van 4 tot 7 uur. Men kan ook op andere dagen komen: "mar dan wol even fantofoaren belje".

Adrie de Boer, Andries de Leeuw, Theo Sturm en Hans Visser die ongeveer een jaar geleden een stripotheek begonnen met 100 stripwerkjes, hebben hun kollektie intussen uitgebreid met 1000 boekjes. Er is dus voldoende keus. Er wordt geen inschrijfgeld gevraagd. Men moet alleen zijn of haar adres even opgeven. De meeste strips mogen tegen betaling van 5 cent een week mee naar huis worden genomen. De zeldzame strips zijn iets duurder, 4 voor een kwartje. De stripotheek is gevestigd op het huisadres van Adrie den Boer. Kapitein Stamperiusflat 29 te Zwijndrecht.

Op 18 augustus is in Uithoorn de nieuwe stripotheek "Lucky" gestart. De stripotheek die gevestigd is in een garage aan de Herman Gorterhof tussen nr. 98 en 100, biedt een keuze uit 250 stripboeken. 'Lucky' is voorlopig slechts van 11 tot 1 uur open. Bij voldoende belangstelling ook op andere tijden.

Henk de Vries en Tjebbe de Jong hebben in Heerenveen stripotheek 'Obelix' opgericht. Deze is open op dinsdag, woensdag en zaterdag van 4 tot 5 uur. Geen lidmaatschapskosten. Wel 20 cent voor iedere geleende strip. Adres: Sieger v.d. Laanstraat 57, Heerenveen.

Tekenfilms

Rond Kerstmis zal een nieuwe, speciaal voor de bioscoop geschreven, tekenfilm van Kuifje te zien zijn.
Het betreft een avondvullende film. Ook Dommel, de witte wollige hond uit het weekblad Kuifje, zal op het witte doek komen. Dupa's dommelige hond zal echter pas in '73 in 2 korte tekenfilms rondhobbelen.

Theo van den Boogaard

Buiten Bommel om is uitgeverij de Bezige Bij nooit erg aktief geweest op het gebied van stripuitgaven. Onlangs heeft deze uitgeverij echter de tekenaar Theo van den Boogaard in haar gelederen opgenomen. Er zijn van hem meteen 2 albums tegelijktijdig en 1 album iets later uitgegeven. Het betreft hier: Jan Alleman kan d'er wat van, prijs *f* 5,25.
De 2e druk van Ans en Hans krijgen de kans, prijs *f* 5,75.
ABE, 'Hot story van een voetballerina', getekend door Theo en van tekst voorzien door Nico Scheepmaker, prijs *f* 5,25.

Stripkongres

Na het overweldigende sukses van de '1st American International Congress of Comics' in New York (april/mei '72) waar meer dan 700 'professionals' uit het stripwezen een week lang bij elkaar kwamen, was het duidelijk dat er in '73 opnieuw zo'n kongres georganiseerd zou worden. Men heeft voor dit gebeuren 3 plaatsen op het oog: Tokyo, Sao Paulo en Parijs.
Er is ook sprake van een gigantische stripexpositie in het Metropolitan Museum, één van de grootste musea ter wereld.

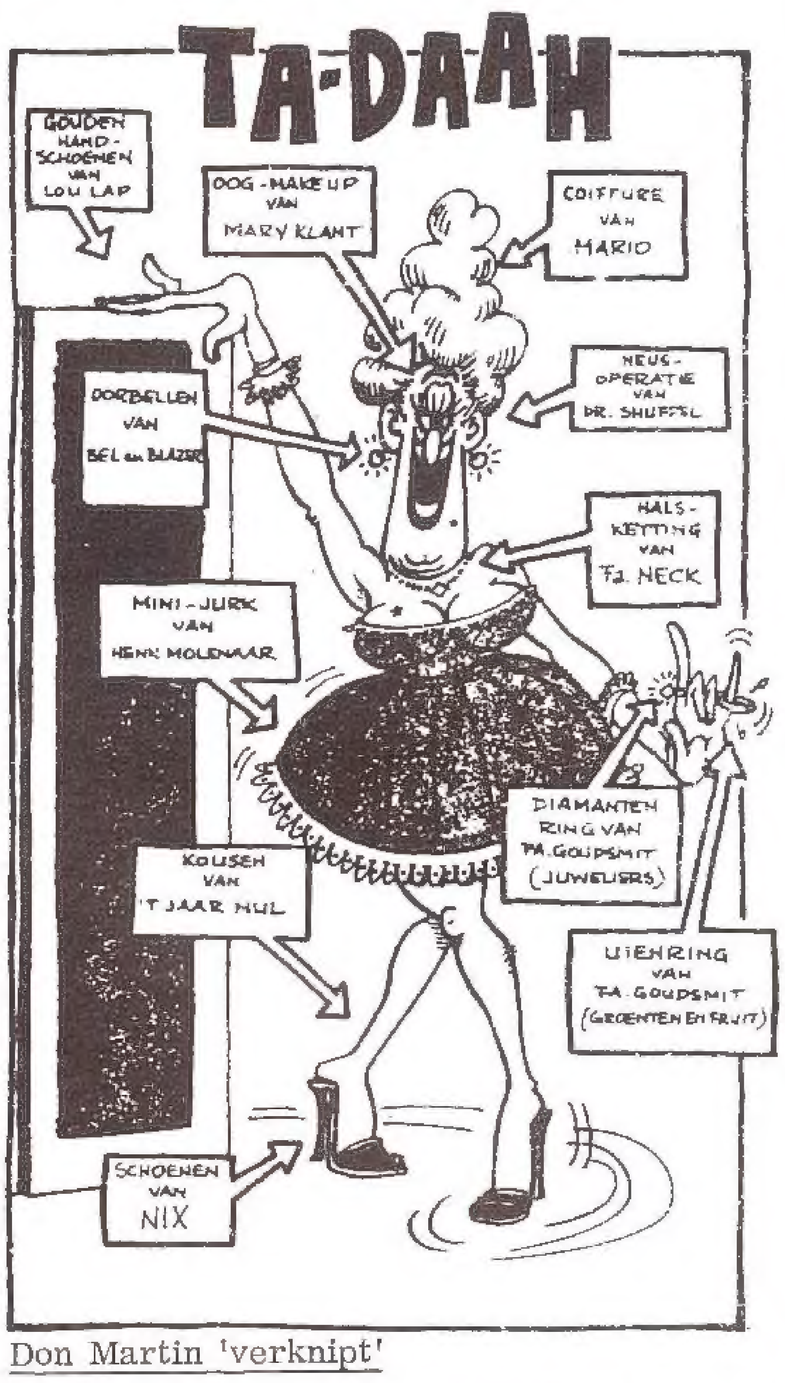
TA-DAAH
GOUDEN HANDSCHOENEN VAN LOU LAP
OOG-MAKE UP VAN MARY KLANT
COIFFURE VAN MARIO
NEUS-OPERATIE VAN DR. SNUFFEL
OORBELLEN VAN BEL en BLAZER
HALSKETTING VAN Fa. NECK
MINI-JURK VAN HENK MOLENAAR
DIAMANTEN RING VAN FA. GOUDSMIT (JUWELIERS)
KOUSEN VAN 'T JAAR NUL
UIENRING VAN FA. GOUDSMIT (GROENTEN EN FRUIT)
SCHOENEN VAN NIX

Don Martin 'verknipt'

Enige tijd geleden zijn er bij Classics Nederland twee in het Nederlands vertaalde boekjes van de amerikaanse 'Mad' tekenaar Don Martin verschenen. Hoewel we uiteraard blij zijn dat Classics probeert Don Martin in Nederland voor een grotere lezerskring bereikbaar te maken, zijn we minder gelukkig met de uitvoering van de boekjes: Don Martin bakt ze bruin en Don Martin heeft succes, 'met hulp van Dick Debartelo'. De 2 nederlandse boekjes die verkorte uitgaven zijn van Don Martin cooks up more tales en Don Martin comes on strong, bevatten 64 pagina's minder dan de oorspronkelijke amerikaanse uitgaven. Om produktietechnische redenen konden de Classics pockets niet meer dan 128 pagina's bevatten. In het eerstgenoemde boekje zijn de pagina's genummerd maar ontbreekt een inhoudsopgave. In het tweede boekje is er wél een inhoudsopgave maar zijn de pagina's niet genummerd.
Er is dus fors in Don Martin geknipt en automatisch verknipt. Bij de schifting is niet op kwaliteit gelet maar alleen op de omvang van de pockets. Don Martin op de slachtbank. Tragisch!
Reeds eerder verschenen Mad-pockets bij Classics zijn: Mad goochelboek door Al Jaffee en Te Mad om los te lopen door Sergio Aragones. Prijs per deel *f* 3,25.

De kleine engel

De kleine engel is een alleraardigst bundeltje beeldverhalen van de franse tekenaar Jean Effel. Het engeltje sluit vriendschap met een mensenkind. Het grote verschil is dat de een kan vliegen en de ander niet. Het engeltje wil dan ook later voetganger worden en het jongetje vliegenier. Het engeltje houdt er een geheel eigen logica op na, wat hem in gezelschap van zijn aardse vriendje in subtiel-komische situaties doet verzeilen. Er is geen sprake van dolkomische grappen maar van een inventieve, schijnbaar naïeve humor. Uitg. De Boekerij brengt het bundeltje van *f* 8.90 uit in een serie geschenkboekjes. Dus u weet het. Geef eens een engel kado.

Cartoon Circus

Cartoon Circus is de naam van een film gemaakt door Benoit Lamy en de belgische tekenaar Picha. De film die op het ogenblik in België loopt toont ons een serie flitsen van de meest in het oog springende gebeurtenissen die zich in de laatste jaren in de wereld hebben voorgedaan. Daarnaast zien de we internationale satirische tekeningen die naar aanleiding van deze gebeurtenissen gemaakt zijn. Zo vinden we er o.a. Siné, Topor, Cabu, Reiser, Wolinski, Willem en talrijke bekende amerikaanse tekenaars in terug. De film heeft in België zeer goede recensies gekregen.

Wolters-Noordhoff

Het is waarschijnlijk dat de series 'Otto', 'Holle Pinkel', 'Olle Kapoen', 'Wipperoen', 'Rechter Tie' en 'Eric de Noorman' door uitgeverij Wolters Noordhoff voortgezet zullen worden. Maar dit zal dan in ieder geval niet meer dit najaar gebeuren, maar in het voorjaar '73.

Vader & Zoon

Bij uitgeverij Van Gennep N.V., Nes 128, Amsterdam, is kort geleden het 3e deeltje van de gebundelde avonturen van Peter van Straatens Vader & Zoon uitgekomen. De titel van het boekje is Vader & Zoon tegen wil en dank. Het merendeel van de strips in het boekje zijn reeds eerder verschenen in 'Het Parool', 'Het Rotterdamsch Parool' en 'Het Nieuw Utrechts Dagblad'. Het dynamische tweetal is door Peter van Straaten echter ook tijdens hun vakantie op de Veluwe gesignaleerd, waar hij een exclusieve en flitsende reportage van heeft gemaakt. Ten einde de verkoop van het meer dan uitstekende boekje niet nodeloos in gevaar te brengen, betracht de nieuwsredaktie van Stripschrift, op verzoek van auteur en uitgever, volledige geheimhouding wat betreft de opdracht van 'Vader' voor dit boekje. Bent u nieuwsgierig??
Snel dan met *f* 5, 90 naar de boekenwinkel. Het unieke werk van Peter hoort in iedere boekenkast thuis, 'tegen wil en dank'.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Standaard Uitgeverij

Pas uit:
Suske en Wiske, deel 134, De Witte Uil *f* 3,50.
Suske en Wiske, deel 135, De gekke gokker *f* 3,50.
Nero en Co., deel 28, Iwan de verschrikkelijke *f* 2,90.
De Rode Ridder, deel 56, Mandragora *f* 1,60.
Karl May, deel 34, Twee leren tassen *f* 1,60.
Bessy, deel 98, De degen der vrede *f* 2,45.
Safari, deel 15, Mysterie rond de ark *f* 2,45.
Jerom, deel 47, De Korrigans *f* 2,45.

H. Matla

Peter Vos

In november zullen de Sprookjes van de lage landen, met 120 tekeningen van Peter Vos, het licht zien. Het prachtig verzorgde boek, uitgegeven door de Bezige Bij, zal de eerste maand dat het uitgegeven wordt (vanaf 5 november) *f* 18,75 kosten en na deze maand maar liefst *f* 29,50. Volgens de uitgeverij "Het boek van het jaar", en wij kunnen deze verkoopleuze, zij het met een schuine blik naar de prijs, ten volle onderschrijven.
Een ander boekje van Peter Vos, 24 Prentbriefkaarten, zijnde een keuze uit de reeds in 'Vrij Nederland' gepubliceerde serie zal in dezelfde maand bij uitgever Thomas Rap verschijnen. Prijs *f* 6,-. Veel aktiviteiten rondom Peter. Terecht!

Stripflitsen

'Heer Bom en het militair industrieel complex', een extra nummer van het Opinie weekblad aan de T.H. Twente 'Campo Focus', is totaal uitverkocht. Niet meer bestellen en dus vooral geen geld meer storten!

ALL in color for a dime, het boek van Dick Lupoff en Don Thompson dat een terugblik geeft op de gouden dagen van de superhelden, uitgegeven door Nostalgia Book Club, prijs $ 11,95, is nu gelukkig ook voor de wat smallere beurs bereikbaar geworden.
De 1½ dollar die het als Ace-paperback kost is wel op te brengen voor de fans van het amerikaanse superheldendom.

Het maandelijks verschijnende anarchistisch tijdschrift 'De vrije socialist' (prijs *f* 1,-), kan zich verheugen in de medewerking van de 'Modern Papier'-tekenaars om haar sociale ongenoegens 'beeldender' aan het volk voor te schotelen. Modern Papier zal ook in de toekomst de strips voor dit blad blijven verzorgen.

Oude of nieuwe Donald Duck's hoeven in het vervolg niet meer ingebonden te worden. Er is op het ogenblik een stevige verzamelband met ophangsysteem, verkrijgbaar voor *f* 6,95. Hierin kunnen 26 nummers opgeborgen worden. Bovenstaand bedrag storten op gironr. 9229, t.n.v. 'Extra uitgaven', Nassauplein 3, Haarlem.

Volledigheidshalve vermelden wij nog even dat het in Stripschrift 43/44 besproken 'Fanny Hill's kookboek'een uitgave is van Uitg. Skarabee N.V., Hilversumseweg 16, Laren N.H.

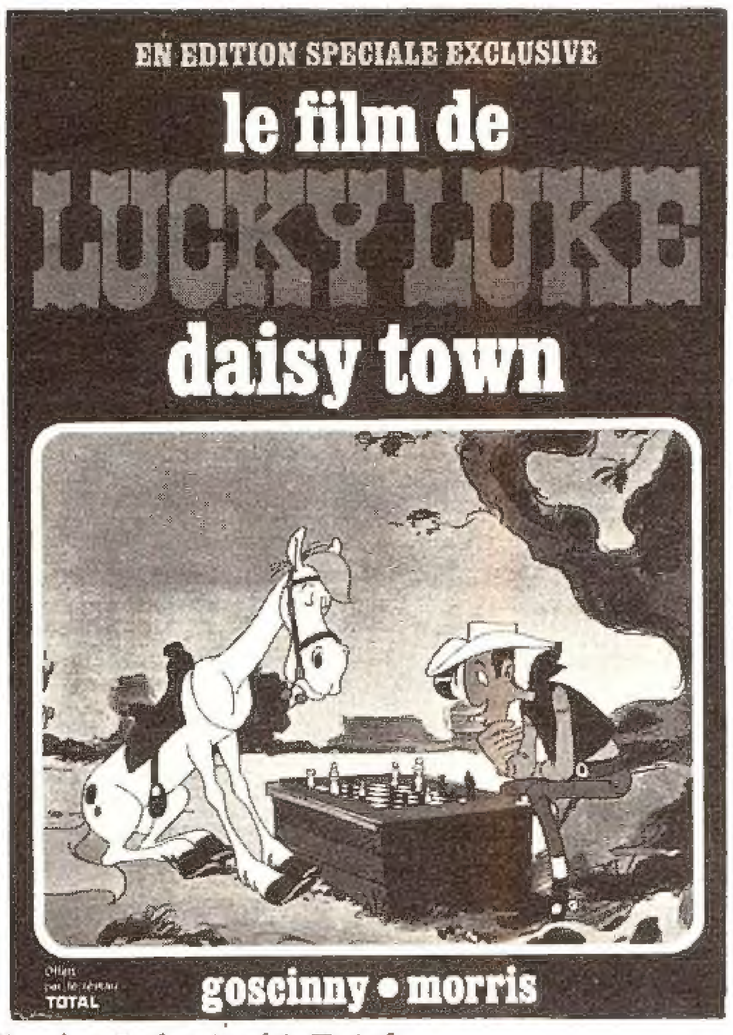

Lucky Luke tankt Total

Bij de reclamecampagne van het benzinemerk Total, kon men deze zomer (t/m september), in Frankrijk, door 3 x 20 ltr. Totalbenzine te tanken in het bezit komen van een kompleet Lucky Luke album. In totaal waren er 8 verschillende albums. Hiervan waren 6 albums oude bekenden en 2 albums die speciaal voor Total waren gemaakt. Deze unieke, nooit in de handel gebrachte exemplaren (ook in Frankrijk niet) zijn: Daisy Town, geen echte strip maar een filmversie van de laatste Lucky Luke film, met een reeks prachtige kleuren-tekeningen uit de film en La Bataille du Riz, een album waarin 4 korte Lucky Luke strips zijn ondergebracht, te weten: 'Promenade dans la ville' (heeft in Pepparade nr. 2 gestaan als 'Een wandeling door de stad'), 'Défi à Lucky Luke', 'Arpèges dans la valée' en het titelverhaal 'La bataille du riz' (een met 1 pagina verkorte versie van het verhaal 'de rijstoorlog' in Pepparade nr. 2). Voor de niet stripliefhebbers waren er ook detectives of literaire werkjes bij de Total-stations verkrijgbaar. Een aktie die zijn weerga niet kent dus. Voor de wel-stripliefhebbers is het te hopen dat de 2 bovengenoemde zeldzame exemplaren ooit eens gewoon in de handel worden gebracht. Of Total de ongetwijfeld dure rechten uit handen geeft???

Dupuis

Bij uitgeverij Dupuis, Industriestraat 13, zijn enkele gloednieuwe strips van de persen komen rollen. Zonder twijfel is er iets voor u bij. In de door het weekblad 'Robbedoes' gehouden enquete bleek Yoko Tsuno één van de meest geliefde strips te zijn. Bij Dupuis is nu het 1e album, Trio in het onbekende, van deze, door Roger Leloup getekende, geëmancipeerde stripheldin verschenen. Het tweede deel van haar in 'Robbedoesstijl' getekende SF-avonturen zal verschijnen onder de titel: Het helse orgel. Prijs *f* 3,95.
Verder verschenen:
Sophie, deel 7. Sophie en het pratende blok, door Jidéhem. Prijs *f* 4,95.
Robbedoes en Kwabbernoot, deel 22. Het fopklooster door Fournier. Prijs *f* 4,95.
Caesar en Josientje, deel 3, Wat een beroep, door M. Tillieux. Prijs *f* 3,95.
Bollie en Billie (gags), deel 8. Papa, Mama, Bollie ..... en ik'. en wij .' door Roba. Prijs *f* 4,95.
De Beverpatroelje, deel 17. Dodenland door Mitiq. Prijs *f* 3,95.
Ook is inmiddels het 122e Robbedoes-verzamelalbum, verschenen. Prijs *f* 9,40.
Half november hoopt Dupuis met de volgende werkjes uit te komen:
Robbedoes-verzamelalbum 123, Prijs *f* 9,40.
De opwindende avonturen van de knappe lucht-stewardess Natasja, deel 2, Natasja en de Maharadja door Walthéry en Gos. Prijs *f* 3,95.
De Smurfen, deel 8, Dat moet je smurfen door Peyo. Prijs *f* 4,95.
en tenslotte smul, smak, smek, joedeldiedoe, Guust Flater, deel 10, Die reuze flater, door Franquin. Prijs *f* 4,95.

D'66 en de strip

Hierboven ziet u het titelplaatje van een stripverhaal van 8 pagina's dat D'66 in een oplage van 200.000 ex. in de verkiezingsstrijd gaat werpen. Auteur is Jan Terlouw (winnaar van 'de gouden griffel' voor zijn kinderboek "De koning van Katoren'), lid van de Tweede Kamer voor D'66.
Fiel van der Veen zorgde voor de tekeningen. Onderwerp: een navrante toekomstparodie rondom openbaar vervoer, vervuiling, landbouw en wat dies meer zij. De strip zal ook in de vorm van een beeldverhaal in omloop komen.

Deze keer de laatste aflevering van Heer Bommel en zijn Iksel. Dit verhaal begon in Stripschrift nr. 37/38 (januari/februari 1972).

WIJ DANKEN DE HEER MARTEN TOONDER DIE DIT VERHAAL GRATIS AAN ONS AFSTOND, EN DE TOONDER STUDIO'S DIE HET BENODIGDE MATERIAAL VERZORGDEN.

Korte inhoud van het voorafgaande:
Heer Bommel die last heeft van zenuwtoevallen en driftbuien, raadpleegt Doctor Dipper. Van hem koopt hij de vreemdsoortige Ikselmachine, waarmee Heer Bommel op een kwade dag zijn eigen Iksel te voorschijn tovert.
Heer Bommel en zijn Iksel beramen allerlei gemene plannen, daarin gestoord door Tom Poes en de comnestibles-handelaar de heer Grootgrut.
Teneinde wraak te nemen op de heer Grootgrut stormen Heer Bommel en zijn Iksel de winkel van de heer Grootgrut binnen.....

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

„HEER BOMMEL EN ZIJN IKSEL"

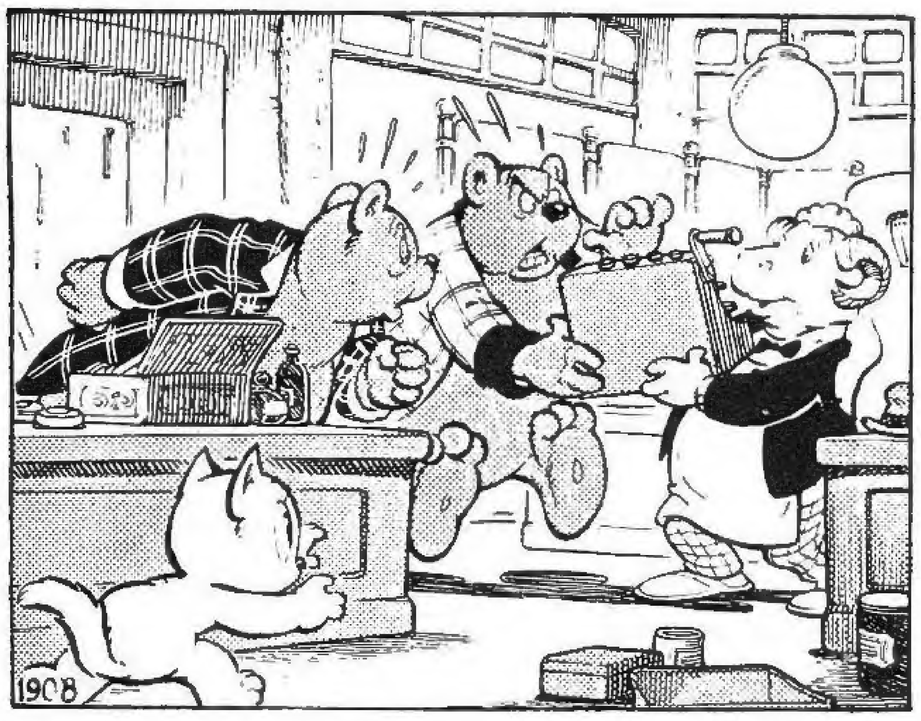

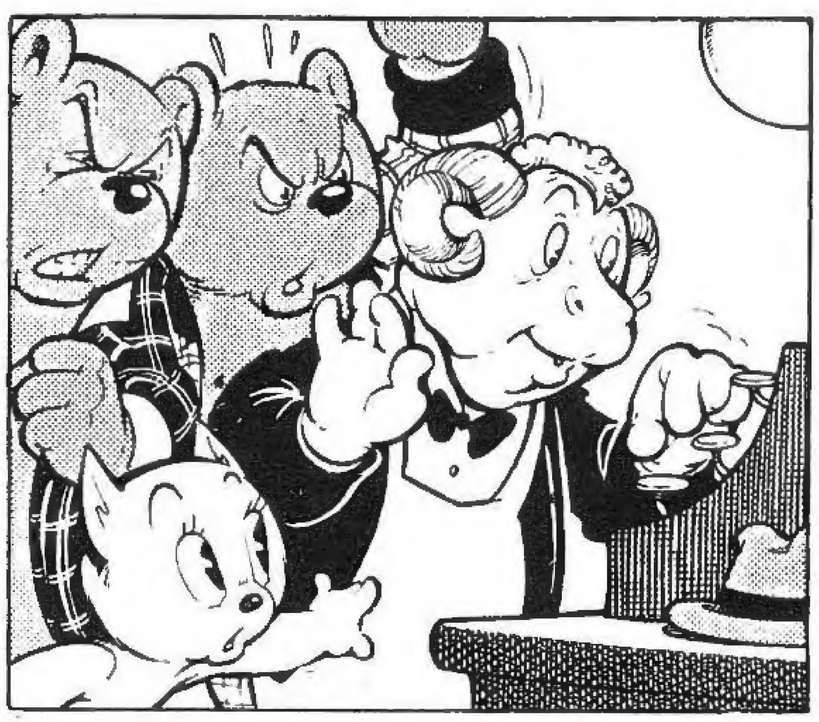

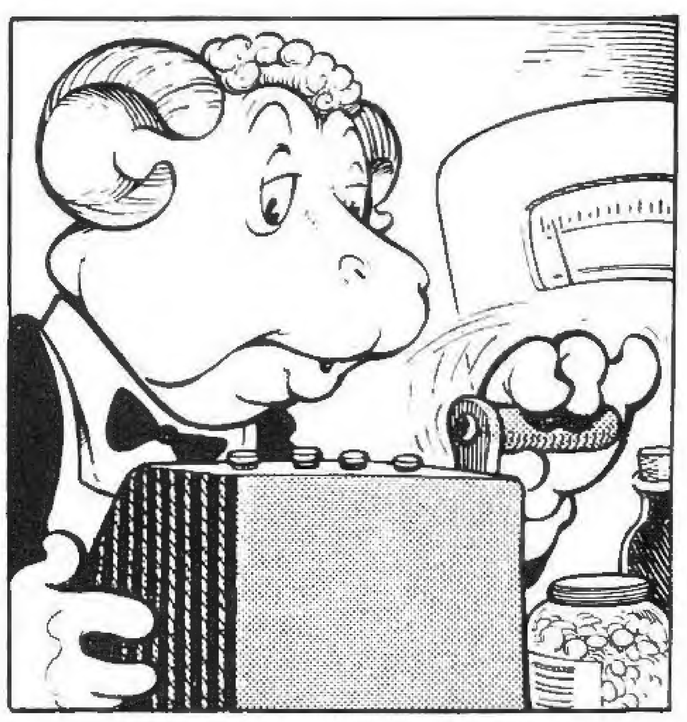

1908. Heer Ollie staarde sprakeloos naar de heer Grootgrut. Hij rolde met de ogen en knerste met de tanden, hiertoe aangehitst door zijn vreemde metgezel.
Het was een akelig gezicht, doch de beleefde kruidenier deed alsof hij niets merkte. (en misschien merkte hij ook wel niets, wie zal het zeggen?)
Hij wierp een montere blik op het toestel, dat heer Bommel nog steeds onder de arm droeg en nam het met een handige beweging over.
"Kijk eens aan!" sprak hij. "Prettig, dat U Uw eigen kasregister hebt meegenomen. Nu kan ik U dat notaverschil op Uw eigen apparaat voorrekenen....."
"Kasregister?" loeide heer Ollie, plotseling uit zijn sprakeloosheid opschietend.
"Dat zou ik niet nemen!" fluisterde zijn metgezel vals.
"Dat néém ik niet!" vervolgde heer Bommel met een grote stem. "Is het nog niet genoeg, dat je steeds door mijn iksel rijdt? Moet je nu ook nog deze prachtige machine, die het diepste innerlijk van een heer aan het licht brengt, een kasregister noemen?"
"Een ogenblikje, meneer Bommel!" mompelde de nijvere winkelier, onder het aanslaan van toetsen. "Alles is een kwestie van afrekenen en dit soort machines noemen we in ons vak meestal kasregisters. Dat is dan nog een ons krenten en vijf pond suiker.... o ja. En een potje honig....."
Tom Poes had vergeefs geprobeerd om het gewerk op heer Ollie's vreemde instrument tegen te houden. Maar nu dit niet gelukte, trok hij zich somber terug en wachtte af, wat er zou gebeuren. Hij verwachtte natuurlijk niet anders, of het iksel van de heer Grootgrut zou nu op de muur achter de fijne comnestibles verschijnen.....

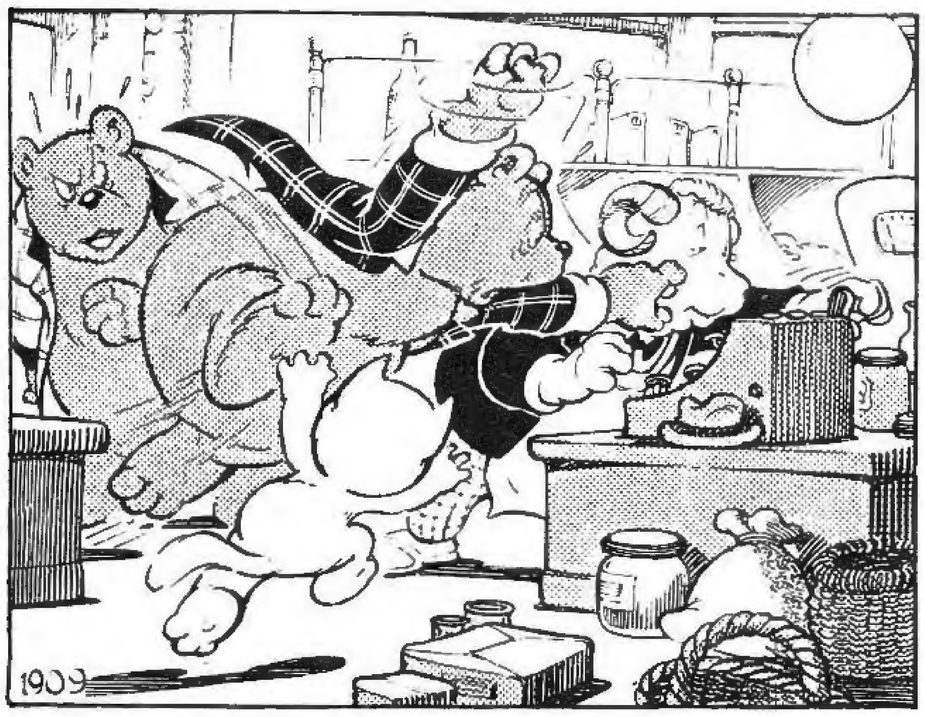

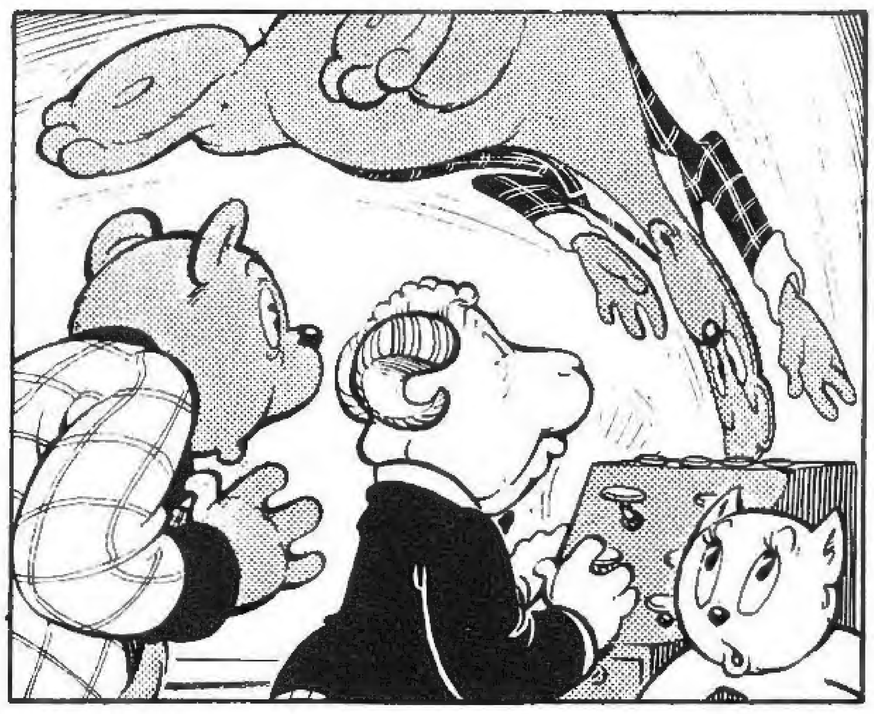

1909. De heer Grootgrut ging voort, de toetsen van heer Bommel's iksel-apparaat aan te slaan, zonder zich te bekommeren om heer Ollie's zenuwtrekkingen. Maar Tom Poes merkte zeer goed, dat de toestand in de keurig onderhouden winkel erg gespannen was. Dat kwam vooral door het onrustige gedrag van heer Bommel's vreemde metgezel, die op sissende toon onrust trachtte te zaaien.
"Doe dan wat", fluisterde hij achter de adem. "Laat die kruidenier van je toestel afblijven! Sla hem neer! Hij is de oorzaak van alle ellende! Hij zal al het mooie kapot maken! Doe dan wat!"
Heer Bommel bewoog zich grimmig voorwaarts en kromde de vingers, zodat Tom Poes een sprong nam om de brave winkelier bij te staan. Deze had nog steeds niets in de gaten.
"Een potje prima huishoudjam", prevelde hij, "en een half onsje thee, dat was het zo ongeveer.....nu zullen we eens kijken, meneer Bommel!"
Op dat moment kreeg heer Ollie's vreemde vriend er genoeg van. Hij vond waarschijnlijk, dat er niet vlug genoeg iets gebeurde of misschien was hij ongerust over de gang van zaken. In ieder geval stak hij de hand uit naar de ikselmachine, precies op het moment, dat de heer Grootgrut de zwengel draaide om de eindafrekening op te maken. En nu gebeurde er iets vreemds. Want door een onverklaarbare oorzaak werd hij door het toestel gegrepen en middels een daartoe aangebrachte gleuf naar binnen getrokken. Hij slaakte een ritselende kreet en terwijl zijn gevulde gestalte zo dun werd als papier verdween hij in het inwendige. In het apparaat klonk een belletje en daarop verscheen hij weer - in de vorm van een kassabon!
"Ziet U wel, meneer Bommel?" vroeg de kruidenier tevreden. "Het bedrag klopt precies!"

„HEER BOMMEL EN ZIJN IKSEL"

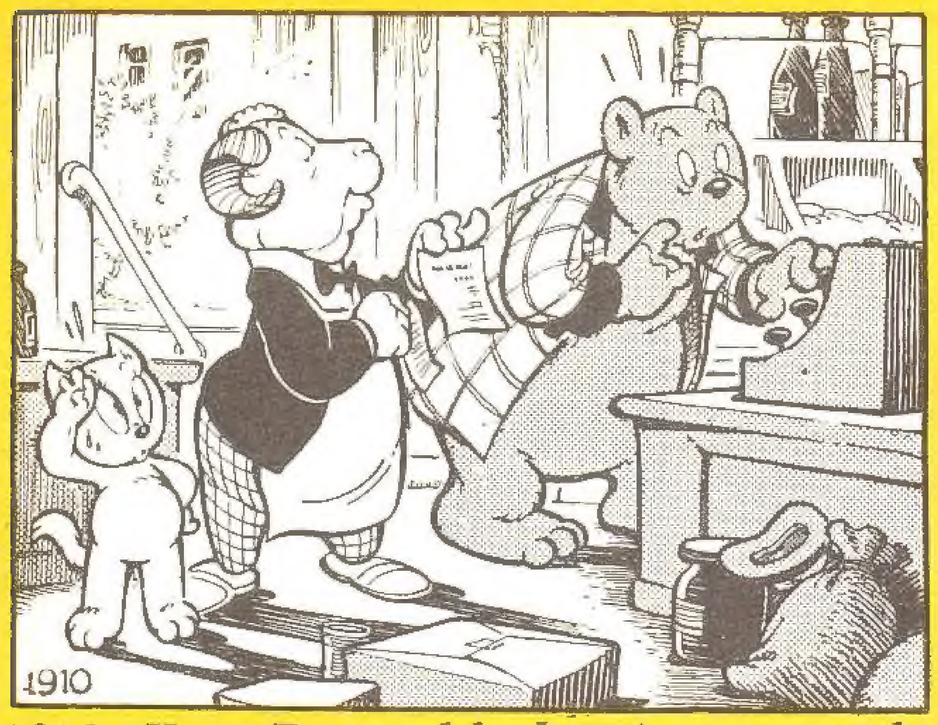

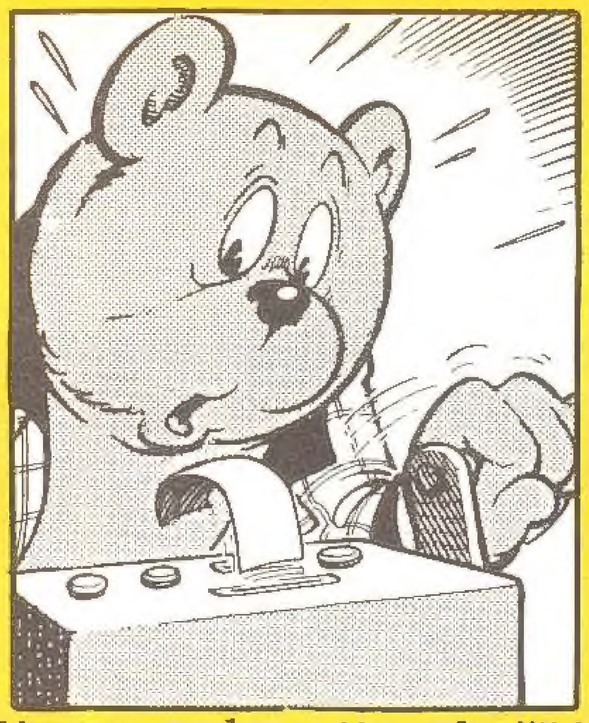

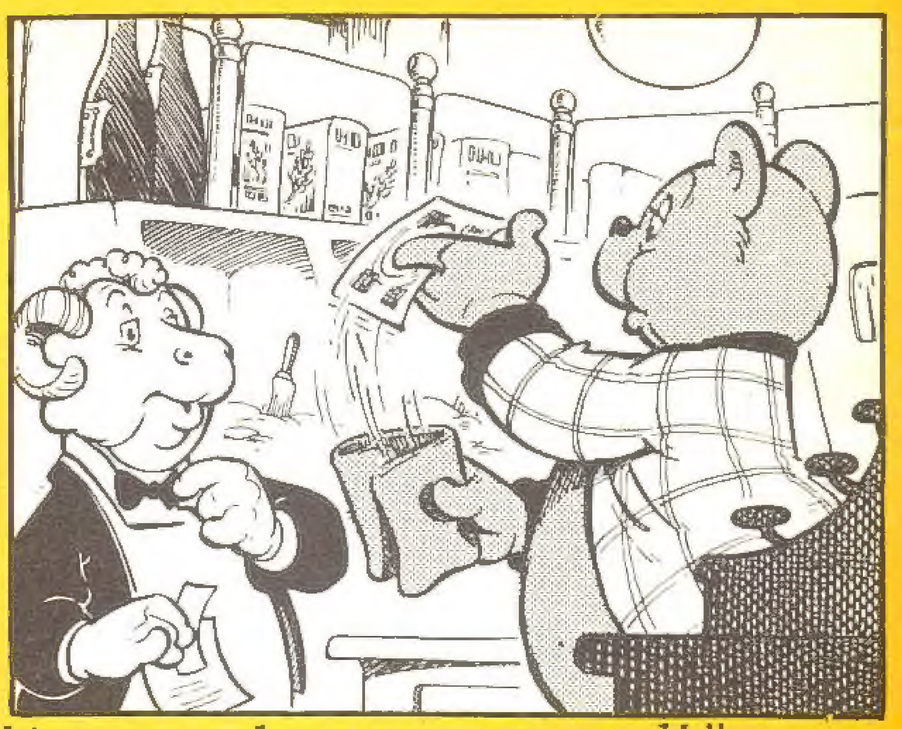

1910. Heer Bommel had met open mond zijn vreemde metgezel in het apparaat zien verdwijnen en nu staarde hij beteuterd naar de kassa-bon, die de kruidenier hem voorhield.
"Ziet U wel, dat de afrekening precies klopt?" vroeg de heer Grootgrut blij. "Het bedrag is precies hetzelfde als op de rekening stond aangegeven, meneer Bommel! Dit prima kasregister liegt er niet om!"
"Maar het is helemaal geen kasregister!" riep heer Ollie wanhopig uit. "Het is een hele dure, mooie machine, die mijn iksel zichtbaar maakt! Kijk maar!" En hij drukte zenuwachtig enkele stoppen in en draaide aan de zwengel, uit de machine klonk een belletje en een kassabon sprong naar buiten - doch meer gebeurde er niet.
"Het is een kasregister geworden!" mompelde hij gebroken.
"Een prima kasregister!" sprak de heer Grootgrut prijzend. "Licht en soepel en ongewoon snel!"
"Ik zou me het maar niet zo aantrekken, heer Ollie!" zei Tom Poes. "Wat voor U een iksel-machine is, is voor meneer Grootgrut een kasregister - zo is het leven nu eenmaal! Maar ik ben blij, dat het zo afgelopen is. Het kon niet goed zijn om steeds met iksels om te gaan."
Heer Bommel slikte moeilijk. Het was duidelijk, dat hij een zware innerlijke tweestrijd had. Doch toen begon hij langzaam te glimlachen.
"Ik begrijp niet, wat je bedoelt, als je begrijpt, wat ik bedoel". zei hij. "Maar aangezien dit een kasregister is geworden en ik daar zo geen behoefte aan heb, mag meneer Grootgrut de machine houden. En ik zal meteen dat nota'tje even betalen, dan is dat ook de wereld uit!"
Hij trok zijn portefeuille en telde het bedrag neer, dat op de kassabon stond aangegeven.

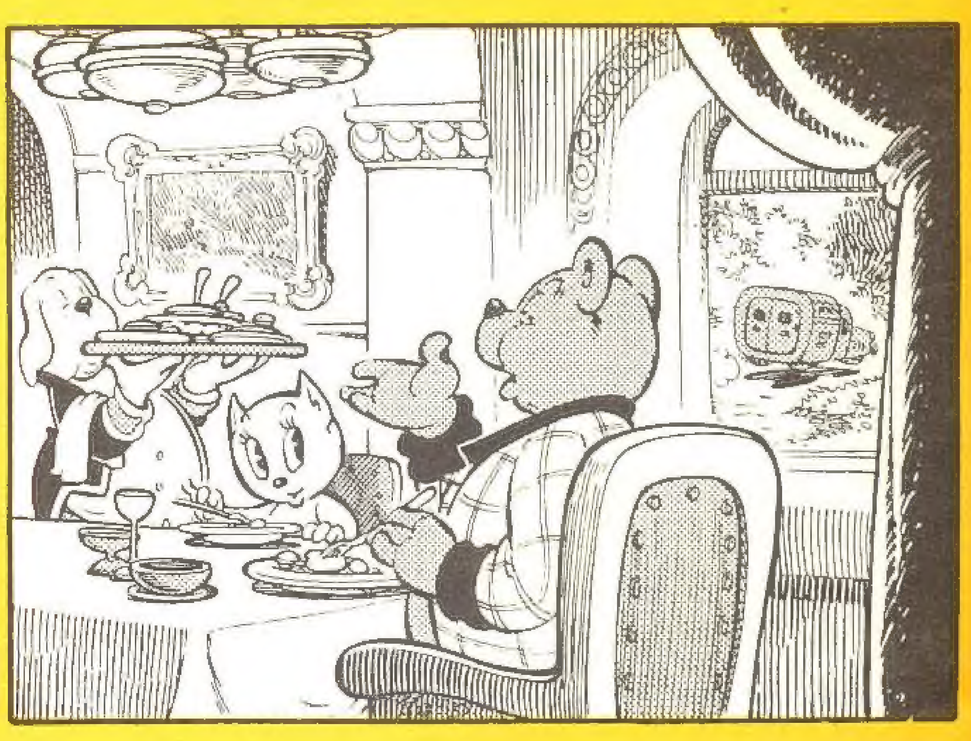

1911. Natuurlijk was de brave kruidenier Grootgrut erg blij met het mooie apparaat, dat hij daar zo maar cadeau kreeg. Opgewonden pakte hij een mand vol lekkere dingen in, "zo maar voor de aardigheid", zoals hij zei. Rolletjes fruitflops en flesjes prikkeltjeslimonade en peertjes in blik en een mooi ananasje en versuikerde kastanjes en nog veel meer.
Heer Bommel keek daar met welgevallen naar en stak tenslotte zijn pijp aan met de kassabon, die eens zijn vreemde metgezel was geweest.
"Ach ja, tenslotte is alles een kwestie van afrekenen", sprak hij, "dat ding is gewoon een kasregister - heel gewoon. Net als ik altijd al dacht. Men moet als heer zijnde niet met zijn iksel te koop lopen, jonge vriend! Leer dat van mij, als je begrijpt, wat ik bedoel!
Nu, ik weet niet of Tom Poes het begreep. Maar hij vond het het verstandigste om er maar niet meer over te spreken. En de heer Grootgrut, die zich nog nooit met iksels had beziggehouden omdat hij het in de avonduren te druk had met zijn administratie en zijn belastingaangifte, liet de opmerkingen van zijn klant voor wat ze waren.
Hij bracht heer Bommel en Tom Poes in zijn bestelauto'tje naar Bommelstein terug en leverde ze daar met het mandje boodschappen af. En terwijl hij naar zijn winkel terugreed bereidde Joost snel een koude lunch.
Heer Ollie heeft nooit meer over zijn iksel gesproken. Maar soms, als hij op stille Zondagmiddagen in zijn tuin wandelde, kon men hem horen mompelen: "Het is toch wel mooi om te kunnen vliegen! Echt iets voor een heer!..... Hoewel een kasregister een nuttig instrument is, als iemand begrijpt, wat ik bedoel!"